

BV21.0046

Datum vergadering : 9 maart 2021

Digitaal aanwezig via Teams:

Commissieleden:

Leefbaar 3B : Henk Meester, Jan Pieter Blonk, Georgine Zwinkels
VVD : Mauriel van As, Matthijs Machielse
CDA : Hans van der Stelt, Charles van Harn
WIJ Lansingerland : Jan Jumelet, Jan Alsemgeest
CU : Kees Willem Markus, Arjen Hofman
D66 : Michiel Muis, Ronald van der Stad
GroenLinks : Menno Duk, Marko Ruijtenberg
PvdA : Petra Verhoef, Valmir Xhemali

Wethouders : Simon Fortuyn, Kathy Arends en Jan-Willem van den Beukel

Aanwezig in de raadszaal:

Voorzitter : Nelleke Bouman
Commissiegriffier : Karin Koemans

Afwezig

GroenLinks : Anja de Geus

1. Opening en mededelingen voorzitter

De voorzitter, om 19.00 uur: Ik kijk even naar de klok. Het is zeven uur en ik heet u allen hartelijk welkom op dit vroege tijdstip voor de vergadering van de commissie ruimte. Allereerst hartelijk welkom aan al de leden van de commissie ruimte, de twee wethouders. Ik hoorde net, dat de heer Fortuyn zich al gemeld heeft en ik zag mevrouw Arends al en ook al degenen, die afgestemd hebben op deze vergadering van vanavond. Wij hebben de nodige onderwerpen vanavond te behandelen. Alvorens ik ga starten, gaan we eerst eens even kijken wie er allemaal present zijn.

De heer Alsemgeest, de heer Van As, de heer Blonk, de heer Duk, de heer Ruijtenberg, de heer Van Harn, de heer Hofman, de heer Jumelet, de heer Machielse, de heer Markus, de heer Muis, de heer Van der Stad, de heer Van der Stelt, mevrouw Verhoef, de heer Xhemali: aanwezig.

Mevrouw De Geus heeft zich afgemeld, de heer Ruijtenberg vervangt haar. Ik hoop niet, dat de heer Meester zich vergist heeft in het tijdstip. We gaan kijken of we hem telefonisch te pakken kunnen krijgen. Mevrouw Zwinkels heeft net gemeld, dat zij later aanhaakt. Mevrouw Zwinkels: Ik ben er al.

Dan de mededelingen. Iets wat we in de agendacommissie besproken hebben. Ik hoop, dat u het allen misschien al te horen heeft gekregen, maar ik wil het nog even naar voren brengen. De agendacommissie heeft namelijk besloten, dat zij niet meer brieven van het college aan de raad als besprekspunten agenderen in de commissies, de zogenaamde D-brieven. De agendacommissie roept commissieleden en fracties op om zelf een brief te agenderen als zij deze met het college willen bespreken. Ook roept de agendacommissie het college op om brieven, waarin zij dossiers van kaders voorzien actief op de agenda van de commissie te plaatsen, zodat deze met de commissies besproken kunnen worden. Bij het agenderen van een brief als een besprekspunt is belangrijk dat er rekening gehouden wordt met het tijdstip van indienen, gelet op de vergaderingen van de agendacommissie. In het vergaderschema staat duidelijk wat de aanleverdata zijn voor de commissies. Je dient het format besprekspunt commissie, als bijlage bijgevoegd, in te vullen, waarin je onderbouwt waarom je een besprekspunt wilt en wat je vragen aan de fracties en het college zijn. Dit format stuur je naar je commissiegriffier, voor hulp en overleg voor het agenderen van de brief als besprekspunt kun je contact opnemen met je commissiegriffier. Dat was nog even een item, dat ik nog even aan jullie wilde mede delen.

2. Insprekers

De voorzitter: Voor vanavond heeft zich één inspreker gemeld. Mevrouw Vliet Vlieland, heel hartelijk welkom. Ik begrijp, dat u ons iets wilt melden over de conceptbrief naar de provincie over het woningbouwprogramma. U krijgt 5 minuten.

Inspreker:

Mevrouw Vliet Vlieland: Geachte leden van de commissie ruimte. Vandaag staat de brief aan de provincie Zuid-Holland op de agenda. De provincie vraagt de gemeente Lansingerland om meer sociale huurwoningen en meer betaalbare woningen toe te voegen dan tot nu toe was gepland. Het college heeft het voorstel voorgelegd om aan deze wens tegemoet te komen. De wens om meer betaalbare woningen en sociale huurwoningen toe te voegen leeft uitdrukkelijk niet alleen bij provincie, rijk, regio en de woningcorporatie. Die wens leeft vooral bij de inwoners van Lansingerland. Als ik het bestempel als wens, doe ik eigenlijk geen recht aan de enorme noodzaak, die er is om in snel tempo meer betaalbare woningen toe te voegen. Er is namelijk sprake van een woningnood in Lansingerland. Ik heb u tussentijds al vaak cijfers laten zien. De wachttijd, die oploopt van 50 naar 87 maanden. Het gemiddeld aantal reacties op een woning, dat oploopt van 180 naar 230 naar afgelopen jaar 330 reacties per woning gemiddeld. De slaagkans voor een woningzoekende is onder de 1% komen te liggen. Beseft u zich, dat een slaagkans van minder dan 1% eigenlijk gelijk staat aan kansloos. Dat we met een doelgroep ongeveer 40% van de Lansingerlandse bevolking met een inkomen, dat past bij sociale huur, en een aanbod van minder dan 20% sociale huurwoningen een enorm probleem hebben. Eigenlijk was dat al duidelijk, dat wisten we al. Maar nu de doorstroom nog verder stagneert en het aantal mensen, dat we via urgentie of een directe bemiddeling moeten helpen steeds groter wordt, wordt het voor de mensen, die langs de reguliere weg, namelijk een inschrijving via Woonnet Rijnmond, aan de beurt moeten komen steeds ingewikkelder. Op dit moment zijn we bezig om de vaak schrijnende verhalen, die schuil gaan achter deze cijfers in beeld te brengen. Op korte termijn zou ik die graag aan jullie willen presenteren. Ik kan u zeggen, dat ik als directeur bestuurder van een woningcorporatie niet kan uitleggen, dat dit soort situaties in ons mooie en welvarende Lansingerland bestaan. Eerlijk waar, het schaamrood staat me op de kaken als ik deze verhalen in ontvangst neem. En dat meen ik oprecht. Ik kan het niet uitleggen, ik wijk nu even af van mijn tekst, omdat ik u echt wil meegeven welke indruk dit maakt. Ik kan het niet uitleggen, dat we dit met ons allen laten gebeuren. Ik noem een voorbeeld. Gezinnen, die opgesplitst worden, moeders die inwonen op een kamertje ergens, niet voor even, niet voor een paar maanden, maar voor zes jaar bijvoorbeeld. Iemand van 31, die 11 jaar ingeschreven staat voor een woning, gewoon een klein inkomen verdient, een baan heeft, alleenstaand is, die niet aan bod komt, wel regelmatig reageert op woningen, heel graag in Lansingerland wil blijven wonen, zich niet thuis voelt in de grote stad, komt niet aan de beurt. Dat zijn nog maar een paar kleine voorbeelden. Het afwijzen van de woningbouwimpuls in de tweede tranche voor Wilderszijde is een serieuze tegenslag en een enorme teleurstelling, zeker ook voor ons. Maar ik wil u vragen om zich niet te verschuilen achter deze tegenslag en geen stap terug te doen. Laat het u eerder met zijn allen strijdlustig maken en gedreven om dit probleem op te pakken. Ja, dat kost geld. Veel geld. Ja, dat kost heel veel inspanning, overleg en echt tomeloze inzet van heel veel partijen, niet alleen van de gemeente. 3B Wonen is voornemens om de komende jaren € 200 mln te investeren in sociale huurwoningen. Wij gaan er vol voor. Ik wil u eigenlijk oproepen bij deze om er net zo vol voor te gaan. Mijn inziens bent u dat aan de inwoners van Lansingerland, die u vertegenwoordigt, die uw kiezers zijn, verschuldigd. Ik vraag met klem door te gaan op de zo goed ingeslagen weg, gehoor te geven aan de oproep van het college om meer betaalbare woningen toe te voegen en verdere vergraving, juist op Wilderszijde, niet te accepteren. Onze huurvereniging riep u eerder in een brief hier al toe op. Ik wens u heel veel wijsheid in uw afwegingen, ik ben altijd bereid met u of leden van uw fractie in gesprek te gaan over de wooncrisis. Dank u wel.

De heer Muis, D66: Mevrouw Vliet Vlieland, hartelijk dank voor de inspraak. Ik denk dat wij met ons allen de zorgen ook delen. Ik denk dat wij wellicht verschillen over de oplossing, dus we nemen graag het aanbod aan. Ik hoor u vooral een oproep doen om eigenlijk, wat het ook mag kosten, Wilderszijde door te zetten. Dat is nog een discussie apart. Maar daarnaast ben ik ook benieuwd wat u graag nog meer van ons zou willen. Wat kunnen wij concreet doen om te helpen in deze? Mevrouw Vliet Vlieland: Het allerbelangrijkste is, dat we gaan bouwen. Dat we ervoor zorgen, dat er niet alleen sociaal, maar ook betaalbaar in de bredere zin van het woord, wordt toegevoegd. En dat we daar vaart mee gaan maken. Daarnaast kunnen we met elkaar ons best doen om in te zetten op de doorstroom, die nu ook erg stagneert. Een voorbeeld daarvan zou kunnen zijn, iets wat daarbij zou kunnen helpen, is een vorm van flexwonen, waarmee je voor een aantal mensen tijdelijk een plek hebt, zodat ze misschien nog niet de plek van hun leven hebben gevonden, maar wel een dak boven hun hoofd waar ze zelfstandig kunnen wonen. Maar vooral in het creëren van doorstroom moeten we ervoor zorgen, dat mensen die nu een eengezinswoning bezet houden, maar best naar een appartement zouden willen, een plekje krijgen, zodat je een gezin naar die eengezinswoning kunt laten gaan. Dat zijn wel de belangrijke ingrediënten.

De heer Jumelet, WIJ: Dank voor de inspraak vanavond. Mijn fractie maakt graag gebruik van uw aanbod. Ik heb wel een vraag met het oog op de bespreking van zo meteen, twee belangrijke onderwerpen op dit gebied. Als u door uw oogharen naar het verhaal kijkt, hoe groot is volgens u de behoefte vanuit 3B Wonen om de komende jaren te bouwen. Niet alleen op Wilderszijde, maar in de volle breedte. Wat zou 3B Wonen willen om de woningnood, die u signaleert en die wij ook signaleren, om die enigszins te ledigen? Mevrouw Vliet Vlieland: Wat wij graag zouden willen is om de komende 15 jaar 1.500 sociale huurwoningen toe te voegen. Dat ligt een beetje in lijn met het voorstel, dat van het college nu voor ligt en wat we in het regioakkoord al hebben afgesproken, dat was 1.020 in 10 jaar. Dat is een minimale stap, maar het blijft, dat je aan meerdere knoppen moet draaien. Naast die sociale huur moeten er meer betaalbare woningen komen, zodat de doorstroom mogelijk wordt. Betaalbare koopwoningen zouden er moeten komen, anders blijft het een druppel op een gloeiende plaat.

Mevrouw Verhoef, PvdA: Dank u wel, mevrouw Vliet Vlieland, voor het inspreken. U zei net in antwoord op de vraag van de heer Jumelet, wat zou u willen: 1.500 sociale huurwoningen bouwen in de komende 15 jaar. Gaat dat om u als woningbouwcorporatie? Of zegt u: er zijn eigenlijk meer sociale woningen nodig als je kijkt naar de behoefte? Mevrouw Vliet Vlieland: Die 1.500 baseren wij op een soort minimaal scenario van de behoefte. Je kunt heel slecht 15 jaar vooruit kijken, dat blijft heel erg lastig. Dan is dat wat wij ook zouden kunnen realiseren, dus dat komt mooi uit. Alles wat je op dit moment meer kunt doen en extra kunt doen, ik denk dat je daar voor moet gaan. De kans dat woningen in dat segment hun waarde verliezen, dat je er straks niets meer aan hebt, is als je het goed neer zet heel gering. Alles wat meer kan, is mooi meegenomen, maar met die 1.500 zouden we een hele mooie slag slaan in 15 jaar.

De voorzitter: Ik zie verder niemand zich meer melden. Dan dank ik mevrouw Vliet Vlieland.

3. Vaststelling verslag vorige vergadering d.d. 12 januari 2021

De voorzitter: Ik kijk even naar links. Op- of aanmerkingen? Nee. Dan is het bij deze vastgesteld.

4. Vaststelling agenda en inventarisatie rondvragen

De voorzitter: Daar is enige toelichting nodig. In de tussentijd is er hard gewerkt om tot een agenda te komen en er is hard gewerkt om het e.e.a. op de agenda te krijgen. Daar heeft u een mail over gekregen vanuit de griffie. Er is een aangepaste brief richting de provincie, welke nu toch vanavond op de agenda is verschenen, dan wel dat u deze toegevoegd wilt hebben ter bespreking. Ware het niet, gelet op het aantal agendapunten, wij tot de conclusie waren, dat het toch wel zoveel punten zijn, dat we dat niet kunnen behappen, ook al zijn we daar twee avonden mee bezig, gelet op de hoeveelheid en de aard van de onderwerpen. Dat heeft ertoe geresulteerd, dat door het college aangegeven is om een tweetal punten van de agenda af te halen. Dat is het participatietraject luchthavenbesluit RTHA en het punt beleid in het wild levende dieren openbare ruimte, opvang en overlast. Ten aanzien van het luchthavenbesluit RTHA: ik heb nagegaan of dat doorgeschoven kan worden. De griffie gaf aan, dat dat naar een volgende vergadering kan, dat levert geen problemen op, er is geen datum voor het indienen van een brief. Met andere woorden: dat kan naar een volgende vergadering. Deze twee items, het participatietraject luchthavenbesluit en het beleid in het wild levende dieren, van de agenda afhalen. Dat is het eerste punt. En het tweede: de nieuwe brief, de gewijzigde brief, gericht aan de provincie, wil ik als punt 5.a opvoeren. Als iedereen het daar mee eens is.

De heer Muis, D66: Ik ben heel pragmatisch, ik vind het prima om het zo op te lossen, maar de hele gang van zaken vind ik niet heel erg prettig. We hebben recent twee vergadering commissie ruimte gehad. Toen een maand niets. Nu weer twee vergaderingen. En dan last minute dingen schuiven. Ik vind dat niet heel erg fijn, als je dit probeert te managen met een fractie en een baan. Het signaal, ik weet niet naar wie die toe moet, iedereen doet waarschijnlijk ontzettend zijn best, maar ik zou het graag anders willen in het vervolg. De voorzitter: Het signaal is helder.

De heer Blonk, L3B: Ik ben akkoord met die wijzigingen, maar ik heb toch een vraag t.a.v. het participatietraject luchthaven. U gaf aan, dat er geen bloed uit vloeit als we het in april gaan doen, maar ik wil toch graag van de wethouder weten, ik heb een aantal aanvullingen op de brief, terwijl ik weet dat het proces door gaat. Nu wordt het vier weken uitgesteld, dus ik maak me een beetje zorgen, dat we straks te laat zijn met opmerkingen, die de raad zou kunnen hebben. Ik ben er niet gerust op, want ik weet dat dat traject door loopt. Ik zou graag van de wethouder willen weten of de punten die wij in april aanleveren, of dat niet te laat is. De voorzitter: Ik heb begrepen, dat het naar de volgende commissie kan, maar misschien kan meneer Fortuyn aangeven of er bloed gaat vloeien. Wethouder Fortuyn: Nee hoor, wij hebben het zeer goed overwogen. De participatie wordt niet verstoord als we het vandaag niet bespreken. Het is een aanvulling op het document, dat wij hebben gedaan. We wachten met zeer veel belangstelling op een verrijking van dit proces. Het is over 3 weken, op 6 april, dat wij de commissie

weer hebben. Dit gaat elkaar niet bijten. Wat dat betreft is de ruimte er om dit te verschuiven naar 6 april.

De voorzitter: Ik zie bij agendapunt 5.b ook een reactie aan de MRDH, openbaar vervoer en alles in relatie met corona. Daar heeft u ook de nodige berichtgeving over gekregen. Dat zal nu schriftelijk afgehandeld worden. Ik begreep dat vlak voor het weekend aan een ieder de oproep is gedaan, als er nog reacties zijn om daar als leden van de commissie op te reageren. Dus ik doe nog even een oproep aan u allen. Volgens mij heb ik dan de items, wat we opvoeren en afvoeren gehad.

Inventarisatie rondvraag:

De heer Van As, VVD: Ik heb een rondvraag aangemeld, maar ik vraag me af of die doorgekomen is. De voorzitter: U heeft helemaal gelijk. Er is nog een rondvraag van u. De heer Van As: Het gaat over de werkzaamheden m.b.t. Berkel centrum west en de communicatie daarover. De voorzitter: Ik heb al gemeld aan het begin van de vergadering, dat we heel veel onderwerpen hebben. De rondvraag, wat we vanavond kunnen behandelen, dat proberen we, maar het afvalbeleid en alles wat daarna komt, zullen we donderdagavond hopelijk vanaf half negen gaan behandelen of zoveel later, afhankelijk van hoe laat de commissie samenleving eindigt, want daar zitten ook nog wat schuivende panelen in.

De heer Markus, CU: Volgens mij heeft u mijn vraag in een bijzin al beantwoord. De knip ligt erin, dat we het afvalbeleid donderdag bespreken? De voorzitter: Dat heeft u goed gezien. Het afvalbeleid en alles wat daarna komt, dat gaan we donderdag doen, omdat we vanavond nogal wat onderwerpen hebben, die ook de nodige tijd met zich mee brengen. Vandaar. Ik hoop dat we rond een uur of elf, dan hebben we er vier uur op zitten, dat we dan even de coulissen kunnen sluiten. Ik verwacht van u allen, dat u zich aan de tijdstippen houdt van 5 minuten en 3 minuten, want zoveel zal er toch wel besteed moeten worden aan de diverse onderwerpen.

5. Bespreekpunten:

5.a Bespreking conceptbrief aan PZH, woningbouwprogramma

De voorzitter: De bijgestelde brief, die eerst behandeld zou worden in de raad van februari. In de tussentijd is deze met stoom en kokend water met wat aanwijzingen en aanpassingen aan u voorgelegd. Er zit ook een memo bij. De eerste termijn 5 minuten en de tweede termijn 3 minuten. Even voor u allen: bij alle punten voor vanavond zal ik de grootte van de fracties af gaan van groot naar klein. Ik begin nu bij L3B. De brief aan de provincie.

De heer Meester, L3B: Ik doe vaak wonen, in dit geval ook maar even. De reden voor het sturen van een brief aan de provincie was, dat de provincie meer betaalbare woningen voor mensen met een kleine beurs wilde. Ook voor onze eigen inwoners, die aangewezen zijn op sociale huurwoningen of betaalbare koop is dat van groot belang. De focus is nu op de afwijzing van de subsidieaanvraag komen te liggen en dat was aanleiding van het college om de brief aan te passen. Dat vast gesteld hebbende, wil ik de nieuwe conceptbrief vanuit een drietal gezichtshoeken benaderen. Ten eerste de afwijzing van de subsidieaanvraag. Ten tweede de grondexploitatie Wilderszijde. Ten derde het belang van onze eigen inwoners. De subsidieaanvraag is nu voor de tweede keer afgewezen met de motivatie dat het te calculeren tekort niet realistisch wordt geacht. Hoe goed is in de subsidieaanvraag met de voorwaarde rekening gehouden, vragen we ons dan af. Dat zou ik ook wel graag willen horen van het college. Was er eigenlijk wel een serieuze kans op die subsidie? Of is er tijd en energie gestoken in een kansloze actie? Ik zou graag die vraag beantwoord willen zien. Dat hoeft wat mij betreft niet vanavond, want we moeten toch nog een keer over Wilderszijde spreken. Misschien kan het college er schriftelijk op ingaan. Dan over de grondexploitatie Wilderszijde. De ontwikkeling van Wilderszijde heeft heel veel jaren stil gelegen. Veel grond was al lang geleden, nog voor de vorming van de huidige gemeente Lansingerland, aangekocht. Dat betekende een langjarige rentelast tegen hogere tarieven dan thans gebruikelijk is. Deze grondexploitatie was dus financieel al bij voorbaat moeizaam door keuzes van onze voorgangers en van onszelf. We hebben de problemen voor ons uitgeschoven. Het is dus geen verrassing dat we er nu mee geconfronteerd worden. Het college wil nu de discussie over de inrichting van Wilderszijde heropenen. Als we niet bereid zijn de kosten te dragen, dan zullen we, zoals het ministerie van BZK schrijft, het grondgebruik moeten optimaliseren. L3B wil heel nadrukkelijk vast houden aan het percentage betaalbaar, zoals dat in de bijlage is vermeld. Mevrouw Vliet Vlieland heeft net de argumenten daarvoor heel goed verwoord, dus die hoeft ik niet te herhalen. Dan mijn derde punt, dat is het belang van onze eigen inwoners. Er is een tijd geweest, nog niet eens zo lang geleden, dat als iemand van buiten een gemeente een huis tegen een bepaalde prijs wilde kopen, dat hij dan toestemming van de gemeente nodig had. Dat is niet meer zo gelukkig. Iedereen is vrij om te gaan wonen waar hij of zij wil. Dat is een goede zaak en wij zullen ons er dan ook tegen verzetten om, ook al is het langs een omweg, een hek om de gemeente te zetten om mensen met een laag inkomen of zonder vermogen buiten de

gemeentegrens te houden. Maar genoeg betaalbare woningen is voor de eigen inwoners ook van groot belang. De regels zijn zo: er mag 25% van de sociale huur bij voorrang aan de eigen inwoners toegewezen worden. Dat gebeurt dan ook. Als we dus iets voor onze eigen mensen willen doen, moeten we juist geen rem zetten op het betaalbare segment. Er komen dan wel wat inwoners van buiten bij, maar gastvrijheid is een deugd en we willen ook anderen gunnen in onze mooie gemeente te komen wonen, toch? Er is bovendien ook nog een materieel voordeel. Immers, de groei van het inwonertal leidt tot een groter aandeel in het gemeentefonds. Vandaar onze oproep: de hand aan de ploeg en zo snel mogelijk overeenstemming met de provincie en haast maken met de bouw van betaalbare woningen. Ik dank u wel.

De voorzitter: Ik vergat bij het begin van dit agendapunt te melden, dat tijdens de raadsvergadering en daarvoor, waar dit agendapunt ook stond, er ingesproken is namens de bewoners van de Noordpolder. Daar is het e.e.a. naar voren gebracht. Ik ga ervan uit, dat u deze inspraak ook mee neemt in uw afwegingen, ook voor vanavond. Dat wilde ik nog even melden. Ik merk ook in de tussentijd dat wethouder Van den Beukel is aangehaakt. Ook u hartelijk welkom.

De heer Machielse, VVD: We moeten wel realistisch blijven. Ik noemde tijdens de begrotingsbehandeling in 2019 reeds dat ons groene woonhart tussen de steden onder druk staat. Van het prachtige Bleiswijk, het drukke Berkel, het groeiende Bergschenhoek, de Rotte en het buurtschap Kruisweg, overal zien we die druk toenemen. Van verkeer en economie, de druk van natuur en milieu en natuurlijk die druk van woningbouw en verstedelijking. In het coalitieprogramma van deze coalitie staat voor ons helder beschreven waar we ons op richten. Lansingerland groeit, maar in een passend tempo, naar 75.000 inwoners, waarbij die capaciteit, waar mogelijk, wordt ingezet om huidige inwoners van Lansingerland aansprekende en bereikbare woningen te bieden met een dorps karakter en in verschillende prijsklassen, zowel huur als koop. Daarmee koesteren we dat dorps karakter en bieden we een tegenwicht aan die verstedelijking rondom onze gemeente. Met de brief, die wij hebben ontvangen van de provincie werd duidelijk, dat de druk op Lansingerland verder toe zou nemen. Dat er meer van ons gevraagd wordt dan is opgenomen in ons bod in de regio. Een bod, dat naar ik meen positief is ontvangen door de ons omliggende gemeenten. Maar natuurlijk begrijpt de VVD ook, dat er een plek moet zijn voor iedereen en daar staan we ook voor. Maar ik noemde u al: we moeten wel realistisch blijven. Wij staan voor dat dorps karakter en de diverse wijken, die in Lansingerland ontwikkeld worden. Dat we sociale woningen primair bouwen voor onze inwoners, waar mogelijk, en voor mensen die daar natuurlijk terecht aanspraak op maken. Daar zullen we dit college aan blijven houden. Als ik naar de conceptbrief kijk, die nu voor ligt, die ons college heeft geschreven aan de provincie, dan vind ik daar een realiteitszin in terug, al mist er wel een aantal zaken. Want Lansingerland heeft de afgelopen jaren, ook nog voor de fusie, enorme risico's gelopen voor de woningbouwopgaven uit het verleden. Risico's, die ons vele jaren lang in financieel zwaar weer hebben gebracht. Wij hebben ons steentje wel bijgedragen. De financiële achterstand, waar we met elkaar eindelijk bovenop lijken te komen en nu in de coronacrisis misschien weer een stapje achteruit in gaan doen, maar dit gaat ons niet opnieuw gebeuren. Voor de VVD-fractie staat die financiële haalbaarheid dan ook als een paal boven water. Bijvoorbeeld de mogelijkheid om in Westpolder van 10 naar 30% sociaal te gaan, kan in het ergste geval wel meer dan € 9 mln kosten, berekenen onze fractiespecialisten. Een bizar bedrag, wat zou inhouden dat elke huidige inwoner van Lansingerland daar indirect € 150 aan mee betaalt. Het oorspronkelijke scenario van Kuiper Compagnons voor Bleizo west uit 2018, waar wij geen voorstander van zijn overigens, had een tekort van ruim € 80mln. Dat zijn geen realistische bedragen en geen risico's waar we ja tegen kunnen zeggen als Lansingerland. Die financiële haalbaarheid is maar weer eens duidelijk geworden in de afgelopen weken. Rijk en provincie zullen moeten doen, wat ze kunnen voor iedere extra sociale huurwoning, die nog niet in onze plannen zit. Wij gaan onze inwoners hier niet voor op kunnen laten draaien en daarnaast willen wij dat ook niet. Ten aanzien van Bleizo west in het bijzonder moet mij en de VVD toch wel iets anders van het hart. Want natuurlijk begrijpen we dat in 2018 is onderzocht, dat er wellicht wel 4.500 woningen op Bleizo west gebouwd kunnen worden, maar dat is geen optie, die wij omarmen. In de discussie vorig jaar zomer tekenden zich in deze commissie en raad een nieuw beeld af: a home of horti science. Een campus, gericht op de kracht van Lansingerland, waarin onderwijs en bedrijvigheid een team waren. En waarin voor huisvesting slechts een ondergeschikte rol was weggelegd. College, wat is er met dit scenario gebeurd? Waarom mist dit in de brief aan de provincie. Mevrouw Koning, ik hoop dat u mee luistert, want voor de VVD is 4.500 woningen op Bleizo west beslist geen optie. Fijn en betaalbaar wonen is iets wat voor iedereen belangrijk is. De VVD staat ervoor om te zorgen dat er voor iedereen een plek is en komt en begrijpt, dat er in heel Nederland een enorm woningtekort is. Dat raakt niet alleen het sociale gebied en het betaalbaar segment. Het raakt alle segmenten. Daarom blijven wij onze nadruk leggen op bouwen, maar ook onze dorps waarde moeten we behouden, onze financiële situatie moeten we gezond houden en onze inwoners en hun lasten en de reden waarom inwoners voor Lansingerland kiezen mogen we niet uit het oog verliezen. Dat zijn we aan onze stand verplicht. De komende jaren zullen we scherp zijn op deze waarde voor iedere ontwikkeling of uitleglocatie. Toch ben ik het eens met de heer Muis. Hij

noemde na de bijdrage van mevrouw Vliet Vlieland, dat we allemaal hetzelfde probleem zien, maar het nog niet direct eens zijn over de oplossingsrichting. Toch kijk ik ernaar uit om daar samen in op te trekken, om te bepalen hoe Lansingerland er de komende jaren uit moet komen te zien, want over de weg er naartoe kunnen we van mening verschillen, maar we moeten het doel samen in zicht houden. Een plek voor iedereen. Dank u wel.

De heer Van der Stelt, CDA: Ik kan grotendeels aansluiten bij vorige spreker. Ik zou, als het gaat om de brief van het college aan de provincie, willen zeggen: het CDA is voor meer betaalbare woningen, zoals mevrouw Vliet Vlieland heeft aangegeven. We zijn ook voor serieuze burgerparticipatie. Waar we absoluut tegen zijn, is een Bijlmermeer in Lansingerland. Dan doel ik natuurlijk op het aanbod m.b.t. Bleizo west. Wij vinden dat we als gemeente Lansingerland natuurlijk onze verantwoordelijkheid moeten nemen om ook te voorzien in de regionale behoefte. Dat doen we, we sorteren ook voor met Wilderszijde. Het is buitengewoon jammer, dat de financiële bijdrage vanuit het rijk voor de tweede keer niet is gehonoreerd. Dat stelt ons echt voor een financiële uitdaging, om te kijken hoe we deze prachtige wijk alsnog kunnen realiseren. We vinden ook, dat we op andere locaties moeten kijken hoe we de woningbouw kunnen realiseren, hoe we kunnen voorzien in de behoefte van onze lokale bewoners, naast uiteraard de regionale behoefte. Ik vind ook, dat het college daar naarstig naar op zoek is. Het heeft een beetje lang geduurd, maar zo langzamerhand komen er diverse initiatieven in beeld, waar we ons als raad over moeten uitspreken, of we dat verantwoord vinden, of we dat passend vinden in het geheel van Lansingerland. Als ik praat over het geheel van Lansingerland, dan bedoel ik ook het dorps karakter, dat we koesteren, dat onze inwoners koesteren en wat we dus ook willen bewaken. Daarin past niet dat we gaan over de in het coalitieakkoord gestelde grens van 75.000 inwoners. Dan heb ik het niet over een paar duizend meer of minder, maar dan bedoel ik dat we niet willen toegroeien naar een gemeente van 80.000 en meer. Daar willen wij echt een stop op zetten. Zijn we daarmee niet solidair met onze regionale partners? Weldegelijk. We zijn absoluut solidair, want we willen ook ruimte bieden aan mensen, die in onze mooie gemeente willen komen wonen. Maar de woningnood is niet alleen een verantwoordelijkheid van Lansingerland. Dat is een verantwoordelijkheid van alle gemeenten in Nederland. Wij juichen ook de kabinetsplannen toe, zeker die van het CDA, dat zult u mij vergeven, om ook meer in te zetten op regionale spreiding wat dat betreft. Even terug naar Lansingerland. Het college doet met deze brief een aanbod. Daar zitten gewoon hele goede dingen in. We zien ook wel, dat bij een deel van het aanbod nog voorbehouden worden gemaakt en dat de nodige voorwaarden worden gesteld, financiële voorwaarden, wat de heer Machielse ook al naar voren bracht. Hartstikke goed, dat moeten we ook doen, want uiteindelijk zijn het wel onze inwoners, die voor de kosten opdraaien, linksom of rechtsom. En daar zitten wij tenslotte voor, nietwaar? Maar we moeten ook kijken, naar wat echt realistisch is. Ik vind in het aanbod, dat er gepresenteerd wordt, het CDA vindt wat er in het aanbod gepresenteerd wordt, dat er te hard van stapel wordt gelopen, zeker waar het gaat om de driehoek Noordpolder. Dat bedoel ik ook met burgerparticipatie. Er loopt een traject. Dat is niet een traject, wat ons betreft, dat we nog even kijken hoe we de ontsluitingsproblematiek kunnen oplossen en als we daar een goed verhaal bij hebben, dat we dat kunnen doorzetten. Nee. We moeten een echt meer fundamentele afweging maken, of wij vinden dat daar woningbouw kan plaatsvinden. Ik vind dat met dit aanbod de indruk wordt gewekt als zou de pap al gestort kunnen worden. Daar nemen wij echt afstand van. Wat betreft Bleizo west, daar heb ik al even op gepreludeerd. De suggestie als zou daar 4.500 woningen kunnen worden gebouwd en een Bijlmermeer zou kunnen worden gerealiseerd, dat gaan wij niet meemaken, dat ga ik in ieder geval niet meemaken. Ik vind ook, dat we veel explicieter moeten worden, dat hier een plan ligt, dat hier een opdracht ligt, die we samen hebben verstrekt met de gemeente Zoetermeer om, ja ook, te voorzien in woningbouw, maar ook in combinatie met andere activiteiten, het horti science. Dat wordt nu een beetje weg gemoffeld. Het lijkt, als het gecombineerd kan worden met woningbouw, optellend tot 4.500, dat zien wij niet gebeuren. In die zin vind ik de brief geen recht doen aan wat wij nastreven voor wat betreft Lansingerland qua ontwikkelingspotentieel. Het doet onvoldoende recht aan trajecten, die lopen, zowel wat betreft de driehoek Noordpolder als ook Bleizo west, waar een bestuursopdracht ligt. Dat was mijn bijdrage in de eerste termijn.

De heer Jumelet, WIJ: Een goede maand geleden hebben wij een presentatie gehad van het onderzoeksbureau STEC. Op mijn vraag wat nou nodig is om aan de behoefte van jongeren, starters, mensen met een modaal inkomen en ouderen tegemoet te komen, was het antwoord heel duidelijk en dat was: bijsturing en versnelling. Ik roep even in herinnering, dat is een klein beetje in het verlengde van wat mevrouw Vliet Vlieland aangaf. Het is geen verhouding tussen huurwoningen in Lansingerland, 19% tegen 29% landelijk. De gemiddelde koop prijs in Lansingerland is € 400.000 tegen € 300.000 landelijk. Deze cijfers laten feitelijk zien, dat de agenten en verpleegkundigen, met een twee keer modaal inkomen, weinig kans heeft om een woning te kopen in Lansingerland of te huren, want daarvoor is hun inkomen weer net te hoog. Eigenlijk laten wij een flinke groep in onze samenleving tussen wal en schip vallen. De vraag is dan ook: wat gaan we daar aan doen? Ik noemde het al: versnelling en bijsturing. Dat zijn toch wel een beetje de kernwoorden in dit verhaal. Het irriteert mijn fractie dan ook al langere

tijd, dat de ontwikkeling en realisatie van diverse woningbouwlocaties toch wel heel erg langzaam gaan. Ik roep u even in herinnering, de bouwlocatie in Bleiswijk bijvoorbeeld, de twee locaties. Bij de discussie bleek, dat we dat stapje voor stapje denken te gaan doen, terwijl de woningnood, die ook genoemd is door de inspreker, toch wel heel erg groot is. Dat is toch wel een punt waarbij we vragen: wethouder, in hoeverre kunnen we niet gaan versnellen? Hoe kijkt u daar nou tegen aan? Dat brengt me ook even bij de brief. Er zijn drie invalshoeken of aspecten in dat verhaal. Dat is het feit dat BZK geen subsidie wil verlenen, voor de tweede maal. Het verzoek vanuit de provincie om een toch wat forser aanbod te doen vanuit Lansingerland. En zoals net al genoemd is: de noodzaak van het bouwen van starterswoningen, betaalbare woningen, huur en koop, maar ook feitelijk seniorenwoningen, want dat is toch wel de grote vraag die we tegen komen. De kenschets die net gedaan is, eigenlijk zitten we in Lansingerland met enorme woningnood, die kunnen wij van harte wel onderschrijven. De vraag, die wij ons stellen en zeker als we kijken naar de brief, die nu voor ligt, en ik lees u toch graag twee zinnen daaruit voor, die zitten met name in het gele gedeelte, de wijziging die het college heeft aangegeven op blz.1. Het heeft tot gevolg dat we op korte termijn opnieuw het gesprek aangaan met de raad of en hoe woningbouw in Wilderszijde haalbaar is. Dit betekent voor de inhoud van deze brief, dat we nog steeds de intentie hebben om ook in Wilderszijde een substantieel betaalbaar te realiseren, waaronder sociaal, maar dat we op dit moment nog niet kunnen overzien wat afwijzing van het impulsgebed betekent voor de invulling en voortgang van deze woningbouw ontwikkeling. Het laat toch wel zien, dat enerzijds we weer met een enorme vertraging te maken hebben. Ik hoor nog de wethouder zeggen: eind 2022 verwacht ik dat we gaan bouwen. Ik heb toen nog gezegd: dat wordt wel 2023. Maar in mijn fractie werd van de week gezegd: vul daar maar 2024 of 2025 in, als je niet uitkijkt, want op deze manier gaat het toch wel heel erg langzaam. Tegen de achtergrond van de woningnood, zoals die net gekenschetst is, is het toch wel een beetje een triest verhaal. Mijn vraag aan het college is dan ook, aan de wethouder: welke koers heeft u eigenlijk voor ogen? Wilt u gaan bouwen voor hetgeen gevraagd wordt vanuit Lansingerland, maar ook vanuit de regio? Heeft u eigenlijk een plan B? Bij eerdere discussie over de subsidieaanvraag hebben wij al aangegeven: heeft u een plan B op het moment, dat de subsidie niet wordt verstrekt? Wij hebben daar toch een beetje een hard hoofd in, hoe dat nu gaat. Wij verwachten eerlijk gezegd van een eventuele nieuwe aanvraag niet zo heel veel. Het gaat allemaal weer tijd kosten. Wij hebben toch wel de vraag: wat is uw plan B? De uitgangspunten van mijn fractie werden net ook al genoemd door andere fracties, maar ik wil ze toch nog even heel nadrukkelijk aangeven. Het zijn er op dit moment drie. Dat wij solidariteit binnen Lansingerland als het gaat om de woningmarkt met een grote hoofdletter willen schrijven. Solidariteit, in de zin van dat niet alleen mensen met een dikke portemonnee een huis kunnen vinden, maar ook mensen met een wat minder dikke portemonnee, huur of koop. Dat is één. Twee. Wij houden vast, zeker als het gaat om Wilderszijde, aan het percentage 50%. Het grappige is, ik kreeg een folder van de VVD in handen, waar mevrouw Arends op stond, die betoogt voor meer betaalbare woningen. Daarvoor stond het getal 50. Ik hoop dat dat betekent: 50%. Maar het zou ook iets kunnen betekenen over haar plaats op de lijst voor de VVD, maar ik ga uit van 50%. De voorzitter: U bent de 5 minuten voorbij. De heer Jumelet: Ik heb nog één opmerking als dat mag. Dat is, dat wij ook geen tijdsverlies willen als het gaat om Wilderszijde. Ik had een iets ander verhaal, maar dat doe ik wel in de tweede termijn. Tot zover even mijn bijdrage.

De heer Markus, CU: Deze brief had, en dat is door mijn voorgangers ook gememoreerd, eigenlijk afgelopen raadsvergadering al besproken moeten worden, maar het slechte nieuws rondom Wilderszijde haalde ons in. Een forse tegenvaller uiteraard, dat we geen rijksbijdrage krijgen uit de woningbouwimpuls. Ik kom er later nog op terug. Dan even over de brief. Wij snappen heel goed, dat de woningmarkt op dit moment op slot zit en dat er een groot tekort is aan woningen en dan vooral betaalbare woningen en sociale huur. De inspraak, maar ook voorgangers hebben het aangegeven, onderstreept dit nogmaals. Dat we hier als gemeente onze verantwoordelijkheid in moeten nemen, is helder en ook iets wat we moeten doen. We vinden dat we onze ogen hiervoor niet kunnen, sterker nog, niet moeten sluiten. We zijn ook blij, dat we vanuit onze gemeente een mooi bod ligt om extra woningen en daarmee ook extra sociale huurwoningen te bouwen. Om aan die woningnood tegemoet te komen, doet het college dus een bod richting de provincie. Dit bod is grotendeels gelijk aan een eerder bod aan de provincie, wat de provincie niet goed genoeg vond. Dit bod biedt meer woningen en dat komt vooral door het toevoegen van woningen in Bleizo west als mogelijke woningbouwlocatie. Wat ons betreft staan wij niet negatief tegenover nieuwe woningbouwlocaties en dus ook niet tegenover Bleizo west. We hechten er echter wel belang aan om de afgesproken procedures zorgvuldig te doorlopen. Voorbeelden hiervan zijn de bestuursopdracht Bleizo, op basis daarvan nemen we een echt besluit, maar ook de afspraken die zijn gemaakt met omwonenden rondom driehoek Noordpolder. Als we met zijn allen dat soort processen serieus willen nemen, dan moeten we er ook achter willen blijven staan. Het college merkt dan ook terecht op in de brief, dat deze processen randvoorwaardelijk zijn en ook kunnen betekenen dat locaties af kunnen vallen voor woningbouw. Met deze brief zetten we dus geen streep door de afgesproken processen. Het is in die zin echt een bod van het college, waarin we als raad de komende periode nog prima andere keuzes kunnen of moeten maken. Uiteraard moeten we steeds alle

belangen afwegen. Dat is tenslotte waar we als politiek voor staan. De woningnood is daar zeker een belangrijk onderdeel van. Het kan zomaar leiden tot moeilijke keuzes, maar daar moeten we dan niet voor weglopen. Dan Wilderszijde. Natuurlijk is het een grote tegenvaller, dat er geen financiële middelen vanuit het rijk komen. Wat ons betreft, mag dit echter geen effect hebben op de voortgang van Wilderszijde. Er ligt een mooi woningbouwprogramma, waar we nog steeds achter staan. Laten we de vaart erin houden en snel gaan bouwen. Verschillende partijen hebben hierop gereageerd en ik hoop ook, dat de rest dat doet. Ik verwacht ook een reactie van het college hierop. Nog wel een korte vraag over de woningbouwimpuls. De wethouder liet bij zijn toelichting bij de raad nog een deurtje open voor een eventueel andere uitkomst. Kan de wethouder toelichten wat de status van dit deurtje is? Was dit wishfull thinking of zijn er echt nog kansen? Wij vrezen het eerste, maar we hopen uiteraard het laatste. Daarnaast gaan we er inderdaad van uit, dat we op korte termijn komen te spreken over Wilderszijde in relatie tot de financiën, de afwijzing van het rijk en de eerder genoemde vaart. Dan bedoel ik niet een sloot, maar dat we snel moeten opschieten. Dan de financiën. Als Vinex-gemeente hebben we de wrange vruchten geplukt van woningbouwprogramma's. Crisissen hebben hier een direct negatief effect op en wij hebben hier ook, als gevolg hiervan, stevig moeten bezuinigen. Inzet op meer woningbouw is prima, en dat moet ook, maar dat kunnen we niet alleen. Hier moeten andere overheden aan bijdragen. Dat we geen rijksbijdrage krijgen voor Wilderszijde, maakt het financiële punt nog wrangender. De vraag om financiële ondersteuning in de richting van de provincie is dan ook helder en terecht. Maar ik denk dat we meer steun nodig hebben. Als het gaat om stikstof, personele ondersteuning, kennis, dat soort zaken, dan verwacht ik, en ik ga er ook van uit, dat de provincie die steun biedt. Een punt dat deels buiten deze perikelen om gaat, maar deze brief lezende doet bij ons steeds meer de behoefte rijzen om eens goed naar de woningbouwkansen in onze gemeente te kijken. Wij denken, dat er nog meer plekken of locaties zijn waar we kunnen en misschien ook wel moeten bouwen. Laten we eens met zijn allen in een soort helicopterview boven de gemeente hangen en kijken waar er nog kansen liggen om zaken te herontwikkelen of bouwlocaties inzichtelijk te maken. Wij hopen, dat we dit op korte termijn kunnen doen. Dat kan wellicht bijdragen aan de woningbehoefte. Op die manier kunnen we op dit vlak echt een visie ontwikkelen de komende jaren. Ik sluit af. Laten we die brief snel versturen en laten we als raad, college, ambtenaren en iedereen, die erbij betrokken is snel aan de slag om de grote woningbouwopgave, die er ligt, te realiseren. Dank u wel.

De heer Muis, D66: Op hoofdlijnen kunnen we ons vinden in de brief. We staan achter de grote gebiedsontwikkelingen, zoals Bleizo west, waar meerdere zaken samen komen. A home of horti science, innovatiecampus en dus ook wonen. Het is natuurlijk een fantastisch mooie locatie, een mooi knooppunt, dus het is echt een no-brainer als je daar niet aanzienlijke woningaantallen zou willen bouwen. De vraag is inderdaad: moeten dat er 4.500 zijn? Of past een ander aantal in dat concept, waar we het inderdaad met zijn allen over hebben gehad. Dan Wilderszijde, dat heeft voor ons ook nooit ter discussie gestaan. We zijn altijd wel zonder rijksbijdrage kritisch geweest op de hele financiële basis. We gingen er dan ook van uit, dat we die bijdrage, die rijksbijdrage, zouden krijgen om het tekort enigszins te beperken. Naast het financiële risico zijn er ook nog andere risico's, o.a. de geluidsbelasting. Dat zou bij een ander punt terug komen, bij Rotterdam The Hague Airport, dus dat is een complex verhaal. Ik zou ook voor willen stellen, dat we hier apart een discussie aan wijden. Ik heb ook de brief namens u allen opgevraagd bij het college, de afwijzingsbrief. Die hebben we gisteren of vandaag gekregen, dat weet ik niet meer, maar ik denk dat het iets meer voorbereiding vergt om daar een goede discussie met de wethouder over te voeren, dat deze brief eruit moet met die disclaimer. Wat ons verder in de brief bevreemdt, dat hebben ook de heren Van der Stelt en Markus aangestipt, is natuurlijk de driehoek Noordpolder. Het wordt hier genoemd in het rijtje grote woningbouwprojecten. Dat label 'grote' is natuurlijk een beetje mal als je uitgaat van 125 woningen op een totaal van 8.785 woningen. Dat is niet het rijtje Wilderszijde, Bleizo west of Bleiswijk. Dus ik zou toch wel willen voorstellen om dat niet in één adem te noemen met die projecten. Los van die kwalificatie hebben we ook moeite met hoe dit project nu wordt opgevoerd. Bebouwing is allerm minst zeker. De raad heeft duidelijk uitgesproken, dat we eerst alle informatie willen hebben om een integrale afweging te maken. Het strookt ook niet met het volgende punt op de agenda, het behouden en versterken van het karakter en een goed leefklimaat in onze gemeente. Het staat dus in schril contrast. Het spoort ook niet met de concept pijler bestaande woonwijken houden we krachtig, we blijven streven naar een goede bewonerstevredenheid, inbreiding versterkt en verbetert het aanwezige woonmilieu, zo kunnen we nog wel even doorgaan. Dit spoort gewoon niet om dit nu daar op te voeren. Het college zal waarschijnlijk zeggen: ja, maar in de brief staat een disclaimer, politiek draagvlak. Die staat wel heel erg apart genoemd. Het wekt nu de suggestie dat er hoe dan ook gebouwd moet worden. Richting bewoners en richting de raad is dat niet sjiek en ook niet handig om het op deze wijze op te nemen. Het is natuurlijk een brief van het college, dus we kunnen hem niet amenderen, maar we stellen wel voor om een nuancering aan te brengen en hem niet te positioneren als een grote ontwikkelen, te wijzen op de onzekerheid van dit verhaal, de maatschappelijke discussie die nog loopt. Desnoods kan dat in een voetnoot worden opgenomen, maar ik hecht er wel aan, dat dit genuanceerd gaat worden. Dank u wel.

De heer Ruijtenberg, GL: Voor mij op tafel, en ik loop er elke dag mee rond, heb ik het coalitieakkoord. Groeien, versterken, koesteren. Dat biedt ons interessante pro's op het moment, dat het moeilijk in slaap vallen is, want dan kun je hier dingen uit halen. Wat we wel kunnen concluderen, is dat de eerste pagina's, pagina 4 en 5, over woningbouw gaan. Wat er in staat o.a. op pagina 5, kunnen we wel aangeven, dat de woningbouw de afgelopen 3 jaar volledig mislukt is met wat het college wil. Het is vast gelopen. Er is geen ontwikkeling, er is onvoldoende gebouwd. Mevrouw Vliet Vlieland zei het al: op dit moment is de wachttijd voor een sociale huurwoning opgelopen naar 87 maanden. Dat is meer dan een verdubbeling van wat het was bij het aantreden van dit college. Dat komt o.a. door wat te lezen is: we houden vast aan het percentage van 20% sociale woningbouw over de gehele gemeente, ook in nieuw te ontwikkelen wijken. Bij inbreilocaties en herontwikkeling kunnen we hiervan afwijken om een goede mix tussen koopwoningen en huurwoningen te realiseren. Dat dogmatisch vasthouden aan 20% heeft ervoor gezorgd, dat de sociale woningbouw volledig vast is komen te staan. Ik citeer weer: Lansingerland zet in op het vergroten van het aantal woningen voor lagere inkomens. Het accent dient te liggen op doorstroming, waardoor speciale woningen meer beschikbaar komen voor de doelgroep, terugdringen scheef wonen. Scheef wonen: wij hebben hier meer dure scheefwoners, dan goedkope scheefwoners. Dit is een volkomen verkeerde insteek geweest. Ik ga verder: wij leggen accent op het bouwen van een goede mix aan middeldure huurwoningen. Is niet gebeurd. En het bouwen van 1- of 2-persoons huishoudens, niet grondgebonden, maar ook koop tot € 180.000 vrij op naam. Er is geen woning voor dat bedrag te vinden in de gemeente Lansingerland. Ik heb de VVD horen zeggen: wij willen hier een divers woningaanbod hebben. Dat diverse woningaanbod hebben we niet. We hebben duur, heel duur en extreem duur. Goedkope woningen hebben we gewoon niet, hoe graag we dat ook zouden willen. Een slagingspercentage van minder dan 1%, het is onvoorstelbaar. Gemeenten die toch bepaald niet bekend staan als armlastige gemeenten en gemeenten waar armere mensen, zoals Wassenaar, doen het veel beter dan de gemeente Lansingerland met onze slechts 19%. Het is verder naar achteren gegaan. Het is om je kapot voor te schamen, wat wij onze inwoners hebben gedaan. We moeten dat echt gaan verbeteren. Als ik verder ga, dan zie ik staan: overschrijden van de maximale hoogbouw is in bijzondere gevallen, met uitzondering van nieuw te bouwen bouwplannen voor de dorpscentra. Echter, bij sterke stedenbouwkundige argumenten als drager van goed openbaar vervoer en bij de bouw van kleinere woningen. Met name het bij goed openbaar vervoer, dat is het argument om bij Bleizo west te gaan bouwen, flink te gaan bouwen. En nee, het frame van 'het moet een Bijlmermeer-achtige situatie worden', daar passen wij voor. Ook hoogbouw kun je namelijk hoogwaardig doen. Niemand zit hier te wachten op galerijflats, waar criminaliteit is. Dat is een frame, wat we niet willen. Ook GL wil dat niet. Wat we wel willen, is dat er gebouwd wordt voor ouderen en kleinschalige woningen, dat er gebouwd wordt voor jongeren. Het is vlakbij openbaar vervoer. Je kunt daar bouwen. Je kunt daar makkelijk 4.500 woningen bouwen. Ik zie de heer Van der Stelt nee schudden. Maar het is wel zo, het is daar namelijk mogelijk. Je kunt het ook doen op een goede manier. We moeten nog verder durven gaan. We zouden op deze locatie moeten aangeven, dat we daar 40% sociale woningbouw moeten bouwen. We hebben dat nodig om te kunnen voldoen, om te kunnen bijspijkeren vanuit de schandalig lage hoeveelheid sociale woningbouw, die we hebben. Die 30% Westpolder Bolwerk, ook daar durven we dat risico te nemen. € 9mln is uitgerekend door de heer Machielse, € 150 per inwoner van Lansingerland. Ik denk dat de meeste mensen van Lansingerland dat willen dragen, op het moment dat ze daarmee kunnen aangeven, dat er meer woningbouw komt voor de jongeren, die nu de gemeente verlaten omdat hier niets te vinden is. Voor mensen, die gaan scheiden en hier ook niet kunnen wonen. Ik denk dat de mensen in Lansingerland die gemeenschapszin hebben. Wij hebben namelijk in de corona-testen laten zien, dat wij heel veel gemeenschapszin hebben. De Noordpolder, daar is al heel veel over gezegd, ook door o.a. de heer Muis. GL snapt ook niet dat deze erin staat. Het is een locatie, die eigenlijk een postlocatie is. Je kan daar niet heel veel doen. Hoe het gaat met de participatie is niet goed. En wat we ook aangeven, ik citeer weer even: we willen ons groen behouden en daarom wijzen we duurzaam groene gebieden aan, waar niet gebouwd mag worden. Wat ons betreft wordt Noordpolder zo'n gebied, waar we gewoon niet gaan bouwen. Als je kijkt naar het totale aanbod, dat we hebben, voegt dat er te weinig aan toe om daar wat te doen. Wilderszijde. Wat ons betreft gaan we daar bouwen. We moeten daar bouwen. We kunnen eigenlijk niet anders dan daar bouwen. Dat zijn we verplicht aan onze inwoners. Dat zijn we verplicht aan onze regio. Dat zijn we verplicht aan onze eigen financiële situatie. We moeten daar gaan bouwen. Die discussie met het college zien we graag tegemoet, wat we daar nou gaan doen. Wat ons betreft wordt daar gebouwd. Wat ons betreft, wordt er minstens 30% sociale huur daar gebouwd. Wat ons betreft wordt het percentage aan bereikbare woningen hoger dan die 50%, waar de heer Jumelet het over had. Dat hebben we nodig, want we dreigen een gemeente te worden, die ergens in het Gooi zou kunnen plaats vinden. Dat willen we niet hebben. Het zou deze gemeente goed doen om ook actief te gaan pleiten voor sluiting van het vliegveld. Dat zou er namelijk voor kunnen zorgen, dat er extra woningen komen, die een enorme impuls zouden kunnen geven aan deze totale regio. Plus, op het moment dat er geen vliegveld meer is, is er geen aanvliegroute en is het makkelijker en beter bouwen in Wilderszijde. Daar wilde ik het bij laten.

Mevrouw Verhoef, PvdA: Ik heb inmiddels een hartslag van 140/150. Ik heb hele mooie inbrengen gehoord, ook minder mooie, maar ik ga nu rustig het verhaal afdraaien. Deze conceptbrief aan de provincie Zuid-Holland over de aanpak bij de sociale en betaalbare woningbouw brengt in de basis heel goed nieuws. Het college van Lansingerland is van plan om in de komende 10 tot 15 jaar op de grote woningbouwlocaties in Lansingerland ongeveer 2.700 sociale huurwoningen te gaan bouwen. Daar boven op komen nog eens 2.100 koop- en huurwoningen in het betaalbare segment, als het aan ons college ligt. Op veel van de locaties wordt uitgegaan van 30% sociale huur en voor de overige locaties gaat het om 25%, waaronder dus Wilderszijde. Het aandeel betaalbare huur- en koopwoningen op deze locaties zal dus totaal steeds ongeveer de helft zijn. Zo ziet de PvdA het graag. In totaal wil het college dus op een aantal grote ontwikkellocaties, gesteld dat Bleizo west benut wordt voor woningbouw, ongeveer 11.000 huizen gaan bouwen. Dat is aanzienlijk meer dan de 4.000-7.000 huizen, die tot nu toe in de pen zaten. Met deze brief laat het college, wat de PvdA-fractie betreft, zien dat het de verantwoordelijkheid neemt om te bouwen voor al die duizenden mensen in Lansingerland en in de regio, die al jarenlang op zoek zijn naar een betaalbare woning. Het kon ook niet anders, dit is wat je moet doen als college, als je je verantwoordelijkheid neemt. Het toont een visie op betaalbaar bouwen, waar de PvdA-fractie al jarenlang toe opriep en ook een aantal andere fracties hier in dit gemeentehuis. Het aantal te bouwen sociale huurwoningen komt met die 2.700, die wordt voorgesteld, dus dicht in de buurt van die 3.200, die het provinciebestuur in november 2020 aan het college vroeg, om daarmee te voldoen aan het meer evenwicht scenario. Zoals ik zei, brengt deze conceptbrief dus in de basis mooi nieuw. Het laat ambitie en verantwoordelijkheidsgevoel zien. In het bijzonder de wethouders Arends en Van den Beukel verdienen een pluim. En tegen meneer Machielse van de VVD en de heer Van der Stelt van het CDA met zijn Bijlmer: wat een frame, inderdaad, wil ik zeggen. Bij een dorpse mentaliteit hoort ook zorgen voor de ander. Als dat inhoudt, dat je gemiddeld 100 tot 150 euro extra moet betalen per inwoner, dan is dat misschien iets wat inwoners in een dorp graag doen, ook veel van de CDA-stemmers. Dat is de solidariteit met de hoofdletter S, waar de heer Jumelet van WIJ het ook over heeft. En ook de heer Ruijtenberg van GL had het over die solidariteit. Extra geld, dat we misschien wel over hebben met zijn allen om ook mensen met een laag inkomen een grondrecht te geven, een basisrecht, namelijk een dak boven je hoofd. Er zijn twee punten die de PvdA-fractie uit de brief geschrapt wil zien. Allereerst zijn er allerlei zinsneden, waarin gesteld wordt, dat dit flink aangescherpte woningbouwprogramma voor sociaal en betaalbaar bouwen alleen maar gerealiseerd kan worden met financiële steun van het rijk en de provincie. Dit is pertinent onjuist. Bij voldoende politieke wil is het mogelijk om deze aantallen sociaal en betaalbare woningen te bouwen. Laten we maar eens beginnen op Wilderszijde. Er zijn voldoende incidentele middelen om dit te doen. Het college maakt steun van het rijk het hoofdthema van deze brief, maar het hoofdthema zou moeten zijn: het schrijnende woningtekort. Wat onze gemeente binnen haar gemeentegrenzen (...) We kunnen dit en we pakken daarmee de verantwoordelijkheid, zoals ik al eerder zei. Natuurlijk is iedere subsidie, die we kunnen krijgen welkom. Daarom is indienen voor de derde tranche dus een hele goede optie. Ten tweede willen we dat iedere suggestie, die gewekt wordt in de brief, dat we niet zouden gaan bouwen op Wilderszijde, eruit geschrapt worden, want we gaan bouwen op Wilderszijde, in totaal 25% sociaal en 25% betaal als het de PvdA fractie betreft. Ook zonder subsidie van het rijk. Misschien moeten we dan een aantal concessies doen, iets hoger bouwen, geen Bijlmer bouwen, maar iets hoger dan menig partij hier wil, maar de koers van het masterplan is prima. Ons college liet zich 2 weken geleden uit het veld slaan door een afwijzing van het rijk, maar had daar van meet af aan rekening mee moeten houden. Mevrouw Vliet Vlieland zei het al: dit is een enorme tegenslag. Maar we moeten ons er niet achter verschuilen en dan een stap terug doen. Het is niet nodig en het is niet eerlijk naar iedereen, die op een huis zit te wachten. Dus schrappen, die twee punten, wat ons betreft. Tot slot. De fracties, die zeggen dat we als Vinex-locatie al zo erg in de boot zijn gegaan en dat we nu maar eens fix gecompenseerd moeten worden: dat hadden we in 2010 moeten doen. Toen hadden we er achteraan moeten gaan. Toen lieten we het lopen. De incidentele middelen die we hebben zijn voldoende om gewoon ook nu stap voor stap betaalbaar te gaan bouwen. Daar wilde ik het voor nu bij laten.

De voorzitter: Ik denk in eerste instantie aan wethouder Arends. Er zijn de nodige vragen gesteld over het bouwen van woningen. Hebben we het niet over Bleizo, dan wel over Wilderszijde. Ik denk dat aanvullend misschien de heer Van den Beukel iets daarover zou willen melden. Ook ten aanzien van de financiën. Ik hoorde ook nog het nodige ten aanzien van de nuancerings in de brief, dan wel het schrappen van een aantal items in de brief. Ik geef allereerst het woord aan mevrouw Arends.

Beantwoording college

Wethouder Arends: Ben ik goed verstaanbaar? Oké. Ik probeer zoveel mogelijk alle vragen te voorzien en een reactie te geven op de fracties. Daarmee hoop ik ook de vragen, als het gaat over Wilderszijde, in de eerste lijn te kunnen beantwoorden. Wat belangrijk is, is deze bespreking. Het college heeft u deze

conceptbrief geschreven met vooral de bedoeling om u gevoelen over de brief te horen en vooral die ook mee te geven aan de provincie. U heeft daar vanavond uitgebreid aandacht aan gegeven, wat uw oordeel is, wat uw mening erover is, wat u mogelijk aangescherpt wil zien, wat u misschien geschrapt wil zien, over de behoefte, wat u ziet voor onze inwoners, de woningbouwbehoefte, maar ook de haalbaarheid, de financiële haalbaarheid. Allemaal ongelooflijk belangrijke thema's, want Lansingerland is een groeigemeente, daar willen we met elkaar voor staan. We zien meerdere locaties, waar dat mogelijk zou kunnen zijn. Er zijn wel een paar thema's, die ik als eerste wil doorlopen, waarna ik per fractie de vragen of opmerkingen naloop, die zijn gegeven. Er werd over meerdere locaties gesproken. Ik zal beginnen met bijvoorbeeld de driehoek Noordpolder, maar zo zijn er ook de locaties als Bleiswijk, als ook Wolfend. Het locaties waarin u bevoegd bent om een principebesluit erover te nemen. Vandaar de disclaimer in de brief. U bepaalt of er gebouwd gaat worden, welk percentage daar uiteindelijk gebouwd gaat worden, met welke financiële middelen, wat u daarin wil voorzien en ook het aantal woningen. Ook stedenbouwkundig, alle facetten spelen daar omheen. Wat de brief laat zien is dat er locaties zijn, die eerder ook bekend zijn in de structuurvisie, die eerder ook bekend zijn bij de provincie, die in potentie de aantallen zouden kunnen dragen. Het is niet dat er een minimum of een maximum is, maar in potentie zou dat kunnen zijn. Per locatie komt dat bij u terug en bent u het bevoegd gezag om uiteindelijk aan te geven of u daar wel of niet wil bouwen en wat de inhoud van het programma dan zal zijn. Dat is belangrijk en daarom ook de disclaimer in de brief. Dus het is echt aan u. Een andere belangrijke locatie die genoemd wordt door meerdere partijen en waar verschillende duidingen over worden gegeven, is Bleizo west. Heel nadrukkelijk is in de brief aangegeven, dat dat een studielocatie is. Het is nog niet eerder in de structuurvisie naar voren gekomen. Maar het is een locatie met veel potentie, waarin u als raad en ook de raad van Zoetermeer gezamenlijk hebben aangegeven: wij willen een bestuursopdracht, wij willen een ontwikkelperspectief. In de loop van dit jaar komt dat naar u toe. Het is inderdaad een integrale bestuursopdracht, dus ook met de behoefte om een integraal ontwikkelperspectief te krijgen. Door meerdere partijen is dat genoemd: a home of horti science, de campus en aanvullen met wonen. Het aantal dat genoemd is uit eerder onderzoek geeft niet aan, dat u er daadwerkelijk voor moet kiezen. Misschien kiest u voor meer. Ik hoor een aantal partijen zeggen: het zou mogelijk ook minder kunnen zijn. Maar ook die knop staat nu als studie, dat er in potentie iets gebouwd kan worden. Wij zien het in ieder geval als een integrale gebiedsontwikkeling, waarbij vooral de positie van Lansingerland, a home of horti science, een campus, een heel belangrijke rol gaat spelen in het ontwikkelperspectief. Over Wilderszijde in het algemeen. Meerderen gaven aan, of eigenlijk iedereen, hoe teleurstellend het is dat we niet in aanmerking komen voor die woningbouwimpuls, ook het college. Mijn college, de heer Van den Beukel, heeft dat ook eerder aan u laten weten. Op dit moment zijn we bezig met een taxatie over de afwijzing. Wij verwachten, dat we ongeveer na 2 weken u een brief kunnen toesturen, waarin wij duiding kunnen geven over de afwijzing. Daarna komen wij bij u terug over de bespreking over Wilderszijde. Eerder hebben wij met u afgesproken, dat als wij de woningbouwimpuls niet krijgen, dan gaan wij daar met u over in gesprek. Daarom ook de disclaimer in de brief. We komen eerst terug bij de raad om er met u over te spreken. De heer Jumelet vroeg: is er een plan B? Er zijn meerdere plannen B, maar dat willen we echt samen met u gaan aflopen. De heer Van den Beukel zal daartoe het initiatief met u gaan nemen. Dat even in algemene zin. Wat ik ook hoor van iedereen en daar ben ik heel erg blij mee, is dat we allemaal zeggen: we zien de behoefte aan woningen, we zien een behoefte aan betaalbare woningen, we zien ook een aantal facetten, zoals betaalbaarheid, het dorps karakter, de sociale omgang, de solidariteit, allemaal belangrijke thema's, die we veel delen. Er zal verscheidenheid zijn in de verschillende partijen, maar wel goed om dat met elkaar te bediscussiëren en ook van u die verschillen allemaal te horen. Als u het goed vindt, ga ik de partijen langs, dan kijk ik naar wat de belangrijke aspecten per partij zijn, maar ook of er eventuele vragen nog zijn. De heer Meester van L3B vroeg zich af: was het nou wel een serieuze kans? Het was zeker een heel serieuze kans om in aanmerking te komen. Wat ik al zei: op dit moment wordt er een taxatie gemaakt en er komt een brief over 2 weken naar u toe. Daarna zal er met u een uitgebreide beeldvormende avond komen en natuurlijk het gesprek over hoe nu verder. Het wordt een uitgebreid proces in samenspraak met u. Het was zeker een heel serieuze kans om er in aanmerking voor te komen. Verder heeft de heer Meester aangegeven: zorg wel voor het behoud van het aantal sociaal en betaalbare woningen. De heer Machielse geeft heel nadrukkelijk aan: blijf wel realistisch. Dat is ook wat we als college willen doen. Dat geeft ook vooral de randvoorwaardelijke elementen aan in de brief, dat we met elkaar realistisch willen zijn, dat we dingen haalbaar willen zien, dat we zeker een grote stap willen zetten, maar niet ten koste van alles, want we vinden dat dorps karakter heel belangrijk en ook de diverse wijken. Maar terecht dat u zegt: de druk neemt toe. Die neemt inderdaad toe en dat vraagt ook stevige keuzes van ons, om die te maken en die te durven maken. U stelde ook iets over Bleizo west, maar daar heb ik in algemene zin iets op geantwoord. Ook de heer Van der Stelt van het CDA geeft vooral aan dat dorps karakter te koesteren. De afgelopen 10, 15 jaar zijn we heel veel gegroeid en het is ons gelukt om dat karakter te behouden. Wij slagen er heel goed in, ondanks dat we woningen toevoegen, om de waarde, dat komt ook bij de uitgangspunten van de woonvisie naar voren. Dat onze inwoners ons op een 7,7 waarderen, ondanks dat we gegroeid zijn, met name vanwege het dorps karakter en dat groen en die sociale verbondenheid. Ik vind het ook heel

interessant, dat de heer Van der Stelt zegt: we moeten ook naar andere locaties kijken. De heer Markus gaf ook al aan: is dit nu wat er staat aan locaties? Ja, dit zijn de locaties van particuliere initiatieven, kleine initiatieven, die ook al in de structuurvisie staan. Bleizo west als uitzondering als studiegebied. Maar er zullen zeker meer locaties zijn. Ik vind het dan ook een belangrijk uitgangspunt, dat u zegt: hé, er liggen kansen, zouden we naar andere locaties kunnen kijken? Ik ben daartoe bereid. Dat sluit ook aan op de behoefte of de vraag van de heer Markus. Heel duidelijk geeft de heer Van der Stelt aan: ik zie niet dat Lansingerland gaat groeien naar misschien wel 80.000 of 100.000 inwoners. Daar bent u met zijn allen zelf bij. Wij hebben gezegd: in de aankomende periode zien wij een groei naar 75.000. Als u kijkt naar alle plannen betekent dat niet dat alle plannen doorgaan. De ervaring leert ons dat ook bij andere gemeenten en u bent aan het roer. Als u zegt: dat is een locatie waar we geen woningbouw willen, dan bent u uiteindelijk het bevoegd gezag om daar voor te kiezen en om uiteindelijk naar de grootste groei te gaan. Meneer Van der Stelt gaf ook aan: lopen we niet te hard van stapel, lopen we er niet op vooruit? Dit zijn wel de locaties, die wij in kaart hebben gebracht, wat potentieel tot woningbouw kan leiden. Daarin wilden we een zo transparant mogelijke wijze van invulling geven aan de vraag, die vanuit de provincie bij ons is gekomen en die vraag willen wij heel serieus nemen. Dat doen we dan ook in het uitgebreide antwoord, zoals het in de brief wordt weergegeven. De heer Jumelet geeft nogmaals vooral ook aan: snelheid is nodig en vooral ook die betaalbaarheid, want we hebben weinig betaalbare woningen en de behoefte is daar zeker aanwezig. Zoals de heer Jumelet daarbij aangaf. De snelheid en de zorgvuldige processen, dat is nog weleens ingewikkeld, in de zin dat je eigenlijk een zorgvuldig participatietraject wilt doen en dat vraagt ook tijd en dat vraagt zorgvuldigheid. Daarmee zijn processen, als je kijkt naar de start van een woningbouwprogramma, u ziet het bij Wilderszijde. Net niet 20 jaar geleden kwam ik tegenover Wilderszijde te wonen en ik wist al dat daar hele mooie woningen zouden komen, maar nu 18 jaar later beginnen ze met een deel van de wijk, maar de wijk is er nog steeds niet. Dit soort processen kunnen inderdaad ongelooflijk lang duren. Maar dat u zegt, dat de snelheid erin moet, dat ben ik het volledig met u eens. Volgens mij willen we dat met zijn allen. Daar waar we willen bouwen, willen we de snelheid zeker hebben. Daarom was het ook zo belangrijk dat Wilderszijde voor versnelling in aanmerking zou komen. U geeft ook de solidariteit aan en de percentages, hoe u daarin staat. Voor de heer Markus heb ik redelijk alles tussendoor genoemd. De heer Muis geeft aan: ik kan me goed vinden in de brief. Hij noemt nog wel de disclaimer op Wilderszijde, dat die terecht is. Maar ook de locatie als driehoek Noordpolder. In die zin zou je kunnen zeggen: hoort dat nou bij een groot project? Als je naar de andere grote projecten kijkt als 650 of 2.600 in Wilderszijde, ja, dan zou je kunnen zeggen dat de driehoek Noordpolder in die zin een veel kleiner project is. Het heeft er meer mee te maken, dat het van zachte aard is, zacht, nog niet hard. Vandaar dat die er wel in staat, maar qua omvang is het niet logisch mogelijk bij de grote projecten, maar wel dat er potentieel een mogelijkheid is om daar woningbouw te kunnen realiseren. Dan de heer Ruijtenberg. Hij geeft helder aan: wij willen echt gaan voor meer goedkope woningen, dat ontbreekt echt aan het segment in Lansingerland. Dat ziet hij graag verbeteren en daarin noemt hij meerdere percentages op de verschillende woningbouwlocaties, wat mogelijk nog veel verder gaat dan wat er in de brief staat aangeboden. Mevrouw Verhoef legt vooral de nadruk op meer woningen bouwen en de solidariteit. Zij vraagt ook om twee zaken eventueel te schrappen. De gevoelens, zoals ik dat hoor, zijn er veel overeenkomsten en ook veel verschillende nuances, die mee genomen worden. Ik ben er heel blij mee om dit van u allen te horen. Ik heb daar goed naar geluisterd en ik vind het ook belangrijk om dat mee te geven aan de provincie. Om echt daadwerkelijk te vragen: gaan we iets amenderen in de brief, gaan we iets schrappen? Dan zouden alle partijen hetzelfde moeten vinden. Dan zou elke partij zeggen: die financiële steun willen we eruit hebben, want wij zijn bereid om financiële consequenties op elke locatie te nemen. Maar dat heb ik vanavond niet terug gehoord van alle fracties, dus daarmee kan ik u niet een toezegging doen om dat te gaan schrappen. Ook het bouwen op Wilderszijde, volgens mij willen we allemaal bouwen op Wilderszijde, maar daar kan ik als college niet op vooruit lopen om daar al in de brief meer duiding aan te geven, want dat is echt een proces dat we samen met u als raad willen doen, om aan die knoppen te draaien. Of dan wel te draaien of dan niet te draaien, om uiteindelijk op plan B uit te komen, waar we in meerderheid voor willen gaan en om dat dan onderdeel te laten zijn in het bod naar de regio en naar de provincie. Ik hoop hiermee redelijk alle vragen te hebben kunnen beantwoorden. Dank u wel. Wilderszijde komt dus nog echt terug. De heer Van den Beukel zal uitgebreid ingaan op de vragen in het debat, dat dan gaat plaats vinden. Dank u wel.

De voorzitter: Ik vraag me af of de heer Van den Beukel nog aanleiding ziet om hier nog e.e.a. aan toe te voegen.

Wethouder Van den Beukel: Net wat collega Arends zegt. De vraag is even of het nu tijdig is. Het onderwerp van vanavond is de concept brief. Wilderszijde is daarin ontegenzeggelijk een belangrijk element. Tegelijkertijd staan we nog waar we staan qua kennis van de achtergronden van de afwijzing. Ik zou wensen, dat we verder waren, maar de realiteit is, zoals collega Arends al aangaf, dat we

verwachten over 2 weken daar meer duiding aan te kunnen geven richting u. Het lijkt me passend, tenzij er in de tweede termijn heel specifieke vragen zijn, om wat dat betreft nu niet in detail op in te gaan.

Tweede termijn

De heer Meester, L3B: Wat mij opvalt, is dat in ieder geval een groot deel van de raad aandringt op snelheid. Enkele van de collega's zien nog wel wat beren op de weg. Ik heb altijd geleerd dat flexibiliteit een goede eigenschap is. Flexibel is, dat je om een probleem heen kan gaan en dat je er niet dwars doorheen wilt proberen te gaan. Ik houd wel van overdrijven, maar ik vond de vergelijking met de Bijlmer toch wat overdreven, te overdreven. Ik weet niet of de geachte collega's weleens in de Bijlmer geweest zijn, maar dan die opmerking grenst in mijn ogen aan demagogie. Ik neem niet aan, dat dat hun bedoeling is. Dan Bleizo west. Wij vinden inderdaad dat Bleizo west door moet gaan. We hebben het sowieso nodig om aan de beoogde 20% overall te komen. Met deze aantallen, als alles wat in die brief staat doorgaat, dan komen we op ongeveer 21% uit over de hele gemeente, dan zou 3B Wonen geen woningen moeten verkopen, wat ze ook zo nu en dan doen, want dan neemt het aantal af. Bleizo west zou wat ons betreft door moeten gaan, al voel ik ook wel voor de opmerking van de heer Markus, dat we ook nog eens naar andere locaties zouden moeten kijken. Misschien kunnen we ons doel dan ook bereiken door andere locaties erin te betrekken en Bleizo west misschien iets minder. Dan nog een opmerking over Wilderszijde. De voorganger van de heer Van den Beukel heeft dat als versnellingslocatie gekwalificeerd en we hopen in ieder geval, dat daar ook de snelheid in blijft. Wij maken ons toch wel zorgen, nu het opnieuw besproken moet worden, dat er weer vertragingen komen. Ik zou wethouder Van den Beukel op willen roepen om er grote spoed achter te zetten, aan die bespreking, en daarna heel snel de plannen te concretiseren. Dan nog een laatste opmerking over de Noordpolder. Wij snappen wat de wethouder erover zegt, maar misschien is het om de bewoners tegemoet te komen en de sprekers tegemoet te komen een idee om dat nog iets explicieter te zeggen, dat hiermee niet een impliciet besluit genomen is over de bouw in de Noordpolder. Dat was het wat mij betreft. Dank u wel.

De heer Machielse, VVD: Een uitstekende discussie, zo in de eerste termijn. Het gaat wel ergens over deze avond, in ieder geval de beelden die alle partijen uit deze avond. Zeer goede discussie. Ik wil een aantal punten verduidelijken uit mijn eerste termijn, want ik heb mijzelf geen onvertogen woord over welke woonwijk dan ook in Amsterdam in de mond horen nemen. De referentie van de heer Meester aan collega's, daarbij ga ik er maar van uit, dat dat niet aan mij gericht is. Al voel ik me toch aangesproken, omdat ik zo uitgesproken was over Bleizo west, maar daar mag u me dan ook aan houden. Ten aanzien van het punt van de PvdA, mevrouw Verhoef gaf aan, dat onze inwoners ongetwijfeld € 150 willen bijdragen aan de sociale woningbouw in onze gemeente. Los van het feit, dat ik altijd voor lagere lasten ben en dat altijd zal blijven, kan ik het op zich nog wel met u eens zijn, dat als het zou gaan om € 150 we daar nog best wel een gesprek over kunnen voeren. Wat ik zei in de eerste termijn was dat alleen die enkele tientallen woningen in de gouden griffelbuurt bij metrostation Westpolder al € 9 mln zouden gaan kosten, wat ongeveer € 150 per inwoner is. Dat tekort hebben wij becijferd, daar mag u me op uitdagen, maar het tekort dat Kuiper Compagnons heeft becijferd op het oorspronkelijke plan voor Bleizo west zou zelfs uitkomen op ruim € 1.400 per inwoner. Dan heb ik het nog steeds over alleen dat plan, niet over alle woningbouwontwikkelingen, die we in onze gemeente doen, alle mogelijke tekorten, alle risico's. Dus in dat licht bezien, mevrouw Verhoef, denk ik dat het probleem breder is dan alleen even bij onze inwoners vragen: u bent ook solidair. Wat ik in de eerste termijn aangaf: we zien allemaal die woningcrisis, we zien allemaal de enorme woningnood en die speelt zich in alle segmenten af en die knelt nu het meest op het betaalbare en sociale segment. Daar willen we allemaal iets aan doen. Die wens en die wil hebben wij ook, maar we moeten realistisch blijven en we mogen niet onze eigen financiële situatie daarvoor op het spel zetten. Dat is de oproep die ik doe. Die lees ik terug in de brief en daar zullen we het college ook aan blijven houden. Daar wilde ik het bij laten in deze tweede termijn, dank u wel.

De heer Van der Stelt, CDA: Ik dank de wethouder voor de reactie op de sprekers. Het is natuurlijk vanzelfsprekend aan het college hoe het wil reageren op het verzoek van de provincie om tot een aangescherpt aanbod te komen. De reactie van het CDA is zoals die is. Als je komt met een aangescherpt aanbod, dan moet je met realistische verhalen komen, ook met realistische getallen. Het college praat over een forse stap richting meer evenwicht. Dat is allemaal prima. Maar als er dan nog zoveel onzeker is, dan heb ik het niet alleen over de driehoek Noordpolder, waar een traject loopt en waar het niet zo kan zijn dat we daar al een akkoord op geven, en dan vooral Bleizo west waar de maximum aantallen in worden opgenomen, dan vind ik dat we daarmee op de zaken vooruit lopen, nog los van het feit dat ik het totaal ongewenst vind. Stel, dat je dat al zou willen, 4.500 woningen op Bleizo west, dan zal je toch echt fors de lucht in moeten gaan. Dan kan collega Meester mij wel van demagogie betichten, althans, iets wat daar in de buurt komt, allemaal tot uw dienst, maar een mooi, groen opgezet wijkje à la Wilderszijde kan het gewoon simpelweg niet worden. Een ander punt is: natuurlijk moeten wij ons

solidair tonen en moeten we meer doen dan allen bouwen voor onze eigen behoefte, wat om en nabij de 5.500 woningen is. Dit aanbod is ongeveer het tweevoudige daarvan. Daar mogen we ook eisen aan stellen. Niet alleen financieel, maar ook wat betreft de leefbaarheid van dat soort getallen. Ik vind er persoonlijk helemaal niks sociaals aan, dat we heel veel sociale woningen gaan bouwen, waarvan ik snap dat we dat moeten gaan doen, dat we er daar meer van moeten maken, en vooral ook meer bereikbare woningen, maar ik vind er niets sociaals aan om sociale woningen in een gebied te bouwen dicht tegen de A12 en onder de hoogspanningsmasten. Daarom vind ik dat we ook echt moeten kijken wat realistisch is, financieel, qua leefbaarheid, qua inpassing en dat we ook niet verder moeten gaan dan we qua uitgangspunten, het dorpse karakter, aankunnen. De opmerking van de wethouder, dat wil ik toch wel even gezegd hebben, vind ik iets te gemakkelijk. Dat komt mij een klein beetje voor als: wat we tot nu toe gedaan hebben, daarmee hebben we het dorpse karakter niet aangetast. Dat klinkt een beetje als: zo kunnen we vrolijk doorgaan tot 100.000, want we doen het op een zodanige manier, dat het dorpse karakter altijd wel het dorpse karakter blijft in Lansingerland. Daar geloof ik niet zo in. Dank u wel.

De heer Jumelet, WIJ: Repareren wat is scheef gegroeid. Dat is een mooie tekst, wat ik een klein beetje hoor zeggen bij de heer Van der Stelt. Tenminste, één van de grote voormannen van het CDA zegt dat ook in zijn campagne: bouwen, bouwen, bouwen, repareren wat is scheef gegroeid. Volgens mij zijn wij nu bezig om iets te repareren wat er in de afgelopen jaren in Lansingerland is misgegaan. Dan zult u zeggen: nou, dat valt wel mee. Nee, het valt niet mee. Mevrouw Vliet Vlieland heeft aangegeven, dat de wachttijd in de afgelopen jaren voor een huurwoning opgelopen is tot 90 maanden met een slagingspercentage van onder de 1%. Ik ben weleens benieuwd, als er luisteraars zijn vanavond zoals mevrouw Vliet Vlieland in haar inspraak ook aangaf, die 31-jarige die al jaren wacht op een woning of die alleenstaande moeder, die met kinderen ergens inwoont op een kamer al jaren, wat die nou hier vanavond optekent. Die wordt door een aantal partijen totaal geen perspectief geboden, want we gaan nog eens praten, we gaan nog eens onderzoeken, we gaan nog eens praten en onderaan de lijn gebeurt er eigenlijk niet zo heel veel op korte termijn. Als ik dan toch even het STEC onderzoek in herinnering roep, daar was toch het heldere punt: versnellen en bijsturen. Volgens mij is dat ook aan de orde. Wij zullen wat dat betreft na moeten denken hoe wij op een aantal bouwlocaties als de s.. aan het werk kunnen. Want uiteindelijk doen we het niet voor onszelf, we doen het voor de inwoner van Lansingerland, voor de inwoner van onze regio. De wachttijd van die huurwoning zal teruggebracht moeten worden, maar ook zullen modaal en twee keer modaal gewoon een woning moeten kunnen vinden in onze gemeente. Die mensen stellen wij in de komende periode ernstig teleur. Dat vindt mijn fractie toch wel heel erg jammer. Als het gaat om Wilderszijde: ik ben benieuwd wanneer de eerste paal daar daadwerkelijk in de grond gaat, even los van de woningen die nu gerealiseerd worden. Als we niet uitkijken dan is het niet eind 2020, maar dan zitten we veel en veel verder in de tijd. En dan kost het ons wellicht meer geld, omdat we die woningen gewoon niet gerealiseerd hebben. Ik vind ook dat de wethouder, als hij over 2 weken gaat komen met iets over Wilderszijde, dat ik ook wel verwacht dat er oplossingen worden gepresenteerd en niet weer een analyse waaruit blijkt, waarom het allemaal niet kan. Maar dat wij dan een antwoord krijgen op de vraag: hoe kunnen wij ervoor zorgen, dat we op Wilderszijde op niet al te lange termijn echt eens kunnen gaan beginnen. De heer Muis: Ik zou graag van de heer Jumelet willen weten: tegen welke prijs willen we Wilderszijde bebouwen? Mag dat € 20mln kosten? € 30mln? € 40mln? Hoe ver bent u bereid te gaan? Zou u dat niet willen afwegen tegen andere kansrijke opties om iets te doen aan het woningprobleem? De heer Jumelet: Uiteindelijk, als je kijkt naar de subsidiebijdrage die in de tweede tranche zou worden geleverd, misschien moeten we die inderdaad maar uit eigen zak betalen. Waarom niet? De vraag tot welke prijs ik bereid bent: ja, tot welke prijs bent u bereid om te wachten op Wilderszijde en daar de zaak braak te laten liggen? De vraag stellen is het antwoord geven. Wij moeten als raad bereid zijn om te zeggen: tot hoever willen wij gaan om Wilderszijde braak te laten liggen en dat te laten voort duren, voordat er nou eens gebouwd gaat worden. Gaan we dan wachten op een derde tranche, die wellicht ook afgewezen wordt? En dan? Dan zijn we weer een jaar verder. Dan is de wachttijd wellicht nog verder opgelopen en zijn de mensen, die een huis willen kopen in de betaalbare klasse, wederom teleurgesteld. Het is een spagaat waar je langzamerhand in komt. Gaan we wachten op BZK? Of ga je zeggen: dan trekken we de portemonnee maar. De hoogte van het bedrag zou je met elkaar moeten bespreken, maar dan zou je wellicht bereid moeten zijn om de portemonnee te gaan trekken.

De heer Markus, CU: Het komt mij goed uit, dat ik voor de heer Muis mag, want dan kan ik hem nog een vraag tellen, die hij in zijn bijdrage kan beantwoorden. Dat scheelt weer een interruptie. Nu begint mijn bijdrage met de heer Muis. De heer Jumelet citeerde de heer Muis ook al. Hij startte de vergadering met een wijze zin, dat we allemaal de woningbouwcrisis in zekere zin wel herkennen, maar dat we qua oplossing nogal verschillend denken, in ieder geval voor een deel. Ik denk dat we die discussie de komende maanden en zeker de komende jaren zeker nog met elkaar aangaan. Daar kijken we al naar uit. Ik denk dat het goed is om daarover met elkaar het gesprek aan te gaan, want we moeten elkaar daarin vinden om te komen tot een goede oplossing, die recht doet aan de crisis, die we met elkaar zien. In de discussie merk je ook wat frustratie bij sommige partijen, met name bij GL. Die verwijt dat het stilstaan

is. Daar moet me toch wel iets van het hart. Dat we stil staan, dat herken ik niet helemaal. We kwamen uit een woningbouwcrisis, die stopte ergens in 2014/15. We hadden nog grote ontwikkellocaties liggen, die moesten uit de exploitatie genomen worden, die moesten weer terug, we hebben er plannen voor gemaakt. En plannen maken kost tijd. Is dat altijd uit te leggen aan mensen, die woningnood hebben? Nee. Maar is het goed? Wij denken van wel. Wij denken dat het goed is om voor grote woningbouwlocaties de tijd te nemen om die goed te ontwikkelen. Het zijn geen locaties, die je bouwt voor een paar jaar. Daar moeten mensen over 50 jaar ook nog naar tevredenheid kunnen wonen, dus ik vind het goed dat we daar de tijd voor nemen. En ja, dat frustreert soms. We zien het liefst morgen al de palen geslagen worden op Wilderszijde, maar nogmaals, ik denk dat zorgvuldigheid wel belangrijk is. En ja, we moeten zeker nadenken over andere mogelijkheden op de korte termijn, maar daarover komen we bij de woonvisie zeker nog te spreken, want dat we aan de slag moeten, dat is helder. Dan even de driehoek Noordpolder. De heer Muis zei iets over een voetnoot, om dat toe te voegen aan de brief, en daar voelen wij wel wat voor. Daarnaast is het goed, dat het college of de projectleider richting de bewoners van de driehoek Noordpolder het proces uitlegt, hoe het werkt. Daarmee is wellicht ook wat kou uit de lucht, want ik snap hun zorgen. Verder besteden we wat ons betreft niet teveel tijd meer aan deze brief. We moeten aan de slag. Laten we snel verder gaan met in ieder geval Wilderszijde en Bleiswijk. Er liggen heel concrete plannen, laten we die snel verder uitwerken en snel aan de slag en verder geen vertragingen oplopen. Nog wel een vraag. Wij hadden aan de wethouder gevraagd: kunnen we aan de slag met meer ontwikkellocaties? Die kansen liggen er nog in Lansingerland. De wethouder vond dit een goed idee. Een goed idee is één, maar kan de wethouder nu of op een later tijdstip aangeven op welke termijn dat kan? Want dan wordt de toezegging in die zin een stuk smarter en concreter. Als dit nog niet kan, hoor ik het graag later, maar een termijn eraan, dan kunnen we ons daarop voorbereiden. Dat was het. Dank u wel.

De heer Muis, D66: Ik begin even bij de termijn van de wethouder. Ik hoor eigenlijk heel veel fracties zeggen, L3B, CDA, CU, GL, D66, om een nuance aan te brengen in die brief m.b.t. de Noordpolder. Dus het kan niet zo zijn, dat het college zegt: ja, maar dan moet iedereen dat vinden. Het college wil weten: wat zijn de gevoelens van de raad? Die lijken me hier duidelijk over tafel gegaan, dus ik verwacht dat dat aangepast zal worden in die brief. Ik denk niet dat het wenselijk is, dat we zelf een brief gaan sturen naar de provincie, dus ik denk dat het beter kan in de brief van het college. Dan ging de wethouder ook nog in op Wilderszijde, over de rijksbijdrage. Soms is het even zoeken welke wethouder daar over gaat, maar op zich is dat een prima verhaal, dat we gaan kijken en taxeren, die afwijzing, en dat we in de raad uitgebreid gaan praten over die scenario's. Als daar een scenario bij zit, waarbij we zelf bij gaan dragen, dan hoop ik ook, dat we de context iets verder verbreden naar: wat zou je allemaal nog meer kunnen doen met die bijdrage? Ik heb mevrouw Vliet Vlieland ook goed gehoord. Zij heeft het ook over andere oplossingen, die kunnen bijdragen aan het oplossen van het probleem. Laten we ons ook niet blind staren op Wilderszijde en dat koste wat kost ontwikkelen of beginnen te ontwikkelen. Het ligt al heel lang braak, dus beter even nu goed nadenken. Geld kun je maar één keer uitgeven. De klap van corona moet nog komen. We hebben nog meer woningbouwprojecten. De algemene reserve is al half omgekeerd om de begroting meerjarig te dichten. Zorg is natuurlijk een belangrijk item. De bodem komt dan heel snel in zicht, dus laten we wel even verstandig blijven, is de oproep, niet blind of gemakkelijk roepen: bouwen, bouwen, bouwen. Want zo simpel is het natuurlijk niet. Dan gaf de wethouder aan, dat we dicht bij de rijksbijdrage zaten. Ik heb de brief gelezen: ik haal dat er niet uit. Maar ik denk dat het voor de volgende keer de discussie is: hoe komen we nou wel dichterbij? Zoals ik het lees, staat er: u heeft uw huiswerk niet goed gedaan. Het is financieel niet goed onderbouwd, waarom u dit bedrag nodig heeft, volgens ons is er een lager bedrag nodig. Maar goed, ik geef dit mee en dan hoop ik dat we er bij een volgende discussie daarop terug kunnen komen. Dan de heer Markus, hij had het in zijn eerste termijn over verder kijken naar andere potentiële locaties om te kunnen bouwen. Dat lijkt me een heel goed idee. Ik weet niet of dat er nog is, want volgens mij is het college daar toch wel eerder mee bezig geweest. Wat hadden we nog meer? Volgens mij was dat het wel. Dank u wel.

De heer Ruijtenberg, GL: Ik moet eerst zeggen: ik heb de heer Meester heel verstandige dingen horen zeggen vandaag en daarvoor mijn complimenten. Eerder heb ik L3B bij monde van de heer Van Doorn al hele verstandige dingen horen zeggen over woningbouw, over inbreilocaties. Ik heb ook net de heer Muis horen zeggen, en ik wil toch even aangeven: we kunnen daar makkelijk kijken, of makkelijk niet, maar we moeten daar kijken naar waar we meer kunnen doen binnen de bebouwde kom van Lansingerland, waar meer mogelijkheden zijn om te bouwen. We moeten daar slim in zijn. Eventueel panden ombouwen naar woningen. Laten we slimmer zijn en laten we dat allemaal aangeven. De heer Van Doorn kwam met het idee. Ik breng het hier nog een keer onder de aandacht, omdat het wellicht wat naar de achtergrond was gegaan, maar we moeten dat gewoon gaan doen. De heer Machielse: Ik denk dat we allemaal creatief willen kijken naar mogelijkheden om te bouwen en om dingen zaken toe te voegen. Maar als ik even de afgelopen jaren van uw partij tegen het licht houd: op allerlei inbreilocaties en plannen die er waren om appartementen te bouwen, 10 stuks, 30 stuks, 40 stuks, waarvan ook 20 of 30% sociaal was,

driehoek Noordpolder waar u zojuist een standpunt over innam, dan zegt u eigenlijk tegen al die projecten: nee. Kunnen we, als we creatief gaan zijn, ook op uw steun rekenen voor die projecten? Want dat zou ook wel fijn zijn. Dat als het college met voorstellen komt, wat overigens vaak particuliere initiatieven zijn, wat wij als VVD natuurlijk enorm toejuichen, dan zou het toch v.. fijn zijn dat u niet alleen in de eerste termijn zo hard roept dat het college niets doet, maar ook nu in de tweede termijn de positieve noot pakt en zegt: ik ga ook die plannen steunen. Dat is mijn vraag. De heer Ruijtenberg: Volgens mij was het een oproep en geen vraag eigenlijk. Maar los van het taalgebruik van de heer Machielse, ik zou willen verzoeken of hij het woord v.. niet meer wil gebruiken, ook namens andere partijen in dit huis, en daar gewoon zorgvuldig in zijn. De heer Machielse: Mijn excuses, ik trek het bij deze terug, meneer Ruijtenberg. Het is correct, dat u mij daar op wijst. De heer Ruijtenberg: Dank u wel. Natuurlijk, wij zijn hartstikke positief, wij hebben ook aangegeven, dat wij heel positief zijn over Wilderszijde, waar we moeten gaan bouwen. We zijn heel erg positief over Bleizo west, waar we moeten gaan bouwen. We zijn heel erg positief over Westpolder, waar we moeten gaan bouwen. We zijn heel erg positief over inbreilocaties, waar we moeten gaan bouwen. We zijn ontzettend positief. Waar we niet positief over zijn is als we afspreken dat we een lint gaan beschermen, dat we dan vervolgens bij de eerste de beste keer dat iemand daar iets gaat veranderen, denken: oh, een afspraak die gemaakt hebben voor het lint, laten we die maar uit het raam gooien, want we gaan wat anders doen. We zijn niet positief als we aangeven in uw eigen coalitieakkoord, dat we bepaalde gebieden moeten aanwijzen waar we niet meer gaan bouwen. Wat ons betreft is de Noordpolder zo'n gebied, waar we niet meer gaan bouwen. Als we gaan kijken hoe dat hele traject gegaan is qua bewonersparticipatie, qua alles wat daar omheen gaat, is dat gewoon niet verstandig. U zult ons altijd aan uw zijde vinden om te gaan bouwen op het moment, dat het een goed voorstel is. Goede, heldere, doordachte voorstellen. Daar zult u ons gaan vinden. Of dat dan particuliere voorstellen zijn of gemeentelijke voorstellen, dat is wat ons betreft niet zo heel erg van belang, als het maar een goed voorstel is. Zoals de heer Markus zei: we bouwen niet voor eventjes, we bouwen voor 50 jaar ongeveer. Daarom willen we daar voor gaan. Komend op de heer Markus, mooi bruggetje, hij had het erover, dat we uit de crisis kwamen in 2014. We zijn nu inmiddels in 2021. Natuurlijk, je moet goed nadenken over dat soort dingen, maar we zijn nu al 7 jaar verder. Dan vraag ik: zijn dat de 7 vette jaren geweest of de 7 magere jaren. Wat gaan we dan verder daarmee doen? We moeten daar veel meer activiteiten in gaan ontplooiën. Vervolgens hoor ik iedereen roepen, nou ja, iedereen, voornamelijk CDA, over: we moeten het dorps karakter handhaven. Ik pak even het coalitieakkoord erbij: Lansingerland koestert het dorps karakter van zijn oorspronkelijke kernen Berkel en Rodenrijs, Bergschenhoek en Bleiswijk. Ik lees nergens: wij koesteren het dorps karakter van Bleizo west. Dat kan ook niet, er is geen Bleizo west. De heer Markus: Of het nou 7 vette of magere jaren zijn, dat weet ik niet zo goed, maar wat me een beetje opvalt in de bijdrage van de heer Ruijtenberg is dat hij oproept tot allerlei goede ideeën en mooie plannen, maar het afgelopen jaar heb ik van GL op dit vlak heel veel mooie ideeën gehoord op het gebied van duurzaamheid, maar op het gebied van woningbouw nauwelijks. De partijen die met mooie ideeën zijn gekomen zijn L3B rondom flexwonen en dat soort zaken. Gaat u de komende tijd wel met goede ideeën komen om ons te helpen als coalitie om te komen tot mooie plannen? De heer Ruijtenberg: Als de coalitie daar een handreiking toe doet, dan wil ik graag helpen. Alleen wij hebben niet het gevoel gehad, de afgelopen 3 jaar, dat wij als gezamenlijke oppositie, op wat voor punt dan ook, die handreiking hebben gehad. Dus. Maar als u ons een handreiking doet om daar te helpen, ja, wij denken graag mee. Wij willen namelijk constructief zijn. Graag zelfs. Daarvoor hebben wij ook altijd geroepen: ga naar die 30%. Ga zorgen dat dat er is. Dat is immers wat de provincie van ons eist. Als u 3 jaar geleden ons de uitgestoken hand had gegeven, dan hadden we nu niet deze brief hoeven te sturen. Dan hadden we deze problemen niet gehad. Had die uitgestoken hand toen aan ons gegeven, dan hadden we graag met u meegegaan daarin. De voorzitter: Gaat u beëindigen? U heeft nog 1 minuut, dan stoppen we echt met uw inbreng. De heer Ruijtenberg: Dan ga ik nog wat zeggen over Bleizo west. Bleizo west is geen dorpskern. Bleizo west biedt ons de mogelijkheid om daar op een andere manier te gaan bouwen. Je kan op een heel goede, sociale manier daar 40% sociale woningbouw bouwen. Ik begrijp niet waar de heer Van der Stelt vrees voor heeft. Je kan daar bouwen, zonder dat je het dorps karakter van de 3 dorpskernen aantast. Je kunt bouwen en ook nog je eigen coalitieakkoord handhaven. Dank u wel.

Mevrouw Verhoef, PvdA: De conceptbrief toont ambitie, dat heb ik al gezegd. Het gaat om een streven om dit soort aantallen te halen. Misschien worden het wel 11.000 woningen in de komende 15 jaar. Een aantal fracties heeft gezegd, met name het CDA: dat staat er te expliciet, dat moet afgezwakt worden. Wij zijn het met wethouder Arends eens: dit laat ambitie zien. Het is een voorstel en het is ook goed om transparant te zijn over alle mogelijke woningbouwlocaties. Naar andere locaties, dan hier genoemd worden, ook inbreilocaties of eventueel grotere gebieden, vinden wij ook een goed idee. Een aantal fracties heeft dat genoemd. Ook de wethouder heeft gezegd, dat het college daartoe bereid is. Als je op 21% sociaal wilt uitkomen over, pak hem beet, 15 jaar, zoals de heer Meester zegt, dan moet je dus Bleizo west zeker wel bij de bouwplannen betrekken, anders kom je gemiddeld in heel Lansingerland niet op die 20 of 21% en wat ons betreft wordt het nog meer. In Bleizo west kun je overigens ook duurdere

huizen bouwen, dat hoeft niet alleen maar sociaal of betaalbaar te zijn, zoals sommige partijen hier suggereren. Daar kan je ook andere huizen bouwen, als je dat maar slim doet en combineren met universiteiten of HBO of andere economische ontwikkeling is natuurlijk een optie. Dat zal dan ten koste gaan van het bouwen, dus dat zijn allemaal dingen die we nog gaan bespreken, dat klopt. Dan is er nog wel een punt, waar ik nog steeds niet blij mee ben en dat is het feit dat de wethouder zegt dat er toch in de brief blijft staan of we gaan bouwen op Wilderszijde. Dat het nog niet zeker is of we daar gaan bouwen. Ik blijf dat vreemd vinden, want het masterplan is vast gesteld. Ik heb niemand horen roepen: we gaan niet bouwen op Wilderszijde. Dus ik weet nog steeds niet wat er veranderd is dan, want ook toen was een bijdrage van het rijk niet zeker. Dat we opnieuw naar Wilderszijde gaan kijken, dat klopt. We gaan dus dat gesprek nog met elkaar voeren. Het gaat dan wat ons betreft niet over: gaan we daar nog bouwen? Maar: hoe zorgen we ervoor, dat we daar gaan bouwen volgens de plannen, die we met zijn allen hebben vast gelegd met sociaal en betaalbaar bouwen erin? Mocht de heer Van der Stelt niet de tijd hebben om voor een kijkje naar de Bijlmer af te reizen, dan kan hij misschien in de sterrenwijk kijken in Berkel en Rodenrijs. Daar is 50 jaar geleden door een visionair wethouder 100% sociaal gebouwd. Ik weet niet of daar ook klachten zijn geweest over de leefbaarheid in de wijk, maar ze zijn mij niet ter ore gekomen. Ook in Bleiswijk zijn wijken die 100% sociaal zijn. Maar daar streven we niet naar. Een mix van goedkoop, betaalbaar en iets duurder is wat ons betreft het mooiste. De heer Van der Stelt: Ik heb het helemaal niet gehad over 100% sociaal bouwen. Ik heb het over het totaal aantal woningen van 4.500. Ik neem aan, dat u dat toch ook een beetje teveel vindt en misschien niet zo sociaal op die plek. Mevrouw Verhoef: Ik heb de heer Van der Stelt horen zeggen, dat hij het niet acceptabel vond om in Bleizo west maar alle sociale huurwoningen neer te zetten. Het was iets van die strekking, ik zal de band er nog op naluisteren. Als ik het verkeer gehoord heb, neem ik het terug. Het kan ook geen kwaad om nog eens rond te kijken in de sterrenwijk. De VVD had het over de solidariteit: is de burger van Lansingerland bereid om euro's neer te tellen om, zoals een groep dorpelingen het betaamt, om ook de buurman, die nog geen woning heeft betaalbaar te laten wonen? De buurman, ik bedoel dan de toekomstige buurman, de toekomstige bewoners. Het gaat er dan niet om, dat men in één jaar 100 of 1.000 euro per inwoner, per huishouden, moet gaan ophoesten. Dat zal over misschien wel tientallen jaren moeten worden uitgespreid. Zoals u weet hebben we ook incidentele middelen, dat heb ik ook al vaker gezegd. We moeten niet iedere keer de suggestie wekken, dat als we hier betaalbaar en sociaal gaan bouwen, dat we dan onze eigen financiële situatie op het spel zetten. Ik citeer een aantal fracties hier. De heer Machielse: Het is een op- en een aanmerking, die ik ga verwoorden als vraag. Zou mevrouw Verhoef het niet ook veel mooier vinden als er wel sprake zou zijn van financiële steun voor dit soort ontwikkelingen die wij niet kunnen dragen? Of je nu in 1 jaar of in 10 jaar naar je eigen inwoners kijkt, het zou toch veel mooier zijn als het rijk of de provincie nu het leiderschap toont om te zeggen: wij zien die woningcrisis, wij zien die betaalbare mogelijkheid en wij gaan u gewoon helpen, gemeente. Dat zou toch veel mooier zijn, dan komen we toch tot veel betere plannen? Mevrouw Verhoef: Dat heb ik ook in mijn eerste termijn gezegd: natuurlijk is iedere subsidie, die je kunt krijgen, welkom. Ik zeg niet: dat hoeven wij niet, dat hebben wij niet nodig. Maar het moet geen reden zijn. Als je geen subsidie krijgt of minder subsidie of later dan je had gehoopt, om te zeggen: dus gaan wij niet betaalbaar en sociaal bouwen. Dat is wat ik bedoel. Ik denk dat ik daarmee ga afronden. Volgens mij is dat wel de crux van het verhaal. Dank u wel.

De voorzitter: Er zijn toch nog echt wel een paar punten. O.a. toch de nuancering en de brief t.a.v. Noordpolder. En een vraag: op wat voor termijn zou er over andere locaties gesproken kunnen gaan worden? Zomaar een paar items.

Wethouder Arends: Twee belangrijke items, zoals u ook noemt. Eerst wil ik ingaan op de driehoek Noordpolder. Vorige week heeft de projectleider naar de bewonersgroep een brief gestuurd n.a.v. hun inspraak om expliciet de duiding te geven waarom de locatie in de brief staat, maar dat dat zeker nog een politiek proces vraagt met alle facetten daar omheen. Ook het participatietraject, waar we volop in zitten. Dus dat is geduid naar hen en dat hebben zij op die manier ook ontvangen. Het is ook belangrijk om de gevoelens mee te nemen naar de provincie. Dit is één van de locaties waarin u gevoelens mee geeft, dus die zal ik zeker ook overbrengen aan de provincie. De heer Jumelet vroeg zich af: we staan nu stil. Ja, dat wil ik wel echt ontcrachten. Als we met elkaar een rondje door Lansingerland zouden rijden of fietsen, laten we vooral gaan fietsen voor meer beweging, dan zien we ook wel dat er gebouwd wordt. Ik noem de locaties Hordijk, de Juffers is net opgeleverd, met Parkzoom zijn we nog bezig, met Westpolder zijn we volop bezig, Berkel centrum west staat in de bouwput en ook alle kleine initiatieven. Op dit moment, los van het bod, zijn we volop bezig met bouwen en het toevoegen van woningen. Over meer locaties heb ik inderdaad in de eerste termijn aangegeven, dat ik dat ook heel belangrijk vindt. De heer Jumelet: Hoe kijkt u dan tegen Wilderszijde aan? Daar was mijn opmerking met name op bedoeld. Wanneer verwacht u dat er daadwerkelijk gebouwd gaat worden? Ik heb de indruk, door al het gedoe, dat Wilderszijde stil staat, dat 2022 zo langzamerhand 2023/24/25 gaat worden. Of zie ik dat verkeerd? Wethouder Arends: We staan zeker niet stil. We hebben nu gehoord, dat we de woningbouwimpuls niet

krijgen, dat is een teleurstelling, maar dat betekent niet dat we geen voornemens hebben om te bouwen. Dus we staan zeker niet stil. Op korte termijn gaan we daarover met u in gesprek, hoe we met elkaar deze woonwijken zo snel mogelijk wel gaan ontwikkelen. Maar wel draaien aan de knopen, waar u aan wil draaien of een collega-partij aan wil draaien. In de brief, waar het vanavond over gaat, is de duiding gegeven daarover, dat het college nog steeds graag een toevoeging van betaalbaarheid in die wijk ziet, maar dat we daar niet op vooruit kunnen lopen, omdat we ook een duidelijke toezegging naar u als raad hebben gedaan om, als we de woningbouwimpuls niet krijgen, eerst bij u terug komen. Daarmee doen we ook recht aan de uitspraak van mijn collega, de heer Van den Beukel en vanuit mij naar u. Maar we gaan zeker voortvarend daarmee verder, maar het is wel van belang, dat we daar eerst met elkaar verder over in gesprek gaan. Dan over meer locaties. Meneer Markus vroeg: wanneer kan dat dan? Als ik er nu niet iets over kan zeggen: wanneer kan ik daar dan iets over zeggen? Op dit moment kan ik u niet zeggen wanneer ik daarover terug kom. Ik wil er wel met u op terug komen, dus die toezegging wil ik u doen. Ik wil in afzienbare tijd, voor de volgende commissie, laten weten wanneer we daarmee terug kunnen, maar ik kan nu niet overzien wat voor werkzaamheden dat allemaal vraagt. Ik zeg toe, dat we met elkaar gaan kijken of er nog andere locaties zijn, los van wat we in de structuurvisie hebben genoemd, en wanneer we dat gaan doen met elkaar. Voor de volgende commissie laat ik u dat weten, dus ik hoop dat dat aansluit bij uw behoefte. Mevrouw Verhoef hoorde nog van mij: of we gaan bouwen op Wilderszijde. Nou, ik mag hopen dat we echt gaan bouwen op Wilderszijde. Het voorstel van het college zal zeker zijn: we gaan met elkaar bouwen op Wilderszijde. Dus laat daar geen zorg over bestaan. Maar uiteindelijk bent u altijd bij machte om te zeggen richting het bestemmingsplan: we doen het wel of niet. Maar ik ga ervan uit n.a.v. de bespreking vanavond en we komen er later natuurlijk nog uitgebreid op terug, dat iedereen van u wilt dat er gebouwd gaat worden op Wilderszijde. Mevrouw Verhoef: Dat wethouder zegt: of we gaan bouwen, dat stelt u nog vast bij het bestemmingsplan. Maar op korte termijn is de volgende stap het gesprek, waarop u wijst in die brief. Dat gaat over een gesprek, dat op korte termijn gepland staat. Ik blijf het vreemd vinden, maar het belangrijkste is, dat we gewoon straks daar gaan bouwen. Ik begrijp niet, waarom u dat 'of' erin laat staan, dat is me nog steeds niet duidelijk. Blijkbaar vinden andere fracties dat allemaal prima. Wethouder Arends: Met dat voorbehoud in de brief moeten we recht doen aan wat we eerder met u hebben afgesproken. Als de woningbouwimpuls niet aan ons gegund wordt, dan komen we eerst bij u terug. Zoals ik de gevoelens van vanavond hoor, dan hoor ik u eigenlijk allemaal zeggen, dat we daar willen bouwen. Dus ik zal dat in de gevoelens ook zeker mee geven naar de provincie. Maar de uiteindelijke keus, dat is wel de vervolgstap m.b.t. plan B, waar de heer Jumelet ook over sprak. Ik ga ervan uit, dat we met elkaar zeggen: we gaan bouwen. Maar aan welke knoppen we gaan draaien, dat is nog wel het grote vraagstuk met elkaar in de commissie en straks in de raad. De heer Muis: Ik heb er moeite mee, dat we hier vooruit zitten te filosoferen. Volgens mij hebben we eerder scenario's gezien, waarvan één scenario ook was: niet ontwikkelen. Daar ben ik ook niet voor, want ik ben voor het ontwikkelen van Wilderszijde. Maar volgens mij heeft het geen zin en is het niet handig als de wethouder hier nu vrolijk op vooruit gaat lopen en ga zeggen: ik ga ervan uit, dat de raad wel wil gaan bouwen. Ik wil dat eerst gewoon zien, die scenario's en de consequenties. Wethouder Arends: Het is helemaal terecht, wat de heer Muis zegt. Dat klopt. Er zijn eerder 4 verschillende scenario's aan u aangeboden. Eén van de scenario's is, dat we niet gaan bouwen. Vandaar dat er 'of' staat. Maar wat ik vanavond hoor qua gevoelens, hoor ik van veel partijen dat. Maar ik ben het helemaal met de heer Muis eens. Eerst moeten we naar u toe komen om daar inhoudelijk het met elkaar over te hebben. Dat klopt helemaal. Volgens mij heb ik alles behandeld voor de tweede termijn. Dank u wel.

De voorzitter: Ja. U heeft een aantal toezeggingen gedaan. Dat is genoteerd. Wij wachten af wanneer u met een aantal voorstellen komt t.a.v. de inbreilocaties. U heeft daar de nodige tijd voor nodig, maar ik denk dat de griffie en de commissie ook moeten zullen gaan bezien, wanneer dat wel mogelijk is. Dat gaan we allemaal op termijn bekijken. Ik wil het hierbij beëindigen. De brief wordt enigszins aangepast, heb ik gehoord, dus dat gaan we zien als deze verstuurd gaat worden. Dan beëindig ik hierbij dit agendapunt om over te stappen om 21.05 uur naar een toch ook belangrijk punt, stukken ter advisering aan de raad.

6. Stukken ter advisering aan de raad:

6.a Vaststelling Nota van Uitgangspunten Woonvisie Lansingerland 2021-2025

De heer Meester, L3B: Wij wisselen wel eens een keer van onderwerp, maar in dit geval houd ik me gewoon aan de geldende afspraken. Onze algemene indruk over de uitgangspunten woonvisie is positief. Onze inwoners hebben behoefte aan een divers aanbod en die diversiteit vinden we met name terug in pijler 2, die een plek voor iedereen als uitgangspunt stelt. Maar er zijn enkele categorieën, die we toch wat meer aandacht zouden willen geven. We misten bijvoorbeeld bij de uitgangspunten de tiny houses. De groep jongeren, die zich daarmee bezig hield, heeft haar activiteiten wegens de coronapandemie op een laag pitje moeten zetten, maar de behoefte is er nog steeds. Vorig jaar heeft deze commissie zich

positief uitgelaten over tiny houses en dat willen we graag in de woonvisie terug zien. Ik merk daarbij op, dat het meer is dan alleen een woonvorm, er hoort ook de ideologie van duurzaamheid bij. De flexwoningen willen we niet alleen in verband brengen met arbeidsmigranten, hoewel er een hele hoop te verwachten zijn met al die logistieke hotspots, die we hier hebben, van Zalando, Jumbo en noem maar op. Maar we willen ook graag flexwoningen zien in situaties waarin snel woonruimte nodig is en die dan eventueel tijdelijk mag zijn. We hebben hier vorig jaar in mei al een lans voor gebroken en ruime steun gevonden in de commissie. Uit de bestuurlijke planning blijkt dat het college in deze maand met zijn bevindingen zal komen. Meer aandacht in de woonvisie voor deze optie vinden wij dan ook zeer wenselijk. Verder willen we graag passende aandacht voor het hergebruiken van zakelijke gebouwen voor de vorming van appartementen. De heer Ruijtenberg refereerde er net al aan, dat onze fractievoorzitter zich daar ook al over had uitgelaten, dat voorstel had gedaan. Wij zouden ook graag willen, dat in de woonvisie daar aandacht aan gegeven wordt. We onderschrijven de analyse van kwalitatieve woningtekort. Doorstroming van sociale huurwoningen, één van de kwalitatieve problemen, naar middenhuur en van gezinswoningen naar appartementen, is een deel van de oplossing, maar die doorstroming is vaak financieel onaantrekkelijk voor de individuele betrokkenen. Als we doorstroming willen, dan zullen we daar ook wat aan moeten doen. L3B vindt het belangrijk, dat wijken zo worden ingericht, dat verschillende woningtypen worden gemixt. Het is bij het vorige agendapunt ook al even aan de orde gekomen. Sociale huur en middenhuur moeten verspreid worden binnen de wijken en niet allemaal bij elkaar. Tot slot merk ik op, dat de gemeente nog steeds een groot tekort aan sociale huurwoningen heeft. Het is vanavond al diverse keren over tafel gegaan, mevrouw Vliet Vlieland begon er al mee. We vinden dat we geen wijken moeten bouwen, die geheel of grotendeels uit sociale huurwoningen bestaan, maar we moeten wel alle kansen benutten om het contingent te vergroten. Dat betekent dat L3B vast houdt aan de evenwichtige percentages betaalbaar, zoals die in de bijlagen in de brief aan de provincie staan. Ook achten wij het ontwikkelen van Bleizo west, en ik herhaal het nog maar een keertje, noodzakelijk om op termijn te kunnen voldoen aan de 20% sociaal, wat volgens mij niet een heel erg overdreven ambitie is. We zijn benieuwd naar de uiteindelijke woonvisie. We hopen dat het met spoed aan ons zal kunnen worden opgeleverd. Ik dank u wel.

De heer Machielse, VVD: Na de discussie van zojuist zouden we bijna denken, dat we alles qua inhoud van de woonvisie al besproken hebben. Over alle grote ontwikkellocaties hebben we eigenlijk al besproken wat we daar zouden willen. Alle kleine ontwikkellocaties hebben we, voor zover bekend, in zicht. En van bepaalde locaties hebben we zelfs al gezegd of we er wel of niet zouden willen bouwen. Iedere partij natuurlijk voor zichzelf. Toch is die nota van uitgangspunten geen onbelangrijke. Laten we even op een positieve noot beginnen. Er staat in dat onze inwoners uitzonderlijk tevreden zijn met het leefklimaat in Lansingerland en de woonwijken, zoals we die hebben gebouwd en hoe ze daarin wonen. Ik moet persoonlijk zeggen, dat ik een 7,7 niet bijster hoog vind, maar voor tevredenheid over overheid schijnt dat heel hoog te zijn, dus daar houden we ons dan maar aan vast. Ik denk dat juist die eerste pagina van de inhoud, als het gaat over wat er nu gebeurt in de wereld om ons heen, in Nederland in het bijzonder, de aanleiding is om wel die nota van uitgangspunten in detail te bespreken. We hebben nogal wat eengezinswoningen in Lansingerland, we hebben nogal wat plaats voor de kleinere gezinnen, gezinnen waar de eerste kinderen komen, een tuintje erbij. En juist die vraag naar eenpersoonshuishoudens, appartementen en cetera, daar hebben we op dit moment niet echt een antwoord voor. Dus ook al hebben we het zojuist gehad over woningaantallen en locaties, kunnen we het nu nog uitstekend hebben over de woningtypes, die we daar zouden willen en hoe die leefomgeving eruit moet zien. De VVD kan zich eigenlijk grotendeels vinden in de nota van uitgangspunten en steunt ook de inhoud van deze nota met een aantal opmerkingen. Allereerst willen we graag aansluiten bij de oproep die L3B zojuist deed, voor de rol voor flexwoningen in de woonvisie. Dat is meermaals besproken in commissies en ook toegezegd door de wethouder. Ik ben heel benieuwd hoe daar invulling aan kan worden gegeven in deze woonvisie. Zeker aangezien er ook staat, dat we enorme uitdagingen kunnen verwachten de komende jaren op het gebied van het huisvesten van statushouders. Iets waar we ons ook grote zorgen over maken, omdat dat mogelijk de druk op sociaal nog verder kan verhogen dan dat die nu al bestaat. Dat is wel een trend waar we rekening mee moeten houden in onze woonvisie. Verder willen we vooral de diversiteit aan wijken, die gemengde wijken en het diverse aanbod aan woningen vast houden. Een beetje in het verlengde van de discussie zojuist, maar waar je betaalbaar en sociaal bouwt, wil je dat vooral mengen met andere woningtypes, prijsklassen en waardes, zodat je die diverse wijken krijgt, waarin sterke schouders staan voor de sociale waarden van die wijken. Want uiteindelijk is de doelstelling voor onze partij, dat als we over 10 jaar een peiling doen naar de tevredenheid van de bewoners m.b.t. hun leefomgeving, en over 20 jaar, dat het weer minstens 7,7's worden. Wij geloven dat je daar de diversiteit voor nodig hebt. Dus we snappen de inzet op meer appartementen, meer eengezinswoningen. We snappen de inzet op betaalbaarheid, die ondersteunen we ook van harte. We missen een stuk inzet nog op de echte aanpak m.b.t. statushouders de komende jaren en wellicht de korte termijn oplossingen met flexwoningen. Daarnaast blijven we aandacht vragen voor het diverse

karakter van de wijken. Eigenlijk wilde ik het daarbij laten, het is al laat genoeg deze avond. Ik ben heel benieuwd naar de reacties van andere partijen. We zien het in de tweede termijn weer. Dank u wel.

De heer Van Harn, CDA: Het bouwen van woningen is hot. Dat hoor je niet alleen in Lansingerland, maar overal in Nederland. De vraag is echter: welke kaders geven wij mee? Voor wie gaan we bouwen? Welke typen woningen zijn nodig? Daar kom ik straks bij pijler nummer 2 op terug. Ik ga nu eerst even iets zeggen over fijn en toekomstig wonen, wat onder pijler nummer 1 genoemd wordt. Hier wordt gesproken over de ontwikkeling van kwalitatieve woonmilieus met aandacht voor de groene omgeving. Wat moeten wij verstaan onder kwalitatief? Wat kwaliteit is voor de één, is dat nog niet voor de ander. Er zal dus meer specifiek geformuleerd en ingevuld moeten worden. Zo staat er ook, dat er aandacht is voor ruimte om in een veilige en gezonde omgeving te ontmoeten en te bewegen. Wat is veilig? Worden hier 30km zones mee bedoeld? Gaat het hier over woonerven? Heeft dit betrekking op sociale cohesie in een wijk? Wat is een gezonde omgeving? Worden in de woonvisie dan straks normen opgenomen m.b.t. geluidsoverlast? En normen t.a.v. de luchtkwaliteit? Als we dat niet doen en het blijft zo oppervlakkig, dan blijven dat holle termen. Dan nu pijler nummer 2. Daar worden diverse groepen mensen genoemd. Ik begin bij de starters en de jongeren. We weten dat jongeren nu veelal naar buiten onze gemeente uitwijken, omdat er geen andere keus is. Dus dat hiervoor betaalbare huur en betaalbare koopwoningen gebouwd moeten worden, lijkt geen twijfel. Appartementen, maar ook grondgebonden woningen. Het is ook tijd, meneer Meester gaf het ook al aan, om aan tiny houses te denken. Meer doen dan alleen faciliteren, zoals eerder door de wethouder is aangegeven. Tiny houses zijn in vele vormen te realiseren. Dan kom ik bij de alleenstaanden en senioren. Uit onderzoek blijkt, dat deze groep alleen maar verder zal groeien. Op deze woonvraag zal met flexibele oplossingen ingespeeld moeten worden. Kleiner en levensloopbestendig bouwen. Daarnaast is het goed om m.b.t. de senioren onderscheid te maken voor de groep tot 75 jaar en daarboven. Deze laatste groep, zo geeft ook 3B Wonen aan, zoekt meer sociale veiligheid en wil zo dicht mogelijk bij voorzieningen wonen, zoals winkels, apotheek en huisarts. Dus planologisch moet dit ook zo zijn vorm krijgen. Dan kom ik bij de empty-nesters. Dit betreft ouderen tussen de 55 en 75 jaar. Zij laten vaak een groter huis achter en willen kleiner gaan wonen, maar dan moeten die woningen er wel gaan komen. Dat wil niet zeggen, dat die groep ouderen allemaal in een appartement willen gaan wonen. Er is ook een groep ouderen, die graag grondgebonden wil blijven wonen met hun tuin voor en achter en met een auto bij het huis, weliswaar in een kleinere woning. Laten we in dat verband de nieuwe woonbouwvormen niet vergeten. Ik denk dan aan Knarrehofjes, collectief particulier opdrachtgeverschap, samen bouwen in. Laten we die groepen ook een kans geven. Dan de spoedzoekers, mensen die door omstandigheden met spoed een woning nodig hebben. We hebben hier al eerder met elkaar over gesproken in de termen van flexwoningen: het werd al eerder aangehaald. Deze flexwoningen zouden ook uit tijdelijke bouw kunnen bestaan. Als CDA fractie hebben we al eerder het voorstel gedaan om flexwoningen te realiseren op de tijdelijke locatie van Wolfert Lansing naast het gemeentehuis. Jonge gezinnen. Jonge gezinnen zijn nodig om vergrijzing tegen te gaan en om onze woonkernen vitaal te houden. Ik denk in dit verband aan scholen, verenigingen, sportclubs, kerken. Dus zeker ook voor hen moet meer gebouwd worden. Dan de lage en lage middenhuur inkomens. Laag tot maximaal € 740 per maand en de middenhuur woningen, waarvan er in Lansingerland maar weinig zijn, tot circa € 900 per maand. Om doorstroming op de woningmarkt te creëren zou het goed zijn wanneer er van de laatste categorie meer gebouwd ging worden. Dit geldt ook voor de betaalbare woningen. De voorzitter: U bent aan uw 5 minuten. De heer Van Harn: Ik ga zo afronden. Ik ben benieuwd hoe de wethouder hier over denkt en welke prioriteit zij hieraan wil geven. De rest bewaar ik voor mijn tweede termijn. Dank u wel.

De heer Jumelet, WIJ: Er zijn 3 pijlers bij de woonvisie waar de woonvisie voor de komende 4 jaar op gebaseerd wordt, 3 pijlers, waar je op het eerste gezicht geen kwaad woord over zou kunnen zeggen. Echter, mijn fractie mist een belangrijk element in het geheel, en dat is het element van vraag en aanbod in evenwicht brengen. Bijsturing en versnelling, het zal u niet verbazen uit mijn mond, bijsturing en versnelling van de woningbouwplannen was vorige maand het kernpunt tijdens de presentatie. Het ging met name over de behoefte van jongeren, starters, mensen met een modaal inkomen, waar tegemoet aan zou moeten worden gekomen. In pijler 2, een plek voor iedereen, blijkt een loze pijler als we niet hieraan de noodzakelijke bijsturing en versnelling koppelen. Immers, de woonvisie is voor de jaren '21 - '25. Het college heeft op onze eerdere technische vragen aangegeven, dat in de harde bouwplannen bijsturing en versnelling moeilijk kan plaats vinden. Dan blijft dus de vraag: hoe ga je pijler 2 dan invullen in de woonvisie? Waar zijn de broodnodige antwoorden voor de jongeren, de starters, de midden inkomens en de ouderen? Vraag aan de wethouder: bent u het met mijn fractie eens, dat de invulling van pijler 2, een plek voor iedereen, voor zowel de harde als zachte bouwplannen bijsturen en versnellen prominent zou moeten doorklinken? U zult begrijpen, dat mijn fractie teleurgesteld is, daar waar in de voorliggende pijlers, waar het gaat om de actuele situatie in onze gemeente. Vraag aan de wethouder: geeft u eens aan hoe u in de looptijd van de woonvisie de overweldigende vraag vanuit genoemde doelgroepen gaat invullen. Wat is er nou over 4 jaar anders dan nu voor deze doelgroepen? Is

het allemaal nieuw? Welnee. In ons verkiezingsprogramma van 2018 heeft mijn fractie het bij diverse gelegenheden onder de aandacht gebracht, maar ook raadsbreed spreken we hier al jaren over. Ook bij het vorige agendapunt op deze agenda. Jaren constateren we al de scheve verhouding tussen hetgeen geboden wordt en hetgeen gevraagd wordt. Laten we dan ook in de woonvisie echt antwoord gaan geven op de vraag, die voor ligt, en niet de bekende worst voor houden. Om het op zijn Rotterdams te zeggen: geen woorden, maar daden. Ik dacht bij het vorige onderwerp op deze agenda: in Lansingerland bouwen we, als we niet doorpakken en de regie nemen op onze eigen woningbouw, in de komende jaren gewoon nog steeds meer van hetzelfde. Te dure eengezinswoningen, die niet bereikbaar zijn voor mensen met een modaal, dubbel modaal of waar jongeren en ouderen niets te zoeken hebben. Ik ga toch nog een keer in herinnering brengen de scheve verhouding van huurwoningen. 19% in Lansingerland tegen 29% landelijk. De gemiddelde koopprijs in Lansingerland € 4 ton tegen € 3 ton landelijk. Deze cijfers laten zien dat agent, leraar en verpleegkundige met twee keer modaal weinig kans heeft om een woning te kopen in Lansingerland. Ik heb al gezegd: huren is ook geen optie, want de wachttijd is inmiddels opgelopen van 53 naar 81 maanden. Dan onze jongeren. Deze krijgen geen kans om te starten in Lansingerland. Er is gewoonweg te weinig of geen aanbod. Of ze het willen of niet, ze zijn genoodzaakt om naar omliggende steden te vertrekken, terwijl voor heel veel jongeren toch de gedachte is: ik zou graag in Lansingerland willen blijven wonen. Ook hier is de vraag wat ons betreft: wat en hoe gaan we hier mee om in de woonvisie? Veel ouderen willen doorstromen naar een gelijkvloerse woning. Zij zijn in veel gevallen genoodzaakt te blijven wonen in de voor hen te grote eengezinswoning. Mijn fractie vindt het dan ook pijnlijk, dat zelfstandig wonende ouderen niet zelfstandig de stap kunnen maken naar een passende gelijkvloerse woning, die goed faciliteert in het zelfstandig kunnen blijven wonen. Wederom de vraag: wat en hoe gaat de woonvisie hier feitelijk antwoord op geven? Tot slot nog een drietal opmerkingen. Op blz.5 wordt uitgegaan van inbreiding. Dat was net ook al even aan de orde. Hoe ziet de wethouder dit in relatie tot de verduurzaming van de woonwijken en de gewenste kwalitatieve woonmilieus? Bestaande woningen klaar maken voor de toekomst, lees verduurzamen. Recent onderzoek laat zien dat het verduurzamen van de bestaande woning wellicht € 40.000 kost. Deze visie is voor de jaren '21 - '25. Mijn fractie pleit er dan ook voor om de komende jaren te benutten om goed te onderzoeken hoe en wat kan en de inwoners van Lansingerland hierover goed te informeren. De beelden die nu komen, dat is nogal wat. € 40.000 voor een bestaande woning, dat schrikt mensen ernstig af. Dat zou ook ten koste kunnen gaan van de ambities die we hebben met elkaar. Het derde punt. Anti-speculatiebeding. Wij hebben daar als fractie meerdere keren al aandacht voor gevraagd. Mijn vraag aan de wethouder is: krijgt deze nou ook daadwerkelijk een plek in de woonvisie, zoals eerder toegezegd is overigens. Afsluitend. Waar een wil is, is een weg. Lansingerland doet het. Laten we het dan ook echt gaan doen voor onze jongeren, starters, midden inkomens en ouderen. Laat dat dan ook luid doorklinken in de woonvisie voor de komende jaren. Dank u wel.

De heer Hofman, CU: Eigenlijk kunnen we kort zijn. We zijn het roerend eens met de uitgangspunten van de woonvisie. Maar. Maar. Wellicht heeft het beleid een wat hardere draai nodig om daar te komen, waar we de stip op de horizon willen zetten. Ik vermoed eigenlijk, dat er geen partij is, dat niet kan leven met de uitgangspunten, zoals die hier beschreven zijn. Eigenlijk, zo algemeen zijn ze. Het gevaar daarmee is, dat als er straks in de woonvisie echt keuzes gemaakt worden, dat alle partijen dan verrast zijn. We kunnen met deze uitgangspunten nog heel veel kanten op. Wij zouden graag zien, dat we n.a.v. deze besprekking kunnen voorsorteren op heldere keuzes. In plaats van een flauwe bocht, willen wij misschien wel een heel scherpe bocht. In de uitgangspunten staat nu, dat we evenwichtig gaan groeien op alle segmenten, met specifieke aandacht voor doelgroepen. Maar het accent voor die doelgroepen sneeuwt onder als je in de nieuwe plannen niet vol inzet op die doelgroepen. Met de noodkreet van de inspreker van vanavond vind ik niet, dat dat we kunnen volstaan met uitgangspunten, waarmee we nog alle kanten op kunnen. Sociale huur, ouderen, flexwonen, duurzaamheid, termen als BENG en ENG, het zijn allemaal termen die echt wel in meer of mindere mate voorkomen in de uitgangspunten. Maar wat meer en minder aandacht krijgt, is niet duidelijk en dat kan dus als een verrassing naar ons toekomen in de definitieve woonvisie. We willen voorkomen, dat met deze uitgangspunten een andere visie naar voren komt dan we voor ogen hebben. Wat ons betreft zetten we meer in op deze doelgroepen, met name de bouw van appartementen voor ouderen en gaat dat ten koste van eengezinswoningen, omdat we de doorstroming daarmee bevorderen. Daarnaast hebben we in de afgelopen jaren al geregeld vooruit verwezen naar de woonvisie in moties en toezeggingen. Ik zal u de nummertjes besparen en ik heb verschillende collega's een aantal moties en toezeggingen al horen opnoemen, maar het gaat om moties over kantoren, die tot woningen worden omgevormd, onderzoek naar meer mogelijkheden voor seniorenwoningen, om concreet iets te doen aan de wachttijden voor sociale huurwoningen, over het anti-speculatiebeding. Het gaat om gedane toezeggingen vanuit het college over flexwonen, tiny houses, wederom de wachttijd voor sociale huurwoningen. Deze zaken zouden allemaal moeten terug komen in de woonvisie, maar die zien wij niet of met zeer beperkte keuzes terug. We kunnen wat de CU betreft twee kanten op met dit stuk. Ofwel we stemmen met algemene stemmen in met deze uitgangspunten en zijn dan collectief verbaasd bij het gereedkomen van de definitieve woonvisie, omdat dit toch niet kon

zijn wat er op basis van de uitgangspunten van verwacht kon worden. Of we vragen aan de wethouder om dit stuk scherp te maken met concrete richtingen, waar we rekening mee kunnen houden. Ik zou zowel aan de wethouder als aan de overige fracties willen vragen hoe zij de verhouding tussen deze uitgangspunten en de definitieve woonvisie zien en of zij om teleurstelling te voorkomen niet nu al aanscherping van de uitgangspunten noodzakelijk vindt. Dit was onze bijdrage in de eerste termijn. Dank u wel.

De heer Muis, D66: Ik kan eigenlijk gelijk reageren op voorgaande spreker en ook eigenlijk voorgaande sprekers. Ik ben het er heel erg mee eens om inderdaad het scherper te maken, zoals de heer Hofman voorstelt. Ik kom daar zo wel op terug. Ik denk ook dat er een hardere draai nodig is, om met de woorden van de heer Hofman te spreken. Ook de andere opmerkingen kunnen we onderschrijven. De tiny houses, het flexwonen, zakelijke gebouwen omvormen tot woningen. Naast betaalbaarheid goed te kijken naar de woningtypes. Het versnellen en het bijsturen is ook wat wij missen in pijler 2, maar ik zal hem toch even van voor naar achter doorlopen. Ik heb daar geen 5 minuten voor nodig. De eerste pijler, fijn en toekomstbestendig wonen. Daar zijn we het natuurlijk helemaal mee eens. Meer groen, duurzaamheid, ruimte om te bewegen en te ontmoeten. Meer gevarieerd aanbod is zeker nodig. Ook is het logisch om te verdichten rond knooppunten. En we zijn ook blij dat expliciet wordt benoemd, dat we bestaande woonwijken krachtig willen houden. Een inbreiding moet een bijdrage leveren aan het aanwezige woonmilieu, ook voor dit aspect. Dat betekent wel iets, als je dat zegt. Dat betekent, dat je goed moet nadenken hoe je dan een bestaande woonwijk krachtig houdt en of een inbreiding daadwerkelijk een verrijking is of een bijdrage levert aan een bestaand woonmilieu. Dan de kern van het verhaal: een plek voor iedereen. Er is al veel over gezegd. Er zou inderdaad een aanscherping of een extra inspanning of een boost, of hoe je het noemen wilt, moeten komen voor die doelgroepen waarvoor nu onvoldoende aanbod is. Dat is die hele rij: jongeren, starters, empty-nesters. Eigenlijk kan je het beter omdraaien en zeggen: alles los van hoge inkomens en dure eengezinswoningen. Die focus is te groot, die moet worden doorbroken. Wat is er nu extra nodig om daadwerkelijk voor een doorbraak te zorgen? Nu wordt het omschreven als: we hebben extra oog of aandacht. Maar daarmee gaat er natuurlijk helemaal niets veranderen. Nogmaals, helemaal eens om het aan te scherpen op dit punt. Dan de derde pijler, wonen in verbondenheid. Op zich goed, dat dit wordt benoemd. Alleen, er worden relaties gelegd met de omgeving, met de regio, met andere beleidsthema's. Alleen ook hier komt er geen concrete invulling. Het belangrijkste daarin is: er wordt geschetst dat we rekening hebben te houden met allerlei belanghebbenden en stakeholders, alleen de manier waarop, daar wordt dan niets over gezegd. Dus ook dat zou volgens mij aangescherpt kunnen worden met hoe en met wie we wonen in verbondenheid vorm willen geven. Nu is het een heel vaag hoofdstuk eigenlijk. Dank u wel.

De heer Duk, GL: GL is blij met de nota van uitgangspunten, waar we het vandaag over hebben. Fijn en toekomstbestendig wonen, een plek voor iedereen en daarbij wonen in verbondenheid, wie kan daar nou tegen zijn? Dat betekent voor GL gevarieerd, energieneutraal en betaalbaar bouwen en bestaande bouw aanpassen aan de huidige tijd. Kantoren die tot woningen worden omgebouwd, wijken die diverser worden en uiteraard van het gas af gaan. Verder zijn we blij, dat eindelijk de sociale woningbouw een plek krijgt in de visie, die zij verdient. Maar uiteraard is er een aantal punten, waar we extra aandacht voor willen vragen. Mevrouw Vliet Vlieland heeft daarnet zeer indrukwekkend opgeroepen om snel en betaalbaar sociaal te bouwen. Uiteraard deel ik deze oproep van harte. 1.500 sociale woningen is een minimum en daar moeten we dus niet van afsnoepen. Als er in Wassenaar 26% sociale huurwoningen kunnen staan, dan kan dat hier ook. We moeten nu snel meer sociaal bereikbare woningen bouwen. Over woningen voor statushouders schrijft het college, dat ze op zoek gaat naar alternatieve woningen voor deze groep. Op zich staat GL daar niet negatief tegenover. De nood is groot en dan moet er creatief worden gedacht. Mits er aan een aantal voorwaarden wordt voldaan, kan dat ook. Uiteraard moeten het volwaardige woningen zijn, aangezien we het hier hebben over volwaardige inwoners van Lansingerland. Clustering kan tot gevolg hebben, dat de integratie in de maatschappij minder makkelijk gaat en zal in onze ogen dus moeten worden voorkomen. Fijn, dat zelfs de VVD pleit voor diversiteit binnen de wijken. Als het inderdaad om tijdelijke bewoning gaat, moet er dus extra aandacht komen voor de doorstroom kansen. Dat betekent meer sociaal bereikbare woningen bouwen. Voor vrouwenopvang, dak- en thuislozen wordt gekeken naar de uitstroom van ex-inwonsters van Lansingerland. Dit is begrijpelijk, maar in onze ogen niet reëel. Er staat geen hek om Lansingerland en mensen met urgentie zullen een huis moeten vinden, ook als ze van buiten de gemeente komen. Die mensen en de regulier woningzoekenden verdienen een huis, zoals afgesproken met de regio en de provincie moeten we ons deel daarvan opnemen. Dat betekent: meer sociaal bereikbare woningen bouwen. De aandacht voor circulair bouwen, klimaatadaptief en duurzame vormen van energievoorziening staan in dit stuk, maar er had nog wat meer aandacht voor mogen zijn, maar de uitgangspunten zijn prima. Ik kijk uit naar de uitwerking in de woonvisie. Ik sluit me aan bij de woorden van de heer Hofman, dat we niet voor alles kunnen kiezen en dat we dus ook moeten kiezen voor minder dure woningen. Een aanscherping van de

keuzes is inderdaad op zijn plaats. Ik vat mijn betoog samen: laten we veel sociale en duurzame woningen bouwen en daarbij rekening houden met wat dat betekent voor de samenleving. Dank u wel.

Mevrouw Verhoef, PvdA: De PvdA-fractie is blij, dat we vanavond eindelijk het voorstel over de uitgangspunten voor de nieuwe woonvisie van onze gemeente kunnen spreken, want de stapels documenten over bouwen en wonen in Lansingerland hebben zich inmiddels flink opgestapeld. Ik zal ze niet allemaal opnoemen, maar het gaat inderdaad van masterplannen tot studies tot STEC onderzoeken enzovoorts. Het is goed om nu echt stappen te maken met de uitgangspunten allereerst en dan snel door te stappen naar de woonvisie, want het is tijd dat de heipalen worden geslagen en niet alleen maar stapels papier hoger worden gemaakt. Het proces van de besluitvorming is inderdaad traag. Als voorbeeld: het is maar de vraag of het bestemmingsplan Wilderszijde nog voor 1 juni 2021 aan onze raad gepresenteerd gaat worden. Dan zitten we dus alweer een jaar na het vaststellen van het masterplan voor deze locatie. Snelheid is één van de uitgangspunten, die voor ons heel belangrijk zijn. De nota van uitgangspunten voor de nieuwe woonvisie, zoals we hem nu voor ons hebben liggen, bevat wat onze fractie betreft weinig nieuws. Het is vrij algemeen. Het zijn de bekende zorgen, die we natuurlijk allemaal delen, over onze woningmarkt. Het staat nu nog een keer op een rij. Het formuleert 3 pijlers, die de basis vormen voor de woonvisie. Fijn en toekomstbestendig wonen, een plek voor iedereen en wonen in verbondenheid. Je kunt er niet tegen zijn. Er staan best een aantal heel goede punten in, die we ook herkennen, ook van de diverse discussieavonden, die we hebben gehad met de fracties en de ambtenaren. Maar wat ons betreft wordt er gekozen voor veel krachtigere taal in dit stuk. Dat moet taal zijn, die laat zien dat we het schrijnende woontekort voor bepaalde groepen als prioriteit 1 zien in onze Lansingerlandse samenleving. Daar horen dus ook wat krachtigere termen bij, zoals: betaalbare huizen bouwen gaat voor dure huizen bouwen. Of bijvoorbeeld: we gaan nu eindelijk eens vaart maken met bouwen. Of bijvoorbeeld: wij ledigen de woningnood binnen 15 jaar. Dan heb je uitgangspunten waar je echt met zijn allen mee vooruit gaat. Ik hoor dat ook wel van een aantal andere fracties. Die 3 pijlers vormen een brede kapstok, maar krijg je daar je prioriteiten mee op orde? Dat is eigenlijk wat ik wil zeggen. Wat ik ook wil zeggen, is: wij zouden heel graag in deze woonvisie ook kwantitatieve uitgangspunten hebben. Het is nu vooral een kwalitatief verhaal. Waarom niet meer kwantitatief? Zoals percentages te bouwen sociaal en betaalbare huizen? De jaren waarmee we de wachtlijsten voor een sociale huurwoning willen verkorten, de snelheid waarmee men scheef woont doorstromen, het aantal koopwoningen onder de € 3 ton wat we willen hebben binnen 10 of 15 jaar. Moet dat allemaal wachten, dat soort concrete getallen, percentages, tot die definitieve woonvisie? Waarom niet nu al bij de uitgangspunten? Anders zouden we straks inderdaad bij de woonvisie weleens een hele grote teleurstelling kunnen hebben, of in ieder geval, dan nog heel veel moeten bijbuigen. Hoe denken de andere fracties daarover? Ik heb het van een aantal ook wel gehoord. Zou u ook meer kwantitatieve uitgangspunten willen hebben? Wat dan al in de richting komt van doelen. Tot slot een punt. Er is een passage in de pijler 'een plek voor iedereen', ik ga hem toch even citeren, daar staat: we willen 3 manieren inzetten om diverse doelgroepen een plek te geven in Lansingerland. De eerste manier is woonruimteverdeling, een aantal voorbeelden. De tweede manier is om alternatieve, tijdelijke woonvormen te ontwikkelen, zoals flexwonen en collectieve woonhofjes en omgebouwde kantoorpanden. En de derde manier is door nieuwe woningen te bouwen. Einde citaat. Wat wij willen zeggen is: deze aanpak, die hier geschetst wordt bij die pijler is voor ons alleen acceptabel als die drie manieren niet in hiërarchische volgorde staan. Wat ons betreft staat juist dat laatste punt, oplossen door nieuwe woningen te bouwen, bovenaan. Sociaal en betaalbaar bouwen is prioriteit. Voor flexwoningen zijn we ook te vinden. Dat kan inderdaad voor de korte termijn een oplossing bieden. Over de tiny houses, hoe mooi en hoe leuk ze ook zijn, voor sommige mensen echt heel bijzonder om in zo'n huis te kunnen wonen, we hebben ook begrepen, dat daar aardig wat grond voor nodig is en dat het in die zin dus niet perse in aantallen een grote oplossing is voor de woningnood. Ook diversiteit in de wijken vast houden, verschillende woningtypen en prijsklassen door elkaar heen bouwen, daar zijn wij zeker voor te vinden. Daar wilde ik het voor nu bij laten. Ik vat het nog even samen. Het allerbelangrijkste is dus meer kwantitatieve uitgangspunten ook mee nemen. En het geheel ook krachtiger neerzetten. Waar gaan we voor staan? Waar ligt de prioriteit? Dank u wel.

De voorzitter: Ik heb een heleboel gehoord. Met name een paar items. Eén en ander moet scherper neergezet worden. Even aanhakend op wat mevrouw Verhoef meldde: scherper, zeker op de uitgangspunten. De pijlers, daar zou ook nog wel het nodige over gemeld kunnen worden. De jongeren, de ouderen, de starters enzovoorts. De toezeggingen, welke gedaan zijn, het anti-speculatiebeding, heldere keuzes maken, wat gaan we doen. Er zijn toch wel de nodige vragen aan u om deze nota iets scherper te maken.

Beantwoording college

Wethouder Arends: Ik zou graag willen beginnen met het feit dat vrijwel alle partijen aangeven zich heel goed te kunnen vinden in de nota van uitgangspunten. Ik hoor zelfs een aantal zeggen: je kunt hier bijna niet op tegen zijn. Dat ben ik het met u eens: hier kan je niet op tegen zijn, want dit is precies waar we aan willen werken. Dat geeft het kader: waar willen we aan werken? Dat is geduid in deze 3 pijlers. De volgende stap is: op wat voor manier willen we dat doen? Ik kom straks even terug op de aandachtspunten, die de heer Meester mee geeft of mevrouw Verhoef en alle anderen. En de scherpste. Ja, dat is inderdaad echt de volgende fase. Ik hoor uw behoefte. U heeft er vanavond al veel over gezegd. Die gaan we dus ook mee nemen. Ik ga zo meteen even per fractie langs, wat u daarover heeft genoemd. De derde stap is dan: de uitvoering. Wat gaan we dan precies doen? We zitten nu in: waar willen we aan werken? Dan: op welke manier willen we dat doen? Dat is echt de woonvisie. En het derde is: de uitvoeringsplannen en wat we dan daadwerkelijk gaan doen. Al deze 3 stappen gaan we dit jaar met elkaar doen. Dus nu het kader, de uitgangspunten. De volgende is de woonvisie met alle elementen. En dan het uitvoeringsprogramma. Het uitvoeringsprogramma wordt ook nog dit jaar aan u voorgelegd om daarover in gesprek te gaan. Als u het goed vindt, dan ga ik even per fractie na wat zij aan extra waarde hebben mee gegeven aan aandacht voor de woonvisie. Ik ga bij de eerste spreker beginnen, dat is de heer Meester. Hij geeft eigenlijk 3 elementen aan, die hij graag meer aandacht wil geven in de woonvisie. Hij noemt tiny houses, flexwonen en hergebruik van gebouwen. Dat zijn inderdaad 3 onderwerpen die terug komen in de woonvisie. Sterker nog, flexwonen, daar heb ik eerder een toezegging op gedaan. In de bestuurlijke planning staat dat het eind deze maand in ieder geval naar het college komt. We zijn met een memo bezig om ook naar u te brengen over het flexwonen. Maar naast tiny houses gaat de woonvisie ook in op de Knarrenhof of het CPO. Dus allerlei vormen, die u vanavond aandacht geeft: ik vind het ook belangrijk, dat we dat een plek gaan geven in de woonvisie. Meneer Meester geeft aan, andere partijen geven dat ook aan, een belangrijk element, over de doorstroming en ook het percentage van bandbreedte, het aantal sociaal, aantal betaalbaar. Ik zie veel fracties daarover vragen. Een deel staat natuurlijk al in de memo. Een deel staat er in wat de behoefte is, uitgebreid op wat er vanavond op de agenda stond, na 2040, wat de behoefte is. Dan zien wij vooral ook, meerdere partijen hebben daar aandacht voor gevraagd, levensloopbestendig wonen, gelijkvloerse woningen. Vooral het toevoegen van starterswoningen, van seniorenwoningen. Die scherpste moet het ook echt in de volgende fase krijgen. Wel goed, dat u vanavond al die onderwerpen al benoemt, want die komen overeen met mijn beelden daarop. De heer Machielse noemt nog wat extra aandachtspunten, ook als het gaat over statushouders. We hebben eerder met elkaar daarover gesproken: de taakstelling die we voor 2021 krijgen. Omdat we de wachttijden niet nog verder willen laten oplopen, is ook echt de stap: het toevoegen van meer woningen. Dat is de grootste knop. We willen meer woningen. Ook flexwoningen, als het gaat over urgentie. Mevrouw Vliet Vlieland noemde dat vandaag ook al in haar bijdrage: hoe kun je die urgentie bedienen? Dat zou in de vorm van flexwonen kunnen, in tijdelijke huisvesting. De heer Van Harn had hele goede vragen. Wat betekent kwalitatieve woningen? Wat betekent veilig leven? Is dat dan sociale cohesie? Of zien we dan een gezonde omgeving? Dat is allemaal een extra invulling, een scherpste, die in de woonvisie terug moet komen en in het uitvoeringsprogramma. Nu gaat het echt over het kader, dat we zeggen: daar willen we aan werken. De vervolgstap is: wat betekent dat dan precies? De heer Jumelet gaf aan hoe belangrijk het is om vraag en aanbod in evenwicht te brengen. Dat is ook waarom we de lokale behoefte onderzoeken gedaan hebben. Per kern, maar ook in de regio. STEC heeft meerdere onderzoeken gedaan, die heeft u ook gezien, er zijn meerdere avonden daarover geweest. Dat ziet u ook terug in de memo, die vandaag op de agenda stond. Dat is een belangrijke opgave, die we willen doen. We willen de behoefte, die lokaal is, en de behoefte die regionaal is. De lokale behoefte is vooral gelijkvloerse woningen en vooral in kwalitatieve zin voor seniorenwoningen. Vanuit de regio is vooral behoefte aan gezinswoningen. Daarin willen we een goede balans en een goed evenwicht brengen in de diversiteit van wijken, wat de heer Machielse ook aangaf, in verschillende prijsklassen, maar ook in woningbouwtypen, zodat we een mooie, fijne buurt met een dorps karakter willen gaan bouwen, waar je ook over 50 nog trots op bent, als je daar langs rijdt en daar woont. De heer Jumelet vroeg nog wat er dan over 4 jaar anders is dan nu. Dat is toch de hoeveelheid woningen, die we gaan toevoegen. Er staan heel veel plannen op stapel. We hebben o.a. het plan Bleiswijk naar voren gehaald. Die hadden we aanvankelijk niet in het vizier, in die zin, dat het niet in het coalitieakkoord stond. Op vraag van het CDA hebben we die echt naar voren getrokken. Daar heeft u onlangs de nota van uitgangspunten vast gesteld. Voor u komt volgende maand het college met een voorstel over de nota van uitgangspunten voor Wolfend. Dus ze zijn behoorlijk op dreef om vooral nieuwe woningen toe te voegen, waarin de behoefte lokaal voor betaalbaarheid en gelijkvloerse woningen en goed gedifferentieerde woningen of wijken tot stand te brengen. Het anti-speculatiebeding, daar heeft de heer Jumelet eerder aandacht voor gevraagd. Dat zit goed op ons netvlies en dat komt natuurlijk ook terug in de uitvoering, maar dat is al eerder terug gekomen in ons beleid. Ik weet even niet hoe dat precies heeft, of het nou grondbeleid is, maar eerder is het door de heer Abbe ook genoemd, ik weet even niet in welk beleidsstuk, maar het staat we genoteerd, ook in het beleid van ons, dat we dat niet willen. De heer Hofman merkte terecht op: het is heel algemeen. Ja, dat klopt. Op dit moment is het heel algemeen. Het gaat van grof naar fijn, dus we gaan steeds scherpere keuzes samen met u maken. De heer Muis gaf dat ook al aan: er moet een harde

draai komen. Dat ben ik het met u eens. De volgende stap wordt al een stuk verfijnen en een stuk concreter. De heer Duk en mevrouw Verhoef, ik denk dat ik redelijk op die vraagstukken in algemene zin antwoord heb gegeven. En de oplossing is het toevoegen van woningen. Wat mevrouw Verhoef ook nog zei, over de tiny houses, daar hebben we inderdaad meerdere keren over gesproken, dat is inderdaad niet de grootste klapper qua aantallen. Dat is meer het flexwonen. Maar tiny houses is natuurlijk wel een mooi voorbeeld van een particulier, die zegt: ik zou graag een tiny house willen. Maar dat is niet de grootste klapper van de aantallen. Dat klopt, wat mevrouw Verhoef daarover aangeeft. Om het niet te lang te maken, volgens mij heb ik redelijk alles behandeld en anders komt het terug in de tweede termijn.

Tweede termijn

De heer Meester, L3B: Ik bespeur bij de wethouder de intentie om in ieder geval aandacht te geven aan de punten, die vanuit de commissie naar voren zijn gebracht. Dat vind ik positief. Desalniettemin wil ik toch nog even een slag om de arm houden ten aanzien van een eventueel amendement, dat wij misschien zouden willen indienen voor de uitgangspunten. Ik wil ook nog even aandacht geven aan wat punten. De wethouder zegt, dat de woonvisie in de loop van dit jaar beschikbaar zou komen en het uitvoeringsplan aan het eind van het jaar. Als ik kijk naar hoe lang er over gedaan is om de nota van uitgangspunten te maken, dan word ik toch een beetje zenuwachtig, eerlijk gezegd, want ik vraag me af of dat wel gehaald gaat worden, temeer ook daar we voorlopig nog even met de lockdown te maken hebben. We hebben ook nog een keer te maken met het feit, dat het college een brief van 'help, we verdrinken' gestuurd heeft aan ons. Ik zou wel graag even willen, dat de wethouder daar toch nog eens even goed overweegt van: halen we dat nou wel? Als ze dat inderdaad toezegt, zou ik haar daar wel aan willen houden. De heer Hofman vroeg nog even een reactie op: is het wat algemeen? Dat heb je natuurlijk met uitgangspunten, die zijn wel wat algemeen. Dat is altijd zo, maar ik ga er toch maar weer even van uit, dat de wethouder, en ik heb gezien dat er een redelijk aantal ambtenaren mee luistert, dat ook de ambtenaren goed geluisterd hebben naar wat de commissie zou willen en dat we dat dan in ieder geval in de woonvisie, die naar ik hoop inderdaad snel verschijnt, zouden kunnen terugvinden. Daar wil ik het maar bij laten.

De heer Machielse, VVD: Ik wil aanhaken bij de zorg, die de heer Meester uit, want dat gevoel beкроop mij ook een beetje na de eerste termijn. Wat verwachten we hier nu als commissie van? De uitgangspunten zijn misschien wat algemeen. Ik vond de suggestie van mevrouw Verhoef om er een kwantitatieve lading aan mee te geven wel een mooie, maar eigenlijk niet voor vanavond. Ik lees in het raadsvoorstel van het college, dat ze de komende maanden besprekingen willen organiseren met de commissie over de visievorming in aanloop naar de definitieve woonvisie in juni. Dus als ik het goed heb begrepen, misschien kan de wethouder dat zo meteen bevestigen of ontkennen, dan zou mijn voorstel aan mevrouw Verhoef zijn om dan die gesprekken met elkaar te voeren over de kwantificering, die u noemt, en de nadere inhoud eraan te geven. Maar dat valt of staat wel een beetje met hoe de wethouder er naar kijkt en of ik het proces goed heb begrepen. Als dat niet zo is, dan hoor ik dat ook graag. Ten aanzien van de inhoud van deze nota van uitgangspunten heb ik niets aan te vullen op mijn eerste termijn. Daar wil ik het bij laten.

De heer Van Harn, CDA: Ik had nog een puntje open gehouden voor de tweede termijn, waar ik niet aan toe gekomen was in de eerste termijn. Dat gaat over primaire verantwoordelijkheid. Onder het kopje primaire verantwoordelijkheid staan ook de arbeidsmigranten genoemd. Echter, hier treedt de gemeente slechts faciliterend op, zo staat te lezen, en wordt het initiatief aan de markt gelaten. Ik vraag me af: waarom faciliterend? Als het vermeld staat onder de doelgroepen van de gemeente primair verantwoordelijk. Hier zou ik graag nog een nadere toelichting van de wethouder op willen. Dan als vervolg nog op mijn eerste termijn: tijdens de dialoogavond van 8 februari kwam duidelijk naar voren, dat de woonzorg in de wijk meegenomen moet worden. Wij als CDA-fractie zijn het daar helemaal mee eens. Wat de scherpste en de onduidelijkheden betreft in deze nota: ook tijdens de dialoogavond is al aangegeven, en nu wordt het vanavond weer aangegeven, dat we dat terug zouden moeten kunnen vinden in de komende woonvisie. Laat ik daar maar van uit gaan. Hier wil ik het bij laten. Dank u wel.

De heer Jumelet: In ieder geval heeft de wethouder twee vragen niet beantwoord van mijn kant. Dat ging over inbreiding in relatie tot de gewenste woonmilieus en verduurzaming in de woonwijken. Twee, over de bestaande woningen verduurzamen in relatie tot de kosten, die daar wellicht mee gemoeid zijn, in relatie tot: hoe gaan we mensen gemotiveerd krijgen om dit te gaan doen in de komende jaren? Ik hoop, dat de wethouder die 2 vragen nog wil beantwoorden. Dan blijft wel de urgentie rondom versnellen en bijsturen. De wethouder heeft natuurlijk gelijk als ze zegt: je kan het er niet mee oneens zijn, met wat er staat. Maar wij hadden gehoopt, en misschien komt het dan in de woonvisie, dat is ook de aanscherping die collega Hofman aangeeft, van: hoe ga je die versnelling en die bijsturing

organiseren? Ik hoop dan van harte dat in de woonvisie straks ook letterlijk staat dat bij voorbeeld de woninglocaties Bleiswijk en Bergschenhoek wellicht op een iets andere manier de realisatie te doen, of de totstandkoming, zodat we de tijd wat korter kunnen maken, opdat wij vraag en aanbod op korte termijn tot elkaar kunnen brengen. In die zin ben ik het van harte eens met de CU om toch wat scherper te formuleren en toch wat grotere woorden te gebruiken, zeker straks in de woonvisie, maar eigenlijk in de pijlers. De suggestie van de collega van de PvdA, de kwalitatieve uitgangspunten, ja, eigenlijk zou je het wel moeten doen, want daarmee geef je jezelf duidelijke doelen en kaders mee voor de komende jaren. Het is allemaal niet zo vrijblijvend, in gedachten de discussie die we hadden. Wat dat betreft zou het toch goed zijn als we wat meer duiding geven, ook kwantitatief. Over het anti-speculatiebeding tot slot: daar is destijds een harde toezegging gedaan, dat die in de woonvisie zou komen. Ik begreep niet helemaal van de wethouder of ze dat nou zo zei, maar het is wel een harde toezegging destijds geweest. Dus wij verwachten, dat die in de woonvisie terecht gaat komen. Dat was het even.

De heer Hofman, CU: Wij hebben in de eerste termijn gevraagd om aanscherping van de nota van uitgangspunten. In de beantwoording geeft de wethouder eigenlijk aan, dat zij ons mee wil nemen in het proces naar de definitieve woonvisie toe om ons te behoeden voor verrassingen. Nou, dat is dan een variant waar we nog wel mee kunnen leven, maar anders gaan we krijgen wat we in deze commissievergadering nu heel duidelijk gezien hebben: dat iedereen dit stuk op zijn eigen manier gaat uitleggen. In die zin complimenten voor collega Duk. De inleiding van zijn bijdrage sprak boekdelen, waarin hij in 3 zinnen weer gaf, wat deze nota van uitgangspunten voor GL betekent. Ik kan me niet voorstellen, dat collega Machielse van de VVD dezelfde conclusie verbindt aan deze zelfde nota van uitgangspunten. Daarom is die strakkere duiding richting de definitieve woonvisie echt noodzakelijk. Kwantitatieve doelen: ik hoop dan dat we daar in dat tussenproces ook aan toe gaan komen. Dus ja, een oproep ook van mijn kant aan de wethouder om dat ook mee te nemen in het tussenproces richting die definitieve woonvisie. Even kijken, heb ik nog meer punten, die ik in de tweede termijn wilde noemen? De wethouder gaf nog aan, dat op heel veel vlakken in de nota van uitgangspunten staat beschreven wat de behoeftes zijn die we zien. Dat vind ik ook heel goed. Dat is beschouwend. U zei ook in uw bijdrage, dat deze nota moet beschrijven wat we gaan doen. De woonvisie moet zijn: op welke manier gaan we het doen? Als dan deze nota van uitgangspunten beschrijft wat we gaan doen, dan verwacht ik iets meer dan een beschouwing van wat we zien. Ik verwacht te zien wat we gaan doen. Ik heb nu begrepen hoe we daar gaan komen richting de woonvisie. Ik kan daar mee leven, maar als de wethouder nog vooraf op een aanscherping deze nota van uitgangspunten nodig vindt als tussenstap, dan zou ik dat toejuichen. Ik wil het daar bij laten.

De heer Muis, D66: Ja, wij zouden dat ook toejuichen, maar ik merk al dat partijen wat aan het opschuiven zijn naar een tussenproces of een later moment, waarop we gaan beoordelen of we daadwerkelijk iets gaan doen voor die specifieke doelgroepen, die nu genoemd zijn onder 'een plek voor iedereen'. Mijn tekst begon oorspronkelijk ook met 'daar kun je natuurlijk niet op tegen zijn'. Dat zei de wethouder ook, alleen, bij heel veel partijen kwam daarachter nog een komma en een maar. We kunnen dat in een volgende fase doen en we kunnen daarin worden meegenomen, maar het zijn wel uitgangspunten en je zou toch verwachten, dat die stevig genoeg zijn om sturing te geven aan beleid waarmee je bepaalde problemen of een verkeerde balans in die woningmarkt echt wil herstellen. Nu klinkt het een beetje als een ideale wereld, waar we oog hebben voor alles en iedereen, dus ja, je kunt hier inderdaad niet op tegen zijn, op deze uitgangspunten, maar het geeft nog onvoldoende sturing. Wat ook eerder is gezegd door anderen: waar ieder zijn eigen ding in kan zien. Dus we zullen wel moeten wachten, als iedereen dat prima vindt, op de volgende fase naar het wat en het hoe. Dus wij kunnen hiermee instemmen. Ik heb niet de illusie, dat er nog dingen in gewijzigd gaan worden, behalve het amendement dat de heer Meester aankondigde. Maar ik denk dat we ons maar moeten richten op het vervolg van dit proces richting woonvisie. Dank u wel.

De heer Duk, GL: De wethouder gaf af, dat Bleizo niet in het coalitieakkoord zou staan. Dit klopt niet. Ik citeer: we zetten in op een groter aanbod van starterswoningen en jongerenhuisvesting in Lansingerland. Een onderzoek naar een alternatief programma voor Bleizo west steunen we mede vanuit dat perspectief. Maar mogelijk heb ik haar in eerste instantie niet goed verstaan. Mevrouw Verhoef vroeg of wij ook willen, dat er meer kwantitatieve doelen worden opgenomen in de uiteindelijke visie. Daar is het antwoord een duidelijk 'ja'. Ik zou graag daarover met deze commissie voor het opstellen van die visie keuzes in willen maken. Behalve percentages, wachttijden en aantallen, zou ik graag in de uiteindelijke visie ook kaders waarbinnen gebouwd kan worden zien. Kaders op het gebied van karakter, maar ook hardere cijfers over geluidsdruk, invloed op de gezondheid, de locatie van de woning en de luchtkwaliteit. We zijn blij, dat de wethouder ons mee gaat nemen in de keuzes die voor liggen bij het opstellen van de uiteindelijke visie. Ik heb in mijn eerste termijn al aangegeven wat ik zag in de uitgangspunten. Ik ben benieuwd naar de lezing van de andere partijen, zoals de heer Hofman dat ook graag hoort. Het voorliggende stuk is een mooie fundering voor de keuzes, die de raad in de aanloop naar

de uiteindelijke visie gaat maken. Ook deel ik de angst van mevrouw Verhoef, dat tiny houses veel grond gebruiken voor relatief kleine hoeveelheden woningen. Deels. De huizen zijn tiny, de grond eromheen vaak niet. Maar daar kan mogelijk creatief in geacteerd worden. Juist door de kleine afmetingen van de woningen kunnen moeilijk te vullen percelen flexibel worden ingevuld. Ik kijk uit naar het proces naar de uiteindelijke visie. Voor nu houd ik het hier bij. Dank u wel.

Mevrouw Verhoef, PvdA: Ik heb goed geluisterd naar de wethouder. Ze heeft de fasering op zich duidelijk uitgelegd. Het gaat er nu om: waar willen we aan werken. Straks komt wat en dan komt hoe. Toch blijf ik bij het punt, dat als je uitgangspunten vast stelt, dat het dan ook gaat om keuzes maken en prioriteiten stellen. Het lijkt nu alsof deze woonvisie alles wil, maar je zult toch keuzes moeten maken. Er is al allerlei onderzoek gedaan, we hebben allerlei gesprekken gevoerd met elkaar. Al die informatie kan ons richting geven en deze uitgangspunten nu verder aanscherpen, dus we begrijpen niet goed, waarom dat net niet een slagje kan krijgen. Als dat nodig is, zullen we kijken of er op geamendeerd kan worden. Ook blijf ik bij het punt, en daar is de wethouder niet heel direct op ingegaan, maar het kan er wat krachtiger staan. Ook dat heeft met prioriteiten te maken. Je kan als uitgangspunt nemen: het oplossen van het schrijnende woontekort voor bepaalde groepen is prioriteit nummer 1. Als uitgangspunt gaan we daarmee verder die woonvisie ontwikkelen. Dat is iets heel anders dan pijlers op een gelijk niveau neerzetten, alsof ze allemaal evenveel waard zijn. Ik heb nog geen antwoord gehad op mijn vraag, maar misschien had ik hem ook niet helemaal als een vraag geformuleerd. Het ging over het punt 'een plek voor iedereen'. Daar worden 3 manieren genoemd om diverse groepen een plek te geven. 1, woonruimteverdeling. 2, alternatieve tijdelijke woonvormen ontwikkelen. 3, nieuwe woningen bouwen. Wij willen graag van de wethouder horen: staan die 3 op gelijk niveau of zit er een hiërarchie in? Wat ons betreft moet 'meer woningen bouwen' gewoon gebeuren en niet als een sluitpost staan. Het liefst zouden we 'nieuwe woningen bouwen' bovenaan hebben staan, maar ik wil minimaal van de wethouder horen of er geen hiërarchie in zit, dus dat woningen bouwen de sluitpost vormt bij het zoeken van oplossingen voor woontekorten bij de diverse doelgroepen. Op zich waren dat mijn punten, maar zoals gezegd: het mag scherper en minimaal prioriteiten aangeven. Als er geen percentages in kunnen, daar kan ik me ook wel iets bij voorstellen. Daar wilde ik het voor nu bij laten.

De voorzitter: Er zijn nog wel een paar vragen, die niet beantwoord zijn o.a. over de inbreiding, over verduurzaming, over de prioriteiten en ten aanzien van de planning misschien, want dat is misschien ook wel handig. Ik hoorde ook nog, dat misschien een aantal amendementen in aantocht is, maar dat gaan we zo nog even beluisteren.

Wethouder Arends: Laat ik beginnen met de planning en het proces. We noemden al de drie stappen, die belangrijk zijn. We zitten nu in de stap: waar willen we aan werken. Dat zijn echt de kaders, die u vanavond mee geeft in de nota van uitgangspunten. De volgende stap is inderdaad: wat gaan we doen? Dat is de woonvisie. De heer Machielse vroeg terecht: worden we daarin meegenomen? Ja, u wordt daar als raad uitgebreid in meegenomen. Dan is de volgende stap: hoe gaan we dat doen? Als ik dan kijk naar de planning qua maanden, wanneer gaan we nou de volgende stap doen, dan is één van de dingen, die de heer Meester ook al aangaf, de zorgvuldigheid, dat is inderdaad echt belangrijk. Het betrekken van stakeholders, de bewoners. Mijn inzet is, dat wij voor de zomer met het visiestuk, en daarvoor zijn we natuurlijk al een proces samen met u gegaan, dat we dat voorleggen aan de commissie en aan de raad. In oktober willen we het uitvoeringsprogramma, het uitvoeringsplan, aan u voorleggen. Dat is de ambitie die wij hebben, maar we willen natuurlijk een heel zorgvuldig proces met externen, stakeholders, bewoners, maar ook met u als raad. De heer Meester vroeg ook: wordt de input meegenomen? Uiteraard. Er zijn meerdere medewerkers, die nu heel goed naar u luisteren. Ik kreeg net een appje: we luisteren echt heel erg goed. Alles wat u mee gegeven heeft, wordt goed beschreven en komt terug in de volgende fase. De heer Van Harn vroeg: arbeidsmigranten, aan de ene kant is dat faciliterend en aan de andere kant welke verantwoordelijkheid, hoe zit dat dan? We hebben eerder met elkaar gesproken over het beleid en over het toetsingskader van arbeidsmigranten. Het klopt, dat wij daar een faciliterende rol in hebben. Hij staat wel benoemd nu in de uitgangspunten, maar het is niet zo dat wij daar een taakstelling op hebben of dat wij een verantwoordelijkheid hebben in de hoeveelheid woningen, zoals bij statushouders. Dat is niet zo bij arbeidsmigranten. De twee vragen van de heer Jumelet kan ik nu niet concreet beantwoorden. Ik ga ervan uit, dat die in een volgende fase terug komt. Over de motivatie, over duurzaamheid, ja, dat is een proces. Dat kan ik niet concreet beantwoorden, hoe we dat in deze fase gaan doen. Dat is voor de volgende fase belangrijk. Over vraag en aanbod dicht bij elkaar: ja, dat ziet u ook echt wel in de memo terug. En ook meer duiding qua toevoegen van woningen, dat staat daar ook, ook gelijkvloers wonen. Dus het is ook goed, dat u die leest, want het is input voor de volgende stap naar de woonvisie. De heer Jumelet gaf terecht aan: over het anti-speculatiebeding is eerder een toezegging gedaan. Dat klopt. Het komt inderdaad terug in de woonvisie en in het uitvoeringsprogramma. Ik bedoelde: we hebben daar eerder met elkaar over gesproken en ook met elkaar aangegeven, dat we dat een belangrijk punt vinden, dat we dat gaan opnemen. De heer Duk gaf aan: wat zegt de wethouder

nou over Bleizo west? Wat ik benoemde in de eerste termijn ging over Bleiswijk: de woningbouwlocatie van Bleiswijk. Het ging niet over Bleizo west. In het coalitieakkoord hadden we niet vooraf bedacht, dat we ook een groot woningbouwprogramma in Bleiswijk gingen doen. Maar met name op vragen van het CDA hebben we dat naar voren gehaald en heeft u daar onlangs een nota van uitgangspunten vast gesteld. Die bedoelde ik. Het ging dus niet over Bleizo west. Mevrouw Verhoef vroeg nog over de drie punten, 1, 2 en 3. Dat is niet hiërarchisch. Het is niet zo dat 1 de belangrijkste is en dat 3 niet het belangrijkste is. Het is niet hiërarchisch. Zeker het woningen bouwen, dat vinden we met elkaar heel belangrijk. Ik denk dat ik alles heb behandeld. Dank u wel. De heer Jumelet: De wethouder ging wel even in op de verduurzaming van de bestaande woningen, begreep ik. Ze zegt: dat schuif ik even door naar een volgende fase. Mijn concrete vraag rondom inbreiding en verdichting in relatie tot verduurzaming en gewenst kwalitatief woonmilieu, schuift die ook door naar een volgende fase? Of bent u die vergeten? Wethouder Arends: Nee, zeker niet vergeten. Uiteraard, bij inbreiding is ook het thema duurzaamheid. Ook bij een inbreidingslocatie, bijvoorbeeld bij Berkel centrum oost, dan is ook dat belangrijk. Bij elk woningbouwprogramma, of dat nou klein is bij een inbreilocation of een grote uitleglocatie is duurzaamheid één van de onderwerpen, die daar bij zijn. Ik kan er alleen nu niet concreet antwoord op geven, maar bij elke inbreilocation vinden we ook duurzaamheid van belang, ook klimaat, al die facetten.

De voorzitter: Ik hoor de wethouder het nodige melden t.a.v. diverse toezeggingen, wat er allemaal nog over ons heen komt voor de woonvisie, dat er nog stappen gezet gaan worden in een soort tussenfase. Wanneer dat gaat plaats vinden, daar zullen we met zijn allen naar moeten kijken, of dat realistisch is voor de zomer, dan wel daarna, maar dat zullen we nader bekijken. Ik zit nog wel met twee zaken. Ik hoorde de heer Meester zeggen: ik overweeg een amendement. En ik hoorde mevrouw Verhoef dat ook melden, een amendement. Ik vraag aan de heer Meester of dat nog ter zake is en ook aan mevrouw Verhoef. De heer Meester: Ik heb zeker wel behoefte om daar nog tenminste even overleg over te plegen, of we dat gaan doen. Wat mij betreft is het voor dit moment een besprekingsstuk. Mocht het anders zijn, dan zal ik dat in de raadsvergadering tijdig melden. Mevrouw Verhoef: Ik sluit me aan bij de woorden van de heer Meester. Ik zit er op dezelfde manier in. De voorzitter: Dan gaan we dat bezien. Dan kunnen we dat wel of niet verwachten, maar dat zien we wel t.z.t. bij de raadsstukken. Dank voor uw inbreng voor dit punt. Ik kijk even naar de klok. Het is kwart over tien, elf uur halen we, denk ik, niet. Tenzij.

6.b Uitgangspunten Mobiliteitsvisie 2040

De voorzitter: We hebben bij beeldvormende avonden en dialoogavonden het e.e.a. gehoord.

De heer Blonk, L3B: Rondom die huizen moet ook veel mobiliteit zijn, dus wat dat betreft past het wel in het vervolg. De mobiliteitsvisie 2040. Terecht opgemerkt, dat we door de coronacrisis heen moeten kijken. Onze sociale contacten op werk, thuis en in vrije tijd komen terug. Ook het gebruik van het OV, dat zeker in Nederland op het oude niveau terug komt, zal zelfs toenemen. Dat thuis werken een blijvend karakter zal hebben, daar kun je je vraagtekens bij zetten. Covid-19 zal, wat veel virologen zeggen, dadelijk beheersbaar zijn met vaccinatie, op eenzelfde manier, waarop ook nu andere virussen beheersbaar zijn. Maar nu zijn we zover nog niet. Daarbij komt dat ook het sociale contact op het werk erg wordt gemist en dat de digitale borrel op vrijdagmiddag ook niet het ideale beeld is, waar iedereen naar uitkipt. Dus ons voorstel is om in de uitgangspunten mobiliteitsvisie geen rekening te houden met thuiswerken, zoals dat tijdens de coronacrisis van 2020 en nog dit jaar het geval is geweest. Wij zijn nu en in 2040 geen grote stad. Wij zijn wel in 2040 een grote gemeente met drie kernen, te weten Berkel en Rodenrijs, Bergschenhoek en Bleiswijk met zo'n 90.000. Lansingerland is daarbij ook niet vergelijkbaar wat betreft het OV, hier minder dan in de grote stad. Het autobezit is hier meer dan in de stad. In de nota staat: Lansingerland ligt midden in een stedelijk gebied. Zo wil L3B dat niet karakteriseren. Het ligt met Pijnacker-Nootdorp tussen de stedelijke gebieden Rotterdam, Zoetermeer, Delft en Den Haag. Dat moet qua inrichting ons uitgangspunt blijven. Dorps kan ik het niet meer noemen, maar zeker wel suburbaan. Dat is een groot verschil met stedelijk. In onze gemeente zal, net als in heel Nederland, het fietsen enorm toenemen. Daar moet rekening mee gehouden worden, betreffende veilige fietsroutes en adequate fietsparkeervoorzieningen bij stations, drukke buslijnen en winkelcentra. Zie de contourenschets nationaal toekomstbeeld fiets, dat gisteren is gelanceerd. Meer fietsen door onze inwoners zal zeker niet leiden tot een forse vermindering van autobezit. Het zal en en zijn. Er liggen meer grote opgaven de komende 20 jaar. Meer inwoners, meer auto's, fietsers, stappen en scooters. Meer bezorgdiensten in de wijk. Meer OV nodig in de wijk en bij winkelgebieden. Er is een enorme inhaalslag voor het OV nodig. Het rijk zal nu zijn verantwoordelijkheid betreffende OV en corona moeten nemen, om nu en in de komende 2 à 3 jaar het OV op de been te houden. Er zal ook de komende 20 jaar voldoende parkeerruimte voor auto's in woonwijken beschikbaar moeten zijn. Dat geldt ook voor voldoende parkeergelegenheid bij winkelcentra en supermarkten. Mensen, die eens per week voor een heel gezin boodschappen doen, kunnen dat niet op de fiets. Ruimte voor de auto's, ook de elektrische, inperken is niet goed in suburbaan gebied. Houd daar rekening mee in nieuwe wijken. Het huidige aantal

parkeerplaatsen in woonwijken en winkelgebieden aanzienlijk verminderen? Nee. Dat zal geen uitgangspunt moeten zijn. Nu nog even een reactie op de uitgangspunten, die het college voorstelt. Uitgangspunt 1, faciliteren toenemende behoefte aan mobiliteit: akkoord met het uitgangspunt. Uitgangspunt 2, we maken onze mobiliteit duurzamer en gezonder, punt b daarvan: akkoord met de volgorde van de ladder, wel twee aanvullingen. Ten eerste het fietsen en het wandelen: het moet altijd mogelijk zijn om de fiets bij gestapelde bouw binnen te stallen. Dus: daar bij woningbouw rekening mee houden. Het tweede gaat over openbaar vervoer. De norm moet maximaal 400 meter zijn van woning naar OV halte. Nog een punt 2.e. L3B gaat niet akkoord met het beperken van autoparkeerruimte in woonwijken en bij winkelcentra. Zeker geen parkeerplaatsen opheffen in bestaande woonwijken. Uitgangspunt 3, we werken aan moderne vervoersoplossingen: akkoord. 4, we nemen verantwoordelijkheid en stimuleren anderen: ook akkoord. 5, dat is het laatste uitgangspunt, we hanteren een locatiegerichte prioriteitenladder: daar hebben wij twee wijzigingen in. De eerste gaat over de kernen centra met voorzieningen en winkels. Dat is de volgorde: fiets, emissieloze auto, brandstof en OV. Daar willen wij het OV plaatsen direct na de fiets. Datzelfde geldt voor de woonwijken bestaand, diezelfde volgorde, ook het OV na de fiets plaatsen. Samenvatting van de belangrijkste punten: meer OV in de woonwijken en winkelcentra, goede fietspaden, voldoende en goede fietsparkeerplaatsen bij stations en winkelcentra, inzetten op minder gebruik van de auto in plaats van autobezit en voldoende parkeerplaatsen voor auto's bij winkelcentra in de woonwijken. Dank u wel.

De heer Van As, VVD: Inhoudelijk ingaand op het stuk, dat voor ligt: de trends worden herkend. Wij reizen meer, we willen beter gaan reizen en we reizen slimmer. Niets aan af te dingen en van harte ondersteund. Dit stuk is nog wel erg algemeen. Ik ben het verder eens met de heer Blonk, dat we ook voorbij Covid-19 moeten kijken. Zo hebben wij er ook naar gekeken. De afgelopen 2 jaren wordt bij het bespreken van verschillende specifieke verkeerssituaties gerefereerd aan de mobiliteitsvisie, die in 2020 zou komen. Het is nu maart 2021 en er ligt geen mobiliteitsvisie, maar we zijn nog bij de uitgangspunten. Ik ben er wel door teleurgesteld. Ik heb behoefte aan duidelijkheid over wanneer deze er wel ligt. In het raadsvoorstel lees ik dat dat het derde kwartaal van dit jaar is. Ik hoor graag van de wethouder of dit dan ook een harde toezegging is. Mogen we ervan uit gaan, dat er dan wel een actuele mobiliteitsvisie ligt? Het is er ook echt tijd voor. Wij zijn in ieder geval razend benieuwd en kijken reikhalzend uit naar deze mobiliteitsvisie. Wij zien deze ook met vertrouwen tegemoet. Terug naar de inhoud. Ten aanzien van het eerste uitgangspunt: geheel eens met het faciliteren van de toenemende behoefte aan mobiliteit. Belangrijk dat we de regio goed bereikbaar houden. Daarbij sluit ik ook aan bij de heer Blonk. Ten aanzien van het tweede uitgangspunt, we maken onze mobiliteit duurzamer en gezonder. Daar kun je niet tegen zijn. Dat is goed voor iedereen, voor onze omgeving en ook volgt dit de trend van beter willen reizen. Wel hebben wij zorgen om de route er naartoe. In de voorliggende nota wordt sterk de prioriteit gegeven aan fietsen en wandelen met auto's op de laatste plaats. Zoals de heer Blonk ook al aangaf: we leven in een mooie, dorpse, landelijke omgeving, suburbaan is daar een term voor, te midden van de grote steden. Bereikbaarheid is bij ons dus echt wel wat anders dan in die omliggende steden, dat kun je niet zomaar vergelijken. Je kunt ook niet verwachten, dat iedereen altijd overal heen gaat op de fiets of met het OV. De werkelijkheid voor veel van onze inwoners is, dat de auto nog noodzakelijk is om naar het werk te gaan, zeker straks als we Covid voorbij zijn, boodschappen te doen, familiebezoekjes buiten de regio te doen. Ook voor onze ondernemers in de gemeente is het belangrijk, dat zij bereikbaar zijn en blijven. Focus zoals aangebracht in deze nota is wel een mooi streven, maar alleen als ook het OV fijnmazig is ingeregeld voor onze hele gemeente, als fietspaden, routes en parkeervoorzieningen ook allemaal goed zijn ingeregeld, als het OV voldoende capaciteit aankan, denk aan de E-lijn, en voldoende frequent rijdt, denk aan de bus in Bleiswijk. Dit is nu nog niet altijd zo. Onze inwoners hebben naar verwachting voorlopig nog wel even een auto nodig. Dit komt ook uit de laatste mobiliteitspeiling, daar kom ik zo nog even kort op terug. Wat betreft de uitgangspunten 3 en 4: daar kunnen wij ons ook in vinden. Moderne vervoersoplossingen worden omarmd, alleen maar mooi, er gaat veel veranderen. Ook het nemen van verantwoordelijkheid en het stimuleren van andere partijen om dat ook te doen, past ook de VVD goed. Ten aanzien van het vijfde uitgangspunt, we hanteren een locatiegerichte prioriteitenladder, het volgende. Het uitwerken van plannen met deze ladder is hoe dan ook een mooi streven. Het past bij een toekomstvisie 2040 en verder. Hierbij moeten we echt wel goed rekening houden met de lokale behoefte van inwoners en bedrijven. Wij kunnen ons niet voorstellen dat de auto dan binnen afzienbare tijd zomaar uit het straatbeeld verdwijnt. Hoe graag we ook duurzamer willen zijn, gras gaat immers niet harder groeien als je eraan trekt. Om nog maar eens een inmiddels beroemde quote aan te halen. Wat wij ons wel kunnen voorstellen, is dat ontwikkelingen in samenwerking met onze inwoners en ondernemers in gang worden gezet. Het vanuit de gemeente afdwingen van minder autogebruik door bijvoorbeeld parkeernormen zondermeer te verlagen, daar kan de VVD niet mee instemmen en zeker niet in de al bestaande wijken. Zorg er als gemeente voor, dat er goede alternatieven zijn, werk die uit, realiseer ze, maak ze mooier en beter. We maken het daarmee voor onze inwoners aantrekkelijk om te kiezen voor duurzamere alternatieven. Dan als bijna laatste, maar eigenlijk misschien wel het allerbelangrijkste, de verkeersveiligheid. Dit wordt in één bullet aangestipt

bij uitgangspunt 2, maar het verdient wat ons betreft een geheel eigen uitgangspunt. In deze commissie zijn de afgelopen jaren verschillende situaties aan de orde geweest, waar de verkeersveiligheid het onderwerp van gesprek en zorg was. Zo noem ik als voorbeeld niet limitatief: het Bolwerk in Berkel, de benodigde ontsluiting van de gouden buurt in Berkel, de Jacob Marislaan, de Bergweg Noord, oversteekplaatsen bij scholen, de snelheid in 30km zones. Deze punten zouden worden geadresseerd in de mobiliteitsvisie, is door de wethouder vaak gezegd. Dit duurt dus nog even. We moeten nog even geduld hebben. Wij zijn voornemens om op het punt van verkeersveiligheid een amendement in te dienen tijdens de behandeling in de raad, waarin we dat nadrukkelijker willen benoemen en uitwerken. Daarnaast overwegen we ook om daarin mee te nemen nog iets over het autogebruik. Wat ons betreft, zouden we willen voorstellen om dit als besprekspunt in de raad op te nemen. Dank u wel. Hier wil ik het voor de eerste termijn bij laten.

De heer Van der Stelt, CDA: Ik kan in belangrijke mate aansluiten bij het betoog van voorgaande sprekers. Er ligt op zich een goede uitgangspunten notitie, maar ook wij vinden hem nog wel wat algemeen. Nu komt er ook een uitvoeringsprogramma, dus dan kan het verder geconcretiseerd worden, maar als het gaat om uitgangspunten, dan vinden ook wij, dat de auto er wel heel erg bekaaid van af komt. Die wordt eigenlijk een beetje weg gedefinieerd in dit verhaal en dat vinden we niet realistisch, zoals ook al door de heer Van As is aangegeven. Ook wij vinden dat, als het gaat om het autogebruik, dat de parkeervoorzieningen niet teniet gedaan moeten worden en dat er dus ook ruimte moet zijn bij de winkelcentra. Wij vinden het ook belangrijk, dat zouden wij in de uitgangspunten graag verwoord zien, dat we bij de winkelcentra gratis parkeren als uitgangspunt handhaven. Ik denk dat dat belangrijk is naar onze ondernemers toe, om daar duidelijkheid over te betrachten. Verder, maar dat heeft een beetje te maken met het algemene karakter, was het verhaal heel erg gericht op personenmobiliteit en minder op goederenvervoer. Ik dacht dat de heer Blonk er ook al even naar verwees. We leven natuurlijk in een tijd, en dat is door corona nog veel duidelijker geworden, dat we goed oog moeten hebben voor het vervoer van pakketten en bevoorrading. Dat moet ook een plek krijgen in de uitgangspunten, dat dat geaccommodeerd moet worden, het liefst ook op een innovatieve wijze. De gekkigheid, die we nu dagelijks in al onze straten zien, dat de busjes af en aan rijden, dat is niet veilig, niet economisch en het is ook niet duurzaam. Dus er zou eigenlijk in onze mobiliteitsvisie wel iets tegenover gesteld mogen worden. Het punt van de verkeersveiligheid, ook door de heer Van As genoemd, missen we eigenlijk volledig. Ja, het wordt even aangestipt, maar dat hoort hier echt bij, dat heeft de wethouder ook eerder toegezegd. Wij zullen een amendement van die strekking ook gaarne steunen. Misschien nog even een specifiek punt, dat kan bij het uitvoeringsprogramma een plek krijgen: als je het hebt over slimme vormen van mobiliteit, we kennen de discussie over het gebruik van het OV, we weten niet wat corona doet, oké, we abstraheren in dit verhaal natuurlijk even van corona, maar wij zouden ook wel willen kijken of je niet zou kunnen inzetten op een slimme wijze van vervoer. Ik denk bijvoorbeeld aan kleinere bussen om de diverse kernen maximaal te kunnen bedienen en dat ook op een economische wijze. Nogmaals, dat zou ook in een uitvoeringsprogramma een plek kunnen krijgen. Hier wilde ik het bij laten voor de eerste termijn. Dank u wel.

De heer Alsemgeest, WIJ: Voor ons ligt de nota uitgangspunten mobiliteitsvisie 2040. Dit is één van de tien opgaven van het toekomstperspectief van Lansingerland. Eén van de eerste zinnen, die ik lees is: een krachtige samenleving is een verbonden samenleving. Dat is natuurlijk een waarheid als een koe. Onze gemeente is prachtig centraal gelegen in één van de drukste gebieden van de Randstad en is daarom ook een gewilde plek om te wonen, te werken en te recreëren. Maar waar zouden we zijn als we niet op een uitmuntende manier verbonden zouden zijn met de rest van de Randstad en nog verder? Het is dus van groot belang om een visie te hebben op die mobiliteit. Een visie is echter nog geen vrijbrief voor goede mobiliteit. Als we even terug gaan in de tijd, voor de coronacrisis, kunnen we ons allemaal nog herinneren dat we regelmatig in de file stonden op de snelwegen net buiten onze gemeente, maar ook op de provinciale wegen, die onze gemeente doorkruisen. Als we dachten met het openbaar vervoer onze reis te maken, kwamen we ook regelmatig tot de ontdekking dat het daar overvol was. Nu een jaar later is het allemaal even anders. De wegen worden alweer voller, maar in het openbaar vervoer blijft het nog angstvallig stil. Het mag dus duidelijk zijn, dat we wel een visie kunnen hebben, maar dat de omstandigheden, welke deze dan ook moge zijn, altijd wel weer roet in het eten kunnen gooien. Over een aantal maanden hopen we allemaal ingeënt te zijn en het normale leven, dat we gewend waren, weer op te kunnen pakken. Wat we echter nog niet weten, is hoe. Blijven we meer thuis werken, zoals we dat nu doen? Of gaan we toch weer naar het kantoor? Of welke werkplek dan ook. Met welk vervoersmiddel. Het laatste jaar zijn er opvallend veel tweedehands auto's verkocht, maar ook heel veel elektrische fietsen. Dit kan erop duiden, dat men het openbaar vervoer wil ontlopen om niet besmet te raken. Hoe lang gaat het duren voor deze angst weg is en we weer zonder aarzelen in de bus of de E-lijn stappen? Dan moeten we ook maar hopen, dat het openbaar vervoer er is nog is de staat, die het nu heeft, want er staan wel wat bezuinigingen op de rol in het openbaar vervoer. Al met al een vage toekomst betreffende de mobiliteit in onze omgeving. Dat zou nog wel eens even zo kunnen blijven. Het

getuigt dan ook wel van moed als je in deze tijd met een nieuw mobiliteitsplan komt, een nieuwe visie. Hoe gaan we na de crisis naar ons werk? Hoeveel woningen worden er nog in onze gemeente bij gebouwd? De mobiliteit van de Greenport, recreatie en niet te vergeten het verduurzamen van onze mobiliteit. De nota van uitgangspunten mobiliteitsvisie steekt volgens ons goed in elkaar. Al kunnen we ons ook wel vinden in een aantal opmerkingen, die de voorgaande sprekers gemaakt hebben over het toch wel een beetje wegduwen van het autogebruik, wat ons inziens niet goed is, en nog een aantal andere zaken, maar daar kom ik later misschien nog op terug. Maar we zouden van de wethouder graag willen weten waarom er achter die mobiliteitsvisie 2040 staat en niet 2030. Met deze vage toekomst voor ons, lijkt het ons goed om de stip op de horizon niet al te ver vooruit te zetten. Als we nu zien wat er door de omstandigheden in een jaar tijd kan veranderen, vinden we een looptijd van 10 jaar meer op zijn plaats. We willen dan ook graag van de wethouder weten of dat misschien ook nog een optie is of dat hij blijft bij 2040. Tot zover. Dank u wel.

De heer Markus, CU: Dat het hoog tijd is voor een nieuwe mobiliteitsvisie is duidelijk. De wereld om ons heen is veranderd. Er staan weer nieuwe, grote woningbouwplannen op stapel en in Lansingerland zijn alle mobiliteitsknelpunten zeker nog niet opgelost. Goed dus, dat nu de eerste aanzet er ligt. Een visie op mobiliteit tot 2040. De visie start met enkele trends, die wat ons betreft herkenbaar zijn. Deze trends maken duidelijk dat duurzame en toekomstvastе keuzes noodzakelijk zijn om Lansingerland ook de komende decennia bereikbaar en leefbaar te houden voor inwoners en iedereen, die Lansingerland komt bezoeken. Wat ons betreft, en zo staat het ook in ons verkiezingsprogramma, zijn dus voor duurzame, toekomstvastе mobiliteit een paar zaken belangrijk. We moeten op zoek naar nieuwe, innovatieve ideeën, die moeten voorrang krijgen. Elektrisch rijden, automatische voertuigen voor planten- en groentevervoer van kas naar trein zijn zaken, die wij een warm hart toedragen. Daarnaast vinden wij het belangrijk, dat bij korte afstanden, alles tot 10 of 15 kilometer, de fiets op 1 moet staan. De fiets is het duurzame vervoersmiddel voor deze korte afstand. Voor de langere afstanden is het OV een prima alternatief. Vanuit deze punten hebben we dan ook gekeken naar de voorliggende mobiliteitsvisie en vooral de 5 uitgangspunten. Allereerst het faciliteren van de toenemende behoefte. Dat er een toenemende mobiliteitsbehoefte is, blijkt uit allerlei verschillende modellen. Prima dus om dit te faciliteren, maar wat ons betreft dus vooral de goede fietsverbindingen, in te zetten op de fiets en voor langere afstanden volwaardig OV. We hebben deze discussie natuurlijk ook gevoerd rondom Wilderszijde. Mijn voorgangers pleitten voor het niet weg pesten van auto's. Die discussie herken ik. Gaan we niet steunen. We zullen daar dezelfde lijn volgen op Wilderszijde. Ik denk dat het goed is om scherpe keuzes te maken om Lansingerland juist duurzaam en toekomstvast bereikbaar te houden. Dan komen we bij het tweede uitgangspunt, onze mobiliteit moet duurzamer worden. Terecht dat we hier voor een duurzame aanpak kiezen. Hier zijn we erg blij mee. Ik kan me nog herinneren, dat we een paar jaar geleden een debat hadden met wethouder Fortuyn over fietsen. Dat was een moeizaam debat, het kwam maar niet van de grond, we merkten weinig ambitie op dit vlak. Ik kan me zelfs nog herinneren, dat de heer Fortuyn zei, dat je in beleid niet kan wonen, we moesten aan de slag. Als ik dan deze visie lees en dan let op die discussie, dan heeft de wethouder inderdaad een slag gemaakt. Daar zijn we blij mee. We zijn er blij mee, dat hij inziet, dat de mobiliteit duurzamer moet worden. Dan de moderne vervoersoplossingen. Het past heel erg in onze gedachte om op zoek te gaan naar innovatieve ideeën. Daar mogen we als gemeente wat ons betreft stappen in maken. Ik denk dat ons goederenvervoer daar best wel een mooie kans voor biedt. De heer Van der Stelt haalde dat terecht aan, het mist een beetje in dit verhaal. Dat is niet alleen het pakketvervoer, maar we wonen midden in een tuinbouwgebied. Als je ziet hoeveel vrachtwagens er repeterend van kas naar locatie X rijden, dan zie ik prachtige kansen om dat met geautomatiseerd vervoer te doen. Wellicht liggen er mooie kansen met onze innovatieve tuinbouwcluster. Verantwoordelijkheid nemen en anderen stimuleren. Terecht, als je vindt dat we duurzamer moeten zijn, dan moet je je verantwoordelijkheid zelf nemen. Dat moet je dan ook uitstralen en anderen stimuleren. Wat ons betreft is dat het stimuleren van meer fietsgebruik en meer OV-gebruik. De prioriteitenladder, het laatste punt, kunnen we voor een groot deel goed volgen. Een paar dingen niet helemaal. De heer Blonk haalde terecht aan, dat hij op bepaalde punten het OV belangrijker naar voren wil halen, bij kerncentra en ook bij woonwijken. Daar kunnen wij van harte mee instemmen. Maar ook in de buitengebieden en bedrijventerreinen. We vragen ons af of OV daar ook een plek kan hebben. Ik snap dat het OV nu met corona spannend is, maar we praten over een visie tot 2040. Iets met kleine busjes, elektrische busjes richting allerlei bedrijventerreinen zou zomaar eens mooi OV kunnen zijn. Misschien is het een nog wel belangrijker vervoermiddel dan de brandstofauto. Wat wij missen, ik ben blij dat de VVD het aanhaalde en ook met een amendement komt, is verkeersveiligheid. Dat is toch waar veel van onze inwoners dagelijks tegenaan lopen. Eigenlijk het uitgangspunt op dat gebied mist. Er zijn veel punten opgepakt, maar we hebben inderdaad ook vaak gehoord, dat de rest opgepakt wordt in de mobiliteitsvisie. Dus een zesde uitgangspunt is, denk ik, een goede. Wij zullen dat ook van harte steunen. Ik wil afsluiten. Een prima visie wat ons betreft. Als ik zo hoor, kan een ieder er van harte mee instemmen. Maar, zoals de wethouder eerder aangaf, dat je in beleid niet kunt wonen: de visie moet concreet gemaakt worden. Die stap moet snel gemaakt worden, want de knelpunten in onze gemeente

qua bereikbaarheid en veiligheid nemen toe. Het lijkt nu even weg, omdat er wat minder verkeer is, maar dat gaat zeker weer gebeuren. We missen wel de knelpunten, die mensen elke dag zien. We verwachten van de gemeente dat daar op geacteerd wordt. Kortom: wij zien uit naar de vertaalslag van deze visie op de Lansingerlandse werkelijkheid. En wat gaat deze visie concreet betekenen in het oplossen van de knelpunten? Welke maatregelen durven we te nemen? Ik denk dat dat best spannend wordt. Ik hoor iedereen zeggen: die visie onderstrepen we. Maar als het om concrete maatregelen gaat, dan wil ik nog wel eens zien of we nog steeds eensgezind met elkaar optrekken. Ik hoop uiteraard van harte, maar we zien het graag snel gebeuren, dat er snel een concrete visie ligt, waarmee we aan de slag kunnen. Ook daar een oproep om alle toezeggingen van de afgelopen maanden mee te nemen. Het college heeft de afgelopen maanden de neiging gehad om alles te verwijzen naar visies, bij de woonvisie kwam het ook al aan bod, maar loop al die lijsten eens een keer langs en neem het allemaal mee. Ik kan me herinneren, dat bij het fietsverkeer in Berkel oost werd gezegd: dat nemen we mee in de mobiliteitsvisie. Die ligt er nog niet, maar ik verwacht dat dat soort dingen terug komen. De heer Van As noemde ook wat punten. Kortom: prima visie, een mooie slag richting duurzaamheid maken we met elkaar. Ik denk dat we echt op die manier werken aan een duurzaam en toekomstbestendig Lansingerland. Maar we zien vooral ook uit, naar een snelle, concrete uitwerking. Dank u wel.

De heer Van der Stad, D66: Met (...) reizigersaantallen, reizigerspatronen, de frequentie of zelfs de beschikbaarheid van lijnen vindt D66 logisch. Ook D66 verwacht dat trends in aantallen en groei weer terug zullen keren, al kan dat nog jaren duren. De invloed op het OV in onze regio wordt echter op een ander moment c.q. schriftelijk nog besproken. In de uitgangspunten voor de mobiliteitsvisie kan D66 zich goed vinden. Een logische en complete opbouw van trends, die zich hebben vertaald in de uitgangspunten. Er worden veel keuzes gemaakt, waar D66 zeer positief over kan zijn. Een korte opsomming. Mobiliteit duurzamer en gezonder, het stimuleren van keten- en deelmobiliteit, de ladder van 12 naar 6, waaronder meer ruimte voor fiets en openbaar vervoer. De economische en sociale bereikbaarheid blijven faciliteren. Ofwel, het woon/werkverkeer in de regio alsmede naar onze recreatiegebieden, waar we allen met plezier gebruik van maken. Inzet op bereikbaarheid middels hoogwaardig vervoer, verbetering van vervoer tussen de kernen en de centra op basis van fijnmazig vervoer, want we constateren terecht steeds meer onderlinge verbindingen en relaties tussen de kernen en we willen dat iedereen overall aan kan deelnemen. Maar bij de vertaling van de trends en de uitgangspunten mist D66 nog wel een aantal punten. Een groot gedeelte van de uitgangspunten is gericht op onszelf, echter, er zijn veel relaties met de regio. We missen in de uitgangspunten deze relatie en de manier van omgang, die wij voorzien met de regio. Hoe zetten we in op een regionaal fietsnetwerk, OV-systemen en autonetwerken? Wij zien dit graag in de definitieve uitwerking. Veiligheid wordt genoemd, ingrepen in de maximum snelheden worden genoemd, maar beide op verschillende plekken in het document. Ze worden niet direct in combinatie getrokken. Bij een aardig aantal wijken in Lansingerland ervaren inwoners overlast van de gebiedsontsluitingswegen. Te denken valt aan ervaren snelheden, geluid en fijnstof. D66 ziet in de definitieve uitwerking graag oplossingen hiervoor. Zoals we in 2019 al aangaven, mag er wat ons betreft gekeken worden naar een nieuw te introduceren wegcategorie binnen Lansingerland, te noemen: wijkontsluitingsweg. Daarbij de inrichting passend op de omgeving, ofwel de wijken, maar ook een meetlat anders dan die geldt voor gebiedsontsluitingswegen. In Delft is hiermee geëxperimenteerd en men is er heel tevreden. Hoe staat de wethouder hier tegenover? Of is dit iets wat we met andere fracties als voorstel toe kunnen voegen? Verder constateren we, dat niet alleen de mobiliteitsvisie aan vernieuwing toe is, maar ook de nota parkeernormen gemeente Lansingerland. Hoewel ze formeel uit elkaar gehouden kunnen worden, staan ze onlosmakelijk met elkaar verbonden. Parkeergelegenheden versus loopafstanden. Hoe doen we dat met deelmobiliteit en laadfaciliteiten bij nieuwe en bestaande wijken als we de parkeernormen laten zoals deze zijn? Is dat te verenigen met doelen, die we stellen in de mobiliteitsvisie? Graag verneem ik van het college wanneer de parkeernormen aan bod zijn en of de mobiliteitsvisie zich daar ook op kan richten. Verder wordt er gesproken over de trend in informatietechnologie en hoe dat ons reizen beïnvloedt middels meer informatie die beschikbaar komt. Wat niet wordt besproken zijn trends en het toepassen van sensoren en algoritmes, die ons leven kunnen verbeteren middels al deze informatie. Zo kunnen we in het verkeer signalen geven aan weggebruikers of verkeersregels afdwingen, zoals variabele snelheden ten behoeve van de veiligheid, fijnstof of doorstroming op basis van live-data op basis van verkeer of het weer. Daarnaast wordt er geen aandacht geschonken aan de autonoom rijdende auto. Op het horti science park wordt weliswaar gedacht aan licht autonoom openbaar vervoer en sinds de eeuwwisseling experimenteert men er al mee bij de Kralingse Zoom. Met een mobiliteitsvisie op 2040 verwacht D66 op zijn minst hier iets over terug te lezen. De luxere auto's kunnen nu al autonoom inparkeren, zonder dat iemand in de auto zit. Wat voor invloed kan dat hebben op de buitenruimte qua fysieke maatvoering? Hoe zit het dan met die nota parkeernormen? De autonoom rijdende auto heeft invloed op ons lokaal. In Duitsland rijdt in enkele stadscentra al licht elektrisch gedeeld vervoer autonoom binnen de steden. We lezen het graag terug in de mobiliteitsvisie. Als laatste hebben we nog wel een bezwaar op de prioritering van vervoerstypen versus locatietypen, zoals beschreven op blz.8. Volgens mij is dat vergelijkbaar aan L3B.

Wat betreft de centra: we zien een discrepantie tussen de doelstelling om vervoer tussen de kernen te verbeteren versus de lage prioritering van openbaar vervoer in de centra. We vernemen graag van het college een verklaring hiervoor. Ook begrijpen wij niet de keuze bij bestaande woonwijken om ook hier het OV de laagste prioriteit mee te geven. Is dat wellicht omdat het college van mening is, dat bestaande wijken reeds een goed OV hebben? D66 ziet de prioritering graag gelijk aan die van nieuwbouwwijken. Tot zover onze bijdrage.

De heer Duk, GL: Laat ik nou eens niet de kritische persoon zijn, die ik soms moet zijn, en zeggen dat ik echt blij word van dit stuk. Meer aandacht voor wandelaars, fietsers en OV, minder voor fossiele auto's, daar maakt de wethouder deze GL'er nou echt blij mee. Deze route is ook heel hard nodig. Er komen steeds meer mensen in Lansingerland wonen, zoals we net hebben besproken. En de wegen zijn nu op sommige plekken al veel te druk met auto's. Omdat we ervoor hebben gekozen maar een beperkt aantal winkelcentra te hebben en er ook niet heel veel wegen tussen de kernen en naar buiten de gemeente zijn, zullen die steeds drukker gaan worden als we niet inzetten op andere vormen van vervoer. Meer van hetzelfde zorgt voor meer van dezelfde problemen. Meer auto's betekent meer files, meer stank, meer herrie en meer ongelukken. Meer inzetten op wandelen en fietsen doet dat niet en bevordert bovendien de gezondheid van de mensen. Meer openbaar vervoer zorgt voor hogere frequenties en dus meer gemak. Daarnaast kunnen door in te zetten op deelfietsen en -scooters steeds meer plekken bereikt worden met het openbaar vervoer, waarbij de laatste kilometer dan op een andere manier kan worden gereisd. Dat er ook problemen zijn met deelfietsen en deelscooters is in deze gemeente gebleken. We moeten als gemeente daarom kijken of we er bij het inrichten van wijken rekening kunnen houden door bijvoorbeeld vaste stallingsplekken in de centra te creëren. Uiteraard blijft onze fractie van mening, dat er meer ruimte moet komen voor andere vormen van vervoer dan de auto, dat betekent het bevorderen van deze vormen, maar ook kaders stellen aan die auto. Dat zal betekenen, dat we niet meer altijd voldoende parkeerplekken op kleine afstand kunnen aanbieden, maar wel dat er dan ruimte is voor een fiets of dat er bij de verdere plekken een deelfiets of -scooter staat. Wil je dichtbij parkeren, dan mag daar best de portemonnee voor worden getrokken. Gras gaat inderdaad niet harder groeien door eraan te trekken, zoals u kunt zien. Maar wel door het voldoende water te geven en zo nu en dan wat mest. De auto zal niet uit het straatbeeld verdwijnen, maar dat betekent niet dat de aantallen gaan groeien. Dat betekent dus dat we nu de focus leggen bij fiets, voetganger en OV en die dus daarom water en mest geven. De heer Blonk geeft aan, dat het OV binnen 400 meter van de winkelcentra moet stoppen. De dichtstbijzijnde halte voor de bus in Berkel ligt nu op meer dan 1.000 meter en dat moet inderdaad echt anders. Er zijn zorgen over de wekelijks boodschappen, die met de fiets niet mogelijk zouden zijn, maar die deel ik niet. Ik ben een alleenstaande vader zonder rijbewijs en winkel graag vanwege de corona zo min mogelijk. Ik kan u gerust stellen: zelfs zonder mijn bakfiets lukt me dat uitstekend met mijn herenfiets met fietstassen. De heer Blonk geeft verder aan, dat hij niet vermoedt dat het thuiswerken zal blijven bestaand. De meeste deskundigen op het gebied van kantoorhuisvesting bestrijden dat. Er zal meestal voor een paar dagen naar het werk gegaan worden en de rest vanuit huis worden gewerkt. De balans gaat anders liggen dan voor corona. Graag zie ik nog meer aandacht voor het vrachtvervoer, zoals het CDA aangaf, maar dan vooral op zaken als Holland Rail Terminal. Al met al ben ik dus erg tevreden over de uitgangspunten voor een prachtige, nieuwe visie. De route hiernaartoe moet ik wel nog even bespreken. Binnen een week na de beeldvorming, waar het college wilde horen hoe de raad dacht over mobiliteit lag dit stuk al bij het college. Mijn vermoeden is groot, dat de inzichten, die het college heeft opgehaald op die avond niet in dit stuk zijn meegenomen. Ergens ben ik daar erg blij mee, omdat het erg veel punten van GL heeft overgenomen, maar de vraag is wat er is gebeurd met die punten, die het college heeft opgehaald. Dank u wel.

De heer Xhemaili, PvdA: Het vorige mobiliteitsplan liep over de periode 2009 tot 2020 en is dus heel hard aan vervanging toe. Ook gezien de technologische ontwikkelingen en de overstap, die we maken naar een deeleconomie. Het werd al benoemd door collega's. Een voorbeeld hiervan zijn de elektrische scooters. Het college presenteert 3 trends en 5 uitgangspunten, die de basis zijn voor de nieuwe visie en deze visie vormen. Het zijn punten, die we grotendeels herkennen uit verschillende beeldvormende avonden, die we hebben gehad, maar het is ook allemaal heel erg globaal omschreven. De PvdA-fractie vraagt zich af of deze uitgangspunten voor de ontwikkeling van de mobiliteitsvisie echt tot een fundamentele discussie gaan leiden of de uitdaging waarvoor wij m.b.t. de mobiliteit in 2030 en 2040 zullen staan. Juist in deze sector, verkeer en vervoer, zijn revolutionaire ontwikkelingen gaande, die tot een totaal ander mobiliteitsbeeld zullen gaan leiden in de toekomst. Daar moeten we zeker op inspelen. In tegenstelling tot de WIJ-fractie vindt mijn fractie juist wel, dat we moeten kijken naar de 2040 horizon, anders is het snel achterhaald, als we nu iets gaan bedenken wat maar 10 jaar stand houdt. Een voorbeeld is vergaande digitalisering van bestuurbare auto's. De collega van D66 benoemde het ook al. Dit verbetert de verkeersveiligheid en maakt het mogelijk om met veel meer auto's tegelijk op een weggedeelte te rijden. Misschien verdwijnt de auto voor de voordeur en regelen wij in de toekomst een auto on (..) demand. Dat heeft effect op de inrichting van je gemeente. Dat werd ook al door collega's benoemd.

Ook de betekenis van OV zal ingrijpend veranderen, omdat er steeds meer alternatieven komen, zoals elektrische fietsen, waterstof en elektrische auto's en zelfs elektrisch vliegen. Ik zie zomaar voor mij, dat wij ons in de toekomst in drones verplaatsen, in die zin, dat de auto eens helemaal vervangen zal worden. Het op den duur verdwijnen van overlast, zorgen voor duurzaam vervoer en bereikbaarheid met OV en het vergroten van de verkeersveiligheid zijn belangrijke uitgangspunten voor de nieuwe mobiliteitsvisie. Net als in alle eerdere visies. Daar staat de PvdA-fractie natuurlijk achter. Maar wat we problematisch vinden, is dat deze uitgangspunten nog te veel uitgaan van de huidige situatie en te weinig van wat we nodig hebben in 2040. We moeten dus echt vooruit denken over hoe de wereld van verkeer en vervoer er in 2030 en 2040 uit gaat zien, veel meer rekening houden met genoemde innovaties. Hoe gaan we daar nu op voorsorteren? Hiervoor bieden de gepresenteerde uitgangspunten nog te weinig aanknopingspunten. We lopen dus het risico, dat we dan teveel vanuit de bestaande kaders en ervaring blijven praten en dus de echt nieuwe mobiliteit niet zien en daardoor kansen missen. Ons eerste punt vanuit onze fractie, op basis van wat ik net zei, uitgangspunt 3, daar kunnen we wat aan verbeteren, we werken aan moderne vervoersoplossingen, zou de basis moeten zijn van alle uitgangspunten. De innovaties bepalen namelijk hoe de wereld er in de toekomst uit ziet. Dat moet je vanuit gaan. Ons tweede punt, waar we iets aan willen verbeteren of veranderen: de onderdelen van de uitgangspunten zijn wel heel erg voorzichtig geformuleerd. Dat kan daadkrachtiger. Ik citeer: we kijken wat de markt nodig heeft. Dat willen wij veranderen of verbeteren naar: zorgen dat we ruim op tijd weten wat de markt nodig heeft. Ik citeer weer: daarbij kijken we ook naar doelgroepen, die specifieke oplossingen nodig hebben. Daarvan kan je maken: daarbij zorgen we voor specifieke oplossingen voor speciale doelgroepen. Daadkracht en doortastendheid zijn dus echt nodig. Een derde punt, wat mijn fractie mist, is een uitgangspunt over betaalbaarheid van vervoer. Dat kan zijn openbaar vervoer, maar ook duurzaam vervoer. Hoe zorgen we ervoor, dat vervoer betaalbaar blijft voor iedereen in de toekomst? Dat komt niet sterk uit in deze visie. Hoe kijken andere fracties tegen deze punten aan? Daarnaast onderschrijf ik als vierde punt ook nog eens het betoog van de heer Van As om verkeersveiligheid als apart punt op te nemen in deze nota van uitgangspunten. Dank u wel.

De voorzitter: Er zijn de nodige items naar voren gekomen. Ik noem maar het openbaar vervoer naar voren halen, het proces van wat we kunnen verwachten de komende maanden. Is dat allemaal realistisch. Hoe zit het met 2030? Of is het 2040. Allerlei items als parkeren, parkeernorm, de auto worden toch wel zeer naar voren gehaald. Het openbaar vervoer is naar voren gebracht. De toezeggingen, welke in de loop van de maanden, de afgelopen tijd, allemaal zijn gedaan, worden die allemaal meegenomen? Ook de relatie met de regio hoor ik. Dan de fiets en het voetgangersgebeuren, dat komt bij zeer velen naar voren. Wat ik ook nog zelf hoorde: de innovaties, die allemaal over ons heen komen. Alles wat naar voren gebracht is, zou dat iets daadkrachtiger kunnen zijn? Hoe zit het met de bereikbaarheid van het vervoer voor een ieder? Gaan we met kleinere busjes rijden of zitten we toch nog steeds in die grote bussen? Zomaar een paar items, misschien vergeet ik er een paar, maar u zult ze allemaal genoteerd hebben. Meneer Fortuyn, aan u.

Beantwoording college

Wethouder Fortuyn: Dank u wel, ik ben blij dat u een resume van een aantal vragen geeft. Ik heb ook de meeste wel opgeschreven. Ik wil toch maar even beginnen bij het begin. Nogmaals gezegd, wat je ook in de woonvisie ziet: dit is een uitgangspuntennotitie. Die uitgangspuntennotitie is een soort afwegingskader, die je gaat gebruiken bij de ontwikkelingen, die we de komende jaren met elkaar gaan zien. Het 'wat' gaan we concreter maken in de mobiliteitsvisie. WIJ zat heel erg op de visie. Ik hoor heel veel uitvoeringsprocessen en -vragen langs komen, die wij overigens goed horen. Het zou raar zijn, als we daar niet goed naar luisteren. Om dat ook te laten landen in de mobiliteitsvisie. Dat is wel van belang. Maar er zitten wel heel veel wat en hoe vragen in. Even terug naar deze uitgangspuntennotitie. Deze is anders dan de woonvisie. Hoe kan dat nou? Bij de woonvisie hebben we in ieder geval een aantal vaststaande gegevens. De demografische ontwikkeling, die zien we, we weten dat er vraag is. We kunnen natuurlijk wisselen, meer voor ouderen, meer voor jongeren, meer starters, meer sociaal of meer vrijstaand. Dat is een discussie, die je straks in gaat vullen. Maar dat zijn concrete gegevens, die je weet. Wat we nu in de mobiliteitsvisie doen, is inspelen op trends. Het is mij een groot genoegen, dat de trends die genoemd worden, zoals de groei van onze mobiliteit, het verduurzamen en de nieuwe mobiliteit, dat dat door iedereen gedragen wordt. Wat je nu ziet, is dat wij gaan inzoomen op dat verhaal, dat is toekomstgericht. Daarom doen wij een aantal keer de term: het is adaptief en het is ook maatwerk. Dat geeft u voldoende ruimte bij ontwikkelingen in bestaand of in nieuwbouw, daar uw inbreng te kunnen leveren. Maar wij moeten wel een aantal uitgangspunten hebben. We moeten over corona heen denken. Dan krijgen we de discussie: geen rekening houden met thuiswerken. Een ander zegt: we gaan echt niet meer 5 dagen reizen. Wie zal het zeggen? Dat wijst de praktijk uit, maar we houden er wel rekening mee, dat de wereld in reizen er anders uit gaat zien. Dat geldt ook voor het OV, maar het geldt ook voor de wijze waarop we gaan reizen. Daar moeten we gewoon rekening mee houden.

Maar je moet wel een afwegingskader hebben om met elkaar op de middellange termijn al stappen te kunnen zetten. U heeft al stappen gezet in Berkel en Rodenrijs met een grote voorziening voor fietsparkeren. We hebben geen uitbreiding gedaan voor autoparkeren, om een dwarsstraat te noemen. We krijgen straks de discussie, niet meer over Wilderszijde, want die hebben we in principe achter de rug, tenzij het hele thema straks weer op de wagen gaat, maar daar hebben we ook gekeken: kunnen we niet anders omgaan met deelmobiliteit, laadpalen? Hoe kunnen we eventueel adaptief straks het aantal parkeerplaatsen verminderen ten behoeve van fietsparkeren? Zo ga je om met deze uitgangspunten. We krijgen zo Wolfend en we krijgen ook nog Bleiswijk. We krijgen Lange Vaart, we krijgen Merenweg. Dus we krijgen in al die woningbouwprogrammeringen zo ook deze uitgangspunten, die moeten in samenhang bekeken worden. Dan het laatste, niet het allerlaatste. We hebben ook nog een omgevingsvisie per 1 januari 2022 vast te stellen. Al deze zaken hangen met elkaar samen. Dat is ook het antwoord op de heer Van As, die eigenlijk zegt: we hadden allang die visie willen hebben. Dat gold ook even voor de woonvisie. Maar we kunnen met elkaar de zaken niet los individueel bespreken en bediscussiëren. Het heeft een samenhang met elkaar. Als wij ruimte willen hebben of minder verlies willen maken in de woningbouw, dan betekent het, dat je misschien meer moet gaan verdichten. Dat betekent inleveren in ruimte. Maar je wilt ook voldoen aan klimaatadaptatie. Je wilt ook wateropvang doen. Kortom, we moeten breder denken dan alleen maar mobiliteit, alleen maar woonvisie of alleen maar duurzaam. Even de inhoud. Ik wilde het kader toch even schetsen, omdat dit wel van belang is, want het één heeft invloed op het ander. Er is gesproken over het gevoel alsof de auto eruit gedrukt wordt. Dat is niet de bedoeling. We gaan er wel rekening mee houden, dat het autogebruik op een andere manier op termijn ingevuld gaat worden. Is het altijd noodzakelijk om twee auto's te hebben? Ja, bij sommige huishoudens wel. Er zijn huishoudens, die het niet nodig hebben. Er zijn huishoudens, die alleen op de fiets gaan. Het hangt ook van je woningbouwprogrammering af. Wat woont daar? Daar hangt ook je OV van af. We hebben niet de bedoeling om alleen met grote bussen tussen de kernen te rijden, we willen namelijk maatwerk voeren. Maatwerkvervoer is het fijnmazige deel. Als ik inga op de vragen, de ladder, L3B kwam daar mee: wij willen bij de ladder het OV hoger op de lijst hebben staan. Dat kan. Daar is op zich niets op tegen. Het is natuurlijk kijken of we daar invulling aan kunnen geven om in de kernen, maar ook bij de centra, om OV dicht bij de centra te brengen. Dat is ook mijn wens, graag. Maar dat neemt niet weg, dat we naar al die elementen kijken: fietsen, lopen, kernen, OV, deelauto of eventueel auto. Alle mobiliteiten komen wel aan de orde. In de mate waarop die ingevuld worden, dat is maatwerk en adaptief. Als wij kijken naar de ladder, dan kijken we daar nu bij nieuwbouw anders naar, wellicht, dan in bestaand. Die vraag werd gesteld door de heer Van der Stad, OV op 400 meter, ja, dat kan je wel willen, maar in veel bestaande kernen is dat niet wenselijk, want we willen namelijk ook verkeersveiligheid hebben. Over de Oosteindseweg wil je liever de bus niet meer hebben, om maar een dwarsstraat te noemen. De Oosteindseweg in Bergschenhoek. Dus in bestaande wijken hebben we een heel andere uitdaging met elkaar dan eventueel in nieuwbouw. We moeten wel proberen die ladder zo in te vullen, dat we in nieuwbouwwijken dit als uitgangspunten nemen en moeten kijken wat voor effect dat heeft. Ik wil dat wel graag met elkaar afspreken. Ten aanzien van de veiligheid. Ik haal niet voor niets de omgevingsvisie erbij. In de omgevingsvisie en ook in de mobiliteitstransitie zal natuurlijk veiligheid prioritair zijn. Dat geldt ook voor de 30 km. De discussie loopt al, binnen de bebouwde kom alles 30 km. Er wordt ook gesproken over verkeersveiligheid. Die zaken komen terug, ook in de omgevingsvisie. Het zal ook hier een plaats gaan krijgen. Veiligheid gaat zeker een plaats krijgen. Als het fietsgebruik gaat toenemen, dan betekent dat dat je in moet grijpen in de andere mobiliteiten, die invloed hebben op de fietsveiligheid. Of op het lopen. Die samenhang moet er sowieso komen. Waar we het hier over hebben, zijn de uitgangspunten, de ladder, zoals die hier neergezet is, die we hanteren bij de mobiliteiten, die wij zien. Daar speelt innovatie ook een heel grote rol bij. Als wij praten over innovatie, dat werd ook door de heer Xhemali gezegd, meneer Van der Stelt kwam er ook mee, slimmer vervoer, ketenmobiliteit, logistiek. Ja, logistiek gaat een steeds belangrijkere rol spelen. Het aan huis brengen: we kijken nu nog naar de DHL busjes en de Post.NL busjes, maar dat zien we al veranderen. DHL gaat binnenstedelijk met bakfietsen werken. Coolblue gaat ook steeds meer met bakfietsen met elektrische ondersteuning werken. Je ziet ook, dat de toeleveranciers steeds meer maatschappelijk verantwoord gaan ondernemen en steeds meer hun insteek op logistiek gaan doen. Dat geldt ook voor de logistiek voor de tuinbouw. We doen mee als MRDH aan de cargoloop. Dat is feitelijk een hele snelle buis, waarin je pallets kan vervoeren van A naar B. Dan zou je kunnen denken vanuit het Westland naar Schiphol of vanuit het Oostland naar Schiphol, of whatever. Al die innovaties gaan ons beïnvloeden een traject, dat we met elkaar ingaan. Nogmaals, we praten hier over trends. Ze zijn veel minder hard ten aanzien van de woningbouw en de visie, die we bij het vorige bespreekpunt hebben gehad. De vraag van WIJ m.b.t. de samenhang, waarom geen 2030, waarom 2040. Een visie schrijf je meestal over een langere termijn uit. 20 jaar is niet ongebruikelijk. Omdat wij hem adaptief houden, omdat de ontwikkelingen zo verschrikkelijk snel gaan, praten wij constant over adaptief en maatwerk. We zullen daar op in moeten spelen. In bestaande woonwijken en in nieuwbouwwijken moet je wel uitgangspunten hanteren, waarvan je verwacht dat die uit gaan komen. Daarvoor is die lange horizon bedoeld. Als we naar Bleizo west kijken, of die er nou wel of niet komt, dan zal je een heel ander regime hebben, want

je zit namelijk bij station Lansingerland, je hebt de ZoRo rail, die naar Rotterdam gaat, je hebt daar een heel andere ontsluiting, de horti science campus, Dutch Innovation Park, we experimenteren daar al met automatisch vervoer. Dat geldt ook voor de bereikbaarheid van bedrijventerreinen. Dus ja, het is keuzes maken, zoals ook de CU aangaf. Je moet keuzes maken om uiteindelijk wel die richting in te kunnen slaan. Met de wetenschap dat de technologische ontwikkelingen hard gaan en dat het trends zijn, die wij nu voorzien. Om nog op een aantal vragen in te gaan: ja, het is waar, deze wethouder heeft inderdaad een aantal jaar geleden een draai gemaakt, dat klopt. Hoe komt dat nou? Omdat ik heel veel in verkeer en vervoer zit, ook bij de MRDH. De regionale inbedding, daar werd ook naar gevraagd, daar houden we rekening mee. De heer Van der Stad kwam daar mee. Wij zijn binnen MRDH verband al regionaal verbonden. Als wij naar de metro E-lijn kijken, de keervoorziening is al aangelegd. Dat we er op dit moment niet zoveel aan hebben om de frequentie te verhogen, maar het is inmiddels ingezet. Dat wij met elkaar gaan stimuleren, dat we spits rijden, scholen, studenten, werkgevers gaan benaderen, om meer spreiding te krijgen om effectiever met het openbaar vervoer om te gaan, dat loopt al. Dat wij werken aan ketenmobiliteit, dat je via apps kan regelen, dat je je rit vanaf huis tot aan bestemming al kan reserveren en kan variëren met een deelfiets voor de deur of een deelscooter tot en met het openbaar vervoer en een deelauto, die aan de andere kant van de lijn staat om u verder te brengen. Al die dingen worden wel allemaal meegenomen in dit proces. Die draai van de wethouder klopt ook wel, want ik zie zelf ook wel, dat dit realiteit is. Ik zie dat de ontwikkelingen razendsnel gaan. Er is zojuist aangegeven, dat er meer tweedehands auto's zijn verkocht, dat klopt. Dat was ook om onafhankelijk te zijn van OV om naar je werk te kunnen. Dit laat onverlet dat we daar straks weer een andere normering voor krijgen. We zien ook een enorme toename van fietsverkoop, met name met een elektronische ondersteuning. Daarin werken wij ook binnen de MRDH mee samen. We zijn bezig met metropolitane fietsroutes, denk maar aan het Berkels Dijkje, denk aan de Landscheiding, denk aan de ontwikkeling van de Alexanderpolder, Berkel en Rodenrijs richting Delft. Zo zijn er allerlei grote knooppunten, die met elkaar op andere wijze gefaciliteerd gaan worden. Dat dit effect heeft op de buitenruimte: ja. Want het wordt druk op de fietspaden. Dan zal je opnieuw ruimtelijk moeten kijken met elkaar: hoe gaan we dan met die auto om? Je zal elke keer je afweging moeten maken. Belangrijk is, dat wij met elkaar, de ladder zoals die voorgesteld is, als een richtsnoer gebruiken bij elke ontwikkeling, die wij de komende jaren met elkaar gaan invullen. Dan kom ik ook bij meneer Xhemali uit: daadkracht en doortastendheid. Ja, dat ligt wel bij u. Wij willen het wel stimuleren, wij willen het inbedden, maar het ligt wel bij de besluitvorming van de raad. U bent kaderstellend in de onderliggende zaken, die straks bij u langs komen. Dat is uiteraard als wij met de visie zelf komen en ook hoe wij in de uitwerking samen aan de slag gaan. Ik kan kijken of ik nog wat vragen vergeten ben, maar ik denk dat ik de meeste zaken wel gehad heb. Ééntje nog niet, dat zijn de winkelcentra en het gratis parkeren. Moet je dat in een woonvisie opnemen? Ik weet het niet. Wij moeten gewoon de parkeervoorzieningen organiseren. Of dat gratis blijft of niet, dat vind ik een politieke keuze, die eigenlijk nu niet aan de orde is. Ik denk ook niet, dat het in de woonvisie thuis hoort. De wijkontsluiting en gebiedsontsluiting, dat komt in de omgevingsvisie. En veiligheid wordt nog een hele discussie op zich. Dan denk ik, dat ik het meeste wel gehad heb. Mocht dat niet zo zijn, dan hoor ik het graag in de tweede termijn.

Tweede termijn

De heer Blonk, L3B: Ik vond het wel grappig, dat de wethouder het de laatste twee minuten alleen maar over de woonvisie had, hij bedoelde natuurlijk de mobiliteitsvisie, dat was vast een verspreking. Verkeersveiligheid, daar zeker aandacht aan besteden. De VNG heeft daar ook ideeën over gelanceerd, die neerkomen op nul verkeersdoden in 2040. Zeker gaat daar in de periode tot 2040 slimme techniek een rol spelen. Zodra het mogelijk is de introductie van, sorry voor het engels, intelligent speed adaptation. Daar is de VNG ook al mee bezig. Je auto krijgt dan een begrenzing van snelheid in bepaalde gebieden. Dat zal er zeker zijn over 10 of 20 jaar. De fysieke inrichting van wegen van 30 km is dan niet meer nodig en dat scheelt bakken geld, maar daar hebben we nu niets aan. We moeten nu die verkeersveiligheid zeker nog regelen op de techniek van heden ten dage. L3B gaat niet akkoord met het beperken van parkeerruimte in woonwijken bij winkelcentra. Zeker ook geen parkeerplaatsen opheffen in bestaande wijken. Het staat er nog steeds in en ik heb de wethouder niet horen zeggen, dat hij dat gaat veranderen, dus daar overwegen wij een amendement. Er werd een opmerking gemaakt over het thuiswerken. Ik zei: dat zal wel weer terug komen. In oost Azië heb je een jaar of 8 geleden dat SARS-virus gehad, ook vergelijkbaar met dit, was ook een gigantische ellende daar, alleen heeft dat niet ons in Europa bereikt. Daar was na 3 jaar alles weer op het oude niveau. Dan heb ik het over werken, over OV en dat soort zaken. Waarom zou dat dan nu niet zo zijn, met het vaccineren, wat ik net aangegeven heb? Dan de winkelcentra, het parkeren. De heer Duk ging daar op in. Het is nu zo: het is verboden om supermarkten met veel parkeerruimte langs de in- en uitvalswegen te bouwen, zoals in veel andere landen gebruikelijk is. Daar willen we ook zeker niet heen, omdat dat de doodsteek voor gezellige winkelcentra is. Dus voldoende parkeerruimte bij die winkelcentra is echt nodig, dat moet ook gratis zijn, ondanks dat de heer Fortuyn zegt, dat het een politiek item is. Dat zij dan maar zo, dan is het vast

maar weer even gezegd hier. Over het autobezit is gezegd: afgelopen jaar zijn er enorm veel tweedehands auto's verkocht. Ik heb even terug gekeken: het aantal personenauto's op 1 januari 2020: 7,7mln particuliere personenauto's en 1mln op naam van een bedrijf. Dus 8,6 miljoen personenauto's. De heer Duk: De heer Blonk daagt mij zo uit, dat ik het niet kon laten om hier even op te reageren. De heer Blonk lijkt hier aan te geven, dat hij denkt dat op het moment dat supermarkten op uitgangswegen staan, dat er dan minder auto's nodig zijn om daarheen te gaan. Ik begrijp die redenatie niet. Ik heb de heer Blonk dat al eerder horen zeggen. Maar juist op het moment, dat ze op uitvalswegen staan, dan wordt de afstand tot de woning toch juist hoger en wordt de kans dat je dat niet te voet maar met de auto doet juist groter? De heer Blonk: Daar heeft u me verkeerd begrepen of ik heb het verkeerd gezegd. In het buitenland liggen die grote supermarkten aan in- en uitvalswegen. Daar kan je parkeren, van alles kan je neerzetten daar. Dat willen wij niet, daar wil ik ook niet naartoe hier, want dat is de doodsteek voor je centrum, maar het betekent wel, dat als je die grote winkels in je centra wilt houden, dat je wel moet zorgen voor voldoende parkeerruimte. In die relatie heb ik dat gezegd. De heer Duk: Is het dan niet veel logischer om in te zetten op wat meer decentrale winkels, op wat kleinere schaal, zodat je in je wijk kunt winkelen? De heer Blonk: Dat zou kunnen, maar daar hebben we ook niet voor gekozen hier. We hebben gekozen voor supermarkten, wat grotere supermarkten in winkelcentra. Dat zie je hier, ook in Berkel met Hoogvliet, dan komt de Lidl daar ook. U heeft er ook bij gezeten om die keuze te maken. Dan moet je zorgen voor parkeerplaatsen. Dan ging het nog over het aantal auto's. We hebben per 1 januari vorig jaar 8,6 miljoen auto's. Dat is ten opzichte van een jaar eerder met 102.000 toegenomen, dat was pre-corona. Dat zal in Lansingerland niet anders zijn. De trend is dat het verder door gaat zetten, zeker omdat de bevolking toeneemt. Tot slot nog een toekomstbeeld. Ik dacht dat het de heer Xhemali was, die daar over begon, de bekostiging van het OV. Een goed gecoördineerd en gesubsidieerd leenauto systeem, lijkend op een speciaal OV, waarin je zelf de chauffeur bent, bijvoorbeeld de RET als een concessiehouder en eigenaar van die auto's, een rit van Lansingerland naar Delft met de bus is behoorlijk gesubsidieerd en waarom niet datzelfde ritje gesubsidieerd met een deelauto op die manier? Dat is maar even een suggestie van mij, denk erover na, u hoeft er niet op te antwoorden nu, maar dat is wat in mijn hoofd zat. Dat moet toch ook op die manier kunnen? Dat leidt misschien tot minder autobezit. Ik wil het toch nog even aangeven. Dank u wel, dat u mij die tijd heeft gegund.

De voorzitter: Ik heb een vraag aan de heer Van As, of hij zijn amendement nog gaat indienen.

De heer Van As, VVD: Daar kom ik zo graag op. Dank voor de beantwoording door de wethouder. De wethouder bedoelt de link naar de omgevingsvisie, een aantal malen in zijn bijdrage in de eerste termijn. Volgens de wethouder moeten we dat niet losstaand van elkaar zien. Die oproep om breder te denken wordt zeker gehoord door de VVD, daar kunt u ons aan uw zijde vinden. Voor ons staat wel als een paal boven water, dat verkeersveiligheid niet kan wachten. Dat belang wordt ook door de wethouder, zo te horen, wel gezien en gedeeld, dus laten we dit nadrukkelijk in deze nota een plek geven en benoemen, dan kan het zo mee in die omgevingsvisie. Fijn ook om te horen, dat het niet de bedoeling is om het autogebruik eruit te drukken, in de bewoording van de wethouder. Ik hoor, dat er adaptief naar wordt gekeken. Ik hoor vooral: afhankelijk van de situatie en maatwerk. Dat sluit aan bij wat ik ook in mijn eerste termijn als wens heb uitgesproken. Ik begon mijn betoog met de vraag om te bevestigen, dat de mobiliteitsvisie in het derde kwartaal komt. Door het late uur heb ik het misschien niet goed opgevangen, maar ik heb deze toezegging niet gehoord van de wethouder. Daar zou ik graag in de tweede termijn nog een reactie op krijgen. Ik sluit me aan bij de heer Blonk: niet akkoord met het beperken van die parkeernormen zonder meer. Ook in mijn eerste termijn al genoemd. Wij doen graag samen met L3B mee aan een amendement om hier invulling aan te geven, als ze dat willen. Dan het CDA: slimmer inzetten op vormen van mobiliteit onderzoeken. Goed idee. Gaan we in mee. Het goederenvervoer van de CU, ook een goed punt. OV bedrijventerreinen, daar hebben we al veel vaker over gesproken. Goed punt. Een heel goed punt is die toezeggingen van de afgelopen maanden en jaren mee nemen in deze mobiliteitsvisie. Ook wat ons betreft heel erg belangrijk. D66 geeft aan: een nieuwe wegcategorie, een wijkontsluitingsweg. Ik had er weleens van gehoord, maar om eerlijk te zijn heb ik het net even opgezocht. Het voorbeeld van Delft, ik ben er niet heel erg bekend mee, maar de eerste info die ik lees, dan denk ik: dat is best wel interessant. Daar zouden we nog eens wat verder over door kunnen en moeten praten, denk ik. Het betaald parkeren in onze gemeente, daar kan ik kort over zijn. Geen verrassing: geen optie voor de VVD. Wat betreft het amendement: ja, we zijn eigenlijk wel van plan om een amendement op die verkeersveiligheid in te dienen. Wat ons betreft een besprekingspunt tijdens de raad. Verder wil ik nog toevoegen, het laatste wat ik er in deze tweede termijn over zou willen zeggen, is: wij zijn in afwachting van de mobiliteitsvisie, omgevingsvisie en alle mooie plannen, waar we toch reikhalzend naar uit kijken. Dat willen we ook wel benoemen, ook met vertrouwen. Ik ga wel overwegen of wij een aantal situaties via de agendacommissie al willen laten agenderen als besprekingspunt. Dan refereer ik aan een aantal situaties, die ik in de eerste termijn al heb aangehaald. Dus dat is eigenlijk een aankondiging naar mijn collega commissieleden, raadsleden, dat ik daar een voorstel voor ga doen. Dank u wel.

De heer Van der Stelt, CDA: Ik ga het kort houden. Er is veel gewisseld, een goede inhoudelijke discussie. Ik kan inhoudelijk goed aansluiten bij de woorden van de heer Blonk en de heer Van As. Als het aankomt op een amendement over de parkeervoorzieningen en het handhaven van het onbetaald parkeren, dan doen we daar graag aan mee of we zullen er zelf het initiatief toe nemen. Dat geldt ook voor het punt van de verkeersveiligheid. De heer Van As heeft aangegeven, dat hij dat ernstig overweegt, dus dan hebben we daar nog wel even contact over. Dank u wel.

De heer Alsemgeest, WIJ: Dank aan de wethouder voor het beantwoorden van mijn vraag betreffende het feit 2030 en 2040. Ik zat nog even terug te kijken in de stukken en toen zag ik dat het vigerende mobiliteitsplan wel 10 jaar gediend heeft en geen 20. Eigenlijk hoor ik de wethouder zeggen in zijn eigen woorden, dat de ontwikkelingen in de mobiliteit en de veranderingen in de wereld en om ons heen zo ontzettend snel gaan, dat ik zou zeggen: waarom dan 20 jaar en geen 10 jaar? Ik wil er geen hard punt van maken, maar ik ben een beetje bang, dat straks de ambities op zijn ver voordat de tijd van de visie op is. Dat zou een beetje jammer zijn, want dan hebben we geen ambitie meer voor die andere 10 jaar. Verder wil ik mij wel aansluiten bij de vorige sprekers. Als het op een amendement aankomt betreffende betaald parkeren, op de veranderingen in de parkeernorm, dan gaan wij die zeker steunen. Dank u wel.

De heer Markus, CU: Op zich wel een goede discussie, alleen ik merk heel erg dat als het over betaald parkeren gaat, dat dat een maatregel is. Volgens mij zijn we gewoon niet in de fase belandt om daar over na te denken. Ik vind al dat soort amendementen prachtig, maar laten we ons even focussen op de uitgangspunten, die er staan, want anders gaan we op voorhand allerlei dingen vast stellen, die nog helemaal niet ter sprake zijn. We weten ook helemaal niet of dat de oplossing biedt voor eventuele problemen die er zijn. Ik roep op om op dat soort specifieke dingen geen amendement in te dienen, omdat het de discussie wat bevuilt. Als het gaat over de volgorde van zaken, die in de ladder staan, dat is helder, dat is een uitgangspunt. Of zaken die we missen rondom verkeersveiligheid als uitgangspunt, dat vind ik ook helder, dat daar wat over komt. Mensen die het eens zijn met de uitgangspunten rondom parkeernorm, dat snap ik dat ze daar wat van vinden, maar dat gaat echt over de uitgangspunten. Dat vind ik prima. Ik doe echt de oproep om al die specifieke zaken wat te laten zitten. Ik heb nog even op de beantwoording van de wethouder zitten kauwen. De wethouder liep, en dat bedoel ik niet negatief, helemaal leeg op alles wat er speelt. Dat is prachtig, dat ondersteun ik ook en ik ben blij dat de wethouder een draai heeft gemaakt, maar ik denk gewoon dat de wethouder het duurzame licht gezien heeft. Dat is prachtig. Maar ik maak me wel een beetje zorgen over de huidige toestand nu van onze mobiliteit. Mobiliteit is prachtig en we kunnen er hele mooie vergezichten voor schetsen, maar we hebben ook gewoon knelpunten en problemen nu. Ik maak me er wel een beetje zorgen over, of we dat gaan meenemen in deze visie. We kunnen prachtige vergezichten schetsen, maar we hebben gewoon nog zaken op te lossen m.b.t. het hier en nu. Dus ik hoop echt, dat in het uitvoeringsprogramma, maar ook in de uitwerking van de mobiliteitsvisie er ook echt aandacht voor komt. Nogmaals, we kunnen prachtige dingen schetsen over geautomatiseerd vervoer en onze tuinbouwgebieden, dat is prachtig, maar we hebben ook nog zaken op te lossen. We hebben ooit rondom Berkel noord allerlei kunstgrepen uitgehaald om het mobiliteitsplan weer up to date te krijgen, maar ik denk dat we dat ook eens tegen het licht moeten houden. Waar zitten de knelpunten als het gaat om Wilderszijde? Wat betekent het voor de Boterdorpseweg? Daar moeten we wel over nadenken. Maatwerk en adaptief is prachtig, maar ik weet ook dat infrastructuur helemaal niet adaptief is, want eer dat je het neergelegd hebt, ben je zomaar even verder, dus zo adaptief is dat ook niet. Dus even de harde kant van de zaak, de wegen, de fietspaden, dat soort zaken, daar moeten we echt goed over nadenken en aan de voorkant goed oplossen. Er zit nog wel een zorg of dat echt gaat gebeuren. Verder zie ik de amendementen rondom de uitgangspunten wel verschijnen. En alles rondom verkeersveiligheid en het OV naar voren halen in de ladder, daar doen wij van harte aan mee. De voorzitter: De korte termijn items voor de knelpunten t.a.v. de mobiliteit.

De heer Van der Stad, D66: Ik heb eigenlijk weinig toe te voegen, behalve dan dat ik wil aangeven, dat ik uitkijk naar het voorstel van de VVD op veiligheid.

De heer Duk, GL: De PvdA vraagt aandacht voor de betaalbaarheid van vervoer. Maar het gaat om openbaar vervoer, heeft de gemeente hier inderdaad invloed op? Terecht dus, dat zij hier aandacht voor vragen. De kosten voor het openbaar vervoer zijn inderdaad erg hoog, gezien de kosten van de fossiele, maar vooral de elektrische auto. Uiteindelijk moeten we naar een evenwicht daarin. Gratis parkeren is net zo goed een keuze als de prijs van het openbaar vervoer. Als het ene gratis is en het andere een hoge prijs heeft, dan heeft de raad dus gekozen voor de ene vorm en niet de andere. Een andere keuze overigens, dan dat er in de ladder staat. Politiek is keuzes maken. Ik ben blij met de keuzes, die er gemaakt worden in dit stuk, maar zou graag net wat meer aandacht zien voor het OV, slimme oplossingen als deelfietsen, -scooters en -auto's horen daar inderdaad ook bij. En ik zie graag het amendement op

dat punt tegemoet. De extra aandacht voor de verkeersveiligheid is heel terecht en daar had ik bij het lezen meer aandacht aan moeten hebben gegeven. Het amendement van de VVD zie ik dan ook graag tegemoet en daar denk ik graag in mee. Ik ben blij met de draai van de wethouder en vind het super stoer, dat hij daar zo open over is. Mijn complimenten. De wereld verandert, dus maken we steeds nieuwe keuzes. De ene is daar wat eerder in dan de ander. Ik wens sommige van de raadsleden toe dat ze deze draai ook gaan maken, maar ik zie ook dat velen dat al hebben gedaan. Fijn. Hiermee sluit ik af.

De heer Xhemaili, PvdA: Ik moet eerlijk bekennen, dat de heer Duk mijn linkse betoog heeft gekaapt, in die zin. Ik was nog benieuwd naar de beantwoording van de wethouder hoe de betaalbaarheid van vervoer wordt ingeregeld in de nota van uitgangspunten. Volgens mij kan de wethouder zich ook vinden in mijn betoog, dat innovatie heel snel gaat en dat we daarop moeten inspelen. Dan doel ik met name op innovatie op deeleconomie: deelauto's, deelfietsen, deel openbaar vervoer, dat dat de toekomst heeft. We praten nu over parkeernormen. Ik denk dat we in 2040 veel minder eigen auto's in bezit hebben en juist meer gaan voort bewegen in een deeleconomie, wat heel erg duurzaam is. Ik denk dat we daar op moeten focussen en daar onze visie op moeten baseren. Dus ik kijk nog uit naar het antwoord van de wethouder op de vraag over de betaalbaarheid van openbaar vervoer. We ondersteunen ook het amendement voorstel van de VVD, om verkeersveiligheid ook in de nota van uitgangspunten te hebben. Dank u wel.

Wethouder Fortuyn: Even afpellend. L3B, ik zie voor het amendement rondom parkeernormen een grote meerderheid ontstaan. Dat zien we uiteraard tegemoet. We zullen kijken hoe dat inhoudelijk vorm gegeven gaat worden, omdat we ook wel graag de ruimte willen hebben om niet alles vast te klinken en ook rekening te houden met andere visies, die in de maak zijn, dat we leefbaarheid, verblijfsduur en ook kwaliteit van de buitenruimte willen waarborgen. Ik ga ervan uit, dat dit een goed amendement wordt. Bij meerderheid, dat weet u, volgen wij uiteraard. Interessant is natuurlijk die deelauto's subsidiëren. We willen daar zeker in de uitvoering wel naar kijken. We moeten even uitkijken dat we niet op dit moment ambities en maatregelen door elkaar gaan halen. Dat zei meneer Markus ook al een beetje. Let op, dat je wel ambities houdt. We krijgen straks een programma en daar ga je je maatregelen in verwoorden. Dan krijgen we die discussie evengoed nog wel met elkaar. Verkeersveiligheid, prima om dat op te nemen. Ik zie dat amendement ook graag tegemoet. Ik zie een vraagteken. De heer Blonk: Ik wilde alleen even aangeven, dat ik ten aanzien van die gesubsidieerde deelauto geen amendement over ga indienen. Dat wil ik vast even aangeven. Wethouder Fortuyn: Nee, ik ga aan, dat we daarnaar willen kijken. Het zijn wel interessante ontwikkelingen, maar zo zijn er zo vele, die heel erg interessant zijn. Verkeersveiligheid, daar hebben we het net over gehad. De heer Van As vraagt om een bevestiging m.b.t. de uitwerking van die visie, we hebben het hier nog steeds over de uitgangspunten, of die in kwartaal 3 wordt opgeleverd. Ja, die wordt in kwartaal 3 opgeleverd. De beleidsmedewerker, die hiermee aan de slag gaat, is daar druk mee bezig. De heer Alsemgeest vroeg naar 2040: is die horizon niet te ver? Het is een ambitie. 2009 werd aangehaald. We hebben in 2009 een mobiliteitsvisie opgesteld. Als je die terug leest, is het meer een maatregelenpakket in plaats van een echte visie. Het was meer van: waar gaan we aan voldoen? Maar echt een visie was het niet. Wat we nu doen, is meegaan met alle ontwikkelingen, die op dit moment op ons af komen, de snelheid en de veranderende omgeving, want die kan je niet meer met 2009 vergelijken, dat is helder. Maar 2040 is meer een soort stip op de horizon. Uiteraard, die programmering die we doen, zal misschien 10 jaar vooruit gaan. Ga er maar van uit, dat na een jaar of 8, 9, 10 we weer een soort evaluatie krijgen en weer een update krijgen van deze visie. Ja en nee, we willen die stip op de horizon hebben, we moeten uitgangspunten hebben als we het over Wolfend gaan hebben. Dat staat er morgen niet. Als we het over Wilderszijde hebben, de collega van meneer Alsemgeest had het erover, dat we pas in 2025 gaan bouwen, dan ben ik klaar in 2035. Dus het loopt allemaal wel over. Het heeft wel samenhang met elkaar. De heer Markus het hier en nu. Ja, natuurlijk zijn we met hier en nu bezig. We doen ook concreet dingen. Ik heb net de metropolitane fietsroute aangegeven. We zijn nadrukkelijk bezig om de verbinding met openbaar vervoer, Alexander, Berkel en Delft te gaan realiseren als de A16 klaar is, de verlengde althans. We zijn bezig met de fietsroute tussen diezelfde 3 knopen, die ik net aangaf. We zijn zeer nadrukkelijk bezig met maatwerkvervoer, hoe kunnen we dat optuigen? We hoeven het niet altijd zelf te doen, er zijn ook commerciële bedrijven. Naast de 3B bus, want maatwerkvervoer is ook prettig om in het weekend te hebben. We hebben deelscooters inmiddels al. We werken ook aan deelauto's, er zijn meer aanvragen voor deelauto's. Kortom: er wordt veel meer aandacht aan besteed, die we al dagelijks doen. We laten het echt niet op slot gaan. De heer Markus: Prachtig, waar u allemaal mee bezig bent. Maar waar ik op doel: er vinden fysieke ontwikkelingen plaats. Er komen woonwijken, het aantal inwoners neemt toe, daarmee neemt ook de mobiliteit toe. Dat heeft ook effect op je wegenplan. Dat hele kader mis is, maar daar zullen we toch met elkaar over na moeten denken. Ik noem maar even de Boterdorpsweg. Ik vind dat best een spannende weg worden de komende tijd. Ik kan me herinneren, dat we rond Wilderszijde er ook over gesproken hebben. Toen werd er gezegd: dat komt terug in de mobiliteitsvisie. Dat bedoel ik. Hordijk wordt ontwikkeld, dat heeft ook iets te maken met de wegen rondom dat gebied. En ga zo maar door.

Dat kunnen we toch niet helemaal los zien in de mobiliteitsvisie? Wethouder Fortuyn: Nee, dat klopt. Wat Wilderszijde betreft, hebben we juist die ontsluiting geregeld zoals die in het masterplan is opgesteld. Daar hebben we uitvoerig met elkaar over gesproken. Ook de aansluiting op de wijken, die eromheen zitten, groenwijk, waterrijk en nog meer van die wijken, hoe we die gaan ontsluiten op die ringweg. En die ringweg, die weer op de Boterdorpseweg komt. En vervolgens ook het openbaar vervoer. We hebben daar een bushalte staan, die het stadhuis bereikbaar maakt. Dat is natuurlijk een beetje zielig gebeuren, maar die gaat straks natuurlijk volop gebruikt worden, omdat ook de woonwijk van het openbaar vervoer gebruik gaat maken. Die samenhang zit er wel, daar kijken we echt naar, dat zit er echt in. D66 wilde eigenlijk ook wel meelopen met een aantal zaken. GL had een lofzang en had zeer veel waardering voor mijn draai. In eerlijkheid. Ik wil nog wel een bekentenis doen. April aanstaande krijg ik mijn eerste AOW. We hebben het over 2020-2040. Over 10 jaar sjees ik misschien in een mobiel karretje rond in Lansingerland. Er zit dus ook wel een beetje eigenbelang bij, dat we de verkeersveiligheid, de fietstoegankelijkheid en parkeren bij de winkelcentra goed faciliteren. Dus dat speelt ook wel mee. Over de betaalbaarheid: daar zijn we ook afhankelijk van het rijk. Tenzij u de portemonnee trekt. U weet dat we in de MRDH grote problemen hebben. We zijn al met de MRDH bezig om de verliezen te gaan inlopen, door de dienstverlening deels in te korten. Willen wij daar ook niet aan de knoppen zitten van het vervoerskaartje, dan zullen we daar heel scherp naar moeten kijken: hoe krijgen we de bezettingsgraad omhoog, zodat we weer tot een financieel gezond openbaar vervoer kunnen komen. Dus die betaalbaarheid, ja, daar willen we ons voor inzetten. Het laatste wat we gaan doen, is draaien aan de knoppen van de tarieven, maar uitsluiten kan je het niet, want openbaar vervoer is ingebed in de regio. Uitsluiten kan ik niet, maar we zijn er wel scherp op om het betaalbaar te houden. Hier wilde ik het bij laten met uw welnemen.

De voorzitter: Conclusie ten aanzien van dit item: er komen de nodige amendementen en die gaan we zien bij de behandeling in de raad.

De heer Duk, GL: De wethouder heeft heel terecht gezegd, dat de prijsstelling van het openbaar vervoer voor een groot gedeelte bij het rijk ligt. Ik ben bang, dat op het moment dat wij inderdaad een prijsverhoging gaan doen, dat dan de bezetting nog verder omlaag gaat, waardoor de prijs nog hoger moet gaan worden. Ik ben blij, dat de wethouder erop inzet om die verhoging niet te doen. Wethouder Fortuyn: Maar ik sluit hem niet uit.

De voorzitter: Dus mijn conclusie: het komt terug in de raad met amendementen.

6.c Benoeming leden Welstandscommissie

De heer Blonk, L3B: Hamerstuk.

De heer Machielse, VVD: Ik had eigenlijk nog wel gehoopt op een leuke discussie deze avond over de rol van de welstandscommissie, waar u natuurlijk van de VVD een verhaal had kunnen verwachten, maar dat zullen we dan niet doen. Prima, dat deze leden benoemd worden. Ik wens ze alle succes bij de uitvoering van hun taken. Wat ons betreft een hamerstuk.

De heer Van Harn, CDA: Ik zal het kort houden, maar ik zal toch ook de heer Machielse een klein beetje tegemoet komen. Drie jaar geleden kwam hetzelfde onderwerp ook voorbij in deze commissie. Ik heb toen mijn verbazing uitgesproken, dat er geen inhoudelijke gegevens ter overweging aan de commissie waren meegestuurd. Zoals CV en dergelijke. Want op welke basis kunnen wij een besluit nemen? Dat hebben wij niet. Het antwoord van wethouder Heuvelink was destijds, dat de formele benoeming door de commissie ruimte wordt gedaan en het feitelijke werk door het college. Nu, drie jaar verder, hebben we dezelfde situatie. De vraag, die ik hardop stel, ook aan de andere fracties: kan dit niet praktischer? Of willen wij dit formele dansje iedere 3 jaar opnieuw? Dank u wel.

De heer Jumelet, WIJ: Wat ons betreft een hamerstuk. Dank u wel.

De heer Hofman, CU: Om even in te gaan op de vraag van het CDA: wat ons betreft is een verdere duiding van de mensen, die in de welstandscommissie komen, niet nodig. De rol van de welstandscommissie gaat ook veranderen als we richting de omgevingswet gaan. Daar doet het stuk al een kleine voorzet voor. Wat ons betreft is dat prima en is dit een hamerstuk.

De heer Van der Stad, D66: Ik sluit me geheel aan bij de woorden van de heer Hofman.

De heer Duk, GL: Ook voor ons is het een hamerstuk. Ik zou wel graag vaker de adviezen daadwerkelijk bij de stukken van de commissie krijgen. Bijvoorbeeld op het moment, dat het over een bestemmingsplan gaat, of iets dergelijks.

Mevrouw Verhoef, PvdA: Ook voor de PvdA-fractie is dit een hamerstuk.

Wethouder Arends: Ik ben nog wakker, ook al is het net voor twaalfen. Nog wel een aantal vragen. Van veel partijen hoor ik, dat het een hamerstuk is. Het CDA vraagt nog een nadere duiding. De selectie wordt gedaan door een extern bureau. Dat is nu ook gedaan. De kandidaten worden daarin geselecteerd. Het is eigenlijk een procedureel voorstel aan u, want u bent uiteindelijk bevoegd om ze te benoemen en daarmee in te stemmen. In die zin is het niet zo, dat alle CV's bij u komen, want het is een extern bureau die de selectie en de screening daarop doet. De benoemingstermijn heeft met periodes te maken en daarom kan het vaker bij u naar voren komen. Als laatste vroeg de heer Duk naar de indruk van de welstand bij bestemmingsplannen of andere vormen waarbij we hen vragen. Ja, die staan ook altijd mee en die beoordelen ook de planvorming, of het past binnen welstand en de criteria die wij vooraf hebben meegegeven en binnen het bestemmingsplan. Dus per ontwikkeling krijgen we dan advies van hen. Dank u wel.

Tweede termijn

De heer Van Harn, CDA: Ik heb de andere leden van de fracties gehoord. Zij hebben in merendeel geen moeite met deze procedure, dus ik zal me daarbij aan moeten sluiten. Dank u wel.

De heer Duk, GL: Ik begrijp uiteraard, dat het college deze adviezen krijgt, ik zou ze eigenlijk alleen ook graag met de raad gedeeld zien, zodat wij weten wat hun afweging is geweest.

De voorzitter: Nog even naar de wethouder. Kan dat meegenomen worden, bijvoorbeeld bij bestemmingsplannen?

Wethouder Arends: In mijn optiek is dat gewoon openbaar, dus als daar een vraag op is, kan dat geleverd worden. Het zijn geen grote documenten of anderszins.

De voorzitter: Dus ook voor de heer Duk een hamerstuk? Ja. Conclusie ten aanzien van dit item: een hamerstuk.

8. Schorsing

De voorzitter, om 23.55 uur: Dan zijn we gekomen, even voor twaalfen, aan het eind van deze marathonzitting, laat ik het zo maar even noemen. Vijf uur. Dank voor uw inbreng, uw inzet, voor de beantwoording, zowel vanuit de wethouders als de vraagstelling van uw leden. Wethouder Arends: De rondvraag, gaat die door? De voorzitter: Nee, mevrouw Arends, die gaat niet door, die gaat naar aanstaande donderdag, want ik ga nu deze vergadering schorsen, opdat wij donderdag aanstaande om 20.30 uur of later, afhankelijk van het tijdstip waarop de commissie samenleving eindigt, met het vervolg van deze agenda verder kunnen gaan. Ik schors de vergadering. De heer Jumelet: Punt van orde. Mogen wij dan vanuit de griffie of u als voorzitter donderdag in de app een bericht krijgen, dat de start van de vergadering aanstaande is? Omdat het aanvangstijdstip niet helemaal helder is. De voorzitter: Ja, uiteraard krijgt u bericht of wij om 20.30 uur starten of om 21.00 uur. Uiteraard. Nogmaals bedankt en welterusten. Tot donderdag.

Verslag opgesteld door Marianne Jansen, Lothassa Secretarie, met behulp van geluidsopname.